

60

godina / anniversary

institut za turizam
institute for tourism

2019

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Zagreb, siječanj 2020.

SADRŽAJ

1. O INSTITUTU ZA TURIZAM	3
2. PROJEKTI INSTITUTA ZA TURIZAM	7
2.1. NACIONALNI I MEĐUNARODNI KOMPETITIVNI ZNANSTVENI PROJEKTI	7
2.2. INTERNI ZNANSTVENI PROJEKTI	12
2.3. PROJEKTI FINANCIRANI IZ EU FONDOVA	16
2.4. SUDJELOVANJE NA ZNANSTVENIM PROJEKTIMA U DRUGIM INSTITUCIJAMA	19
3. ZNANSTVENI RADOVI	20
4. IZDAVAČKE AKTIVNOSTI I BIBLIOTEKA	35
5. PROJEKTI ZA JAVNI SEKTOR I TURISTIČKO GOSPODARSTVO	38
6. AKTIVNOSTI POPULARIZACIJE ZNANSTVENOG RADA	51
PRILOG 1	
DJELATNICI INSTITUTA ZA TURIZAM U 2019.	57

1 O INSTITUTU ZA TURIZAM

Povijesni razvoj Instituta

Institut za turizam osnovan je 1959. godine te predstavlja jedini javni znanstveni institut u Republici Hrvatskoj koji je specijaliziran za istraživanja različitih aspekata turizma, koji uspješno spaja znanstvenu izvrsnost s poslovnim znanjima i vještinama.

Tijekom šest desetljeća svoga djelovanja, Institut se transformirao iz male savjetodavne organizacije, koja se pretežito bavila istraživanjem mikroekonomskih i makroekonomskih aspekata turističkog razvoja, u znanstveno-istraživačku organizaciju čiji multidisciplinarni istraživački tim može odgovoriti na najsloženiju znanstveno-istraživačku i stručnu problematiku povezanu s turizmom i turističkim razvojem, te instituciju koja svojim djelovanjem aktivno podupire održivi razvoj turizma u Republici Hrvatskoj.

Godine 1986. Institut ulazi u sustav znanosti i visokog obrazovanja i od tada nosi današnji naziv tj. Institut za turizam. Nakon ulaska u sustav u znanosti i visokog obrazovanja, fokus interesa Instituta za turizam se premješta sa stručnih projekata s područja ekonomije, kojima se do tada Institut pretežito bavio, na znanstvene projekte i znanstveno-istraživački rad iz različitih područja znanosti koja su povezana s turizmom.

Vizija Instituta

Institut za turizam je samostalna znanstveno-istraživačka organizacija koja predstavlja vodeću znanstvenu ustanovu specijaliziranu za proučavanje turizma u regiji te koja uspješno spaja znanstvenu izvrsnost i poslovna znanja i vještine. Svoj ugled i prepoznatljivost u znanstvenoj i stručnoj javnosti Institut temelji na znanstvenoj izvrsnosti, neovisnosti i stručnosti mišljenja, inovativnosti i kvaliteti znanstvenog i stručnog rada te na poštivanju najviših etičkih načela i standarda u istraživanju.

Misija Instituta

Glavne vrijednosti na kojima se temelji rad Instituta su znanstvena izvrsnost, međunarodna prepoznatljivost i relevantnost, neovisnost i stručnost mišljenja, inovativnost i kvaliteta znanstvenog i stručnog rada te poštivanje visokih etičkih načela u istraživanju.

Misija instituta za turizam je istraživanje složenog fenomena turizma u svim pojavnim oblicima, diseminacija i praktična primjena znanja u javnom sektoru i cjelokupnom gospodarstvu i popularizacija znanosti, a sve kroz znanstveno utemeljen, sustavan i multidisciplinarni istraživački pristup, s ciljem osiguranja dugoročno održivog i tržišno konkurentnog turističkog razvoja RH na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Znanstveni i stručni rad

Znanstvenu djelatnost Institut za turizam obavlja najviše putem provođenja znanstvenih projekata, kojima se

proučavaju istraživački problemi važni za razvoj dugoročno održivog, odgovornog i tržišno konkurentnog turizma. Osim toga, znanstvenu djelatnost Institut provodi i kroz objavljivanje znanstvenih radova u relevantnim domaćim i međunarodnim znanstvenim časopisima, kroz sudjelovanje djelatnika Instituta na međunarodnim znanstvenim skupovima, kroz izdavačku djelatnost i izdavanje međunarodnog znanstveno-stručnog časopisa TURIZAM/TOURISM te kroz cijeli niz drugih aktivnosti usmjerenih na diseminaciju znanja i popularizaciju znanosti.

Uzimajući u obzir kadrovsku ekipiranost djelatnika, njihove znanstvene interese i afinitete, dostupnost izvora financiranja, potrebe turističkog gospodarstva i sl., Institut za turizam se kroz svoju znanstvenu djelatnost ponajviše bavi temama s područja ekonomije i marketinga, ali se djelatnici Instituta također aktivno bave proučavanjem međudnosa turizma i drugih područja, kao što su promet, geografija, ekologija i zaštita okoliša, kultura, sport, urbanizam i prostorno planiranje, održivi razvoj, povijesni razvoj turizma i sl. Cjelokupna znanstvena djelatnost Instituta usklađena je s planskim dokumentima višeg reda s područja znanosti i visokog obrazovanja, te je u funkciji postizanja nacionalnih razvojnih ciljeva s područja turizma koji su definirani Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine. Uz navedeno, Institut se bavi i izdavačkom djelatnošću i aktivno radi na razvoju baza podataka za potrebe turizma. Tijekom 2019. godine Znanstveno vijeće Instituta za turizam usvojilo je Pravilnik o internim znanstvenim projektima Instituta, kojim se određuje postupak prijave, vrednovanja i financiranja internih znanstvenih projekata.

Suradnja s gospodarstvom

Osim znanstvene djelatnosti Institut za turizam ima tradicionalno dobru suradnju s različitim segmentima turističkog gospodarstva, a osobito s poslovnim subjektima s područja javnog sektora (ministarstva, sustav turističkih zajednica, regionalne i lokalne razvojne agencije, tijela regionalne i lokalne uprave i samouprave i sl.).

Njegujući multidisciplinarni istraživački pristup, Institut za turizam spreman je odgovoriti na najkompleksnije potrebe i zahtjeve različitih nositelja turističke aktivnosti, kako iz javnog tako i iz privatnog sektora. Cjelokupno turističko gospodarstvo već dugo godina u Institutu ima kvalificiranog i kompetentnog partnera i savjetnika u traženju odgovora na pitanja koja se tiču planiranja turističkog razvoja, održivog razvoja turizma, učinkovitog i odgovornog upravljanja resursima te brojna druga pitanja koja su od značaja za hrvatski turizam. Glavna područja suradnje s gospodarstvom obuhvaćaju:

- istraživanja makroekonomskih učinaka turizma,
- tržišna istraživanja i analize – istraživanja turističkog tržišta,
- strateško planiranje u turizmu,
- razvoj novih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga,

- prometno planiranje,
- prostorne analize i valorizacija prostora za potrebe turizma,
- mjerenje i praćenje indikatora održivog razvoja turizma i
- edukacija i cjeloživotno obrazovanje turističkih kadrova.

Ravnatelj Instituta za turizam doc. dr. sc. Damir Krešić član je Vijeća za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske i Znanstvenog vijeća HAZU-a za turizam i prostor, te aktivno sudjeluje u radu tih tijela i na taj način pridonosi povezivanju turističke znanosti i prakse.

Međunarodna suradnja

Institut za turizam aktivno surađuje i s brojnim domaćim i međunarodnim, stručnim i znanstvenim organizacijama i asocijacijama s područja turizma. Tu je posebno potrebno istaknuti suradnju Instituta sa Svjetskom turističkom organizacijom (UNWTO - Institut je pridruženi član), ESOMAR (Europska organizacija za tržišna istraživanja) te ATLAS (Udruženje za istraživanje turizma i slobodnog vremena).

Institut za turizam ima i jednu od najbolje opremljenih biblioteka s područja turizma koja u svome fondusu ima preko 35 tisuća bibliografskih jedinica.

OSNOVNI PODACI O DJELOVANJU INSTITUTA U 2019.

Glavni strateški ciljevi Instituta za turizam

- liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu i srodnim područjima,
- stvaranje istraživačke jezgre međunarodne prepoznatljivosti (suradnja s UNWTO i uglednim međunarodnim znanstvenicima) i
- znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora i hrvatskog gospodarstva (izrada i praćenje pokazatelja održivog razvoja turizma; suradnja s javnim sektorom i turističkim poduzećima).

Upravljanje Institutom

Ravnatelj Instituta za turizam je doc. dr. sc. Damir Krešić.

Znanstveno vijeće Instituta broji 17 znanstvenika, a predsjednik Znanstvenog vijeća je izv. prof. dr. sc. Goran Kos.

Upravno vijeće Instituta

Predsjednik – prof. dr. sc. Alen Host (Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci); članovi – doc. dr. sc. Ivan Herak (Ekonomski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku), Ivana Krznar – do 25.2.2019. (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Zagreb), Ivana Rajić – od 25.2.2019. (Borboleta d.o.o.), Višnja Mezak i dr. sc. Neven Ivandić (Institut za turizam).

Zaposlenici

U Institutu je u 2019. bilo zaposleno ukupno 32 djelatnika, od čega 17 znanstvenika, dva asistenta, tri stručna suradnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, osam zapo-

slenika na administrativnim radnim mjestima i dva stručna suradnika, čija se radna mjesta financiraju iz EU fondova.

Od 17 znanstvenika, njih 12 je na radnom mjestu znanstvenog suradnika, 3 na radnom mjestu višeg znanstvenog suradnika, 1 na radnom mjestu znanstvenog savjetnika i 1 na radnom mjestu znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju.

Tijekom 2019. godine na Institutu za turizam zaposleno je 6 novih djelatnika, od čega 3 djelatnika na znanstvena radna mjesta i 3 djelatnika na administrativna radna mjesta. Dodatno, u 2019. godini primljena je diplomirana ekonomistica na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa u razdoblju od 14.10.2019. – 13.10.2020.

Natprosječan broj novozaposlenih djelatnika tijekom 2019. posljedica je većeg broja suglasnosti za zapošljavanje na sistematizirana radna mjesta koje je Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO) tijekom 2019. godine izdao Institutu za turizam, a do čega je došlo nakon višegodišnjeg neodobranja radnih mjesta od strane MZO-a. S novoizdanim suglasnostima za zapošljavanje od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, te financiranjem jednog dijela novih radnih mjesta iz EU fondova, problem kadrovske podkapacitiranost Instituta za turizam je riješen. Prosječna starost djelatnika Instituta iznosi 51 godinu.

Temeljem potpisanog ugovora o suradnji, tijekom 2019. godine pet studenata Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu je na Institutu za turizam obavilo stručnu praksu.

U 2019. godini Znanstveno vijeće Instituta za turizam usvojilo je Pravilnik o nagradama i priznanjima (priznanje "Srđan Marković") Instituta za turizam kojim se utvrđuje postupak dodjele godišnjih nagrada i priznanja zaslužnim djelatnicima i vanjskim suradnicima Instituta.

Nacionalni i međunarodni kompetitivni znanstveni projekti

- Projekt pod nazivom "TRANS-TURIZAM: Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću" financiran od strane Hrvatske zaklade za znanost izvodi se u Institutu u razdoblju 2014. – 03/2019. godina. Voditelj projekta je dr. sc. Renata Tomljenović.
- Znanstveno-istraživački projekt "Makroekonomski učinci turizma", financiran od strane Hrvatske zaklade za znanost. Trajanje projekta: 01.12.2018. - 30.11.2022. Voditelj projekta je dr. sc. Ivan Kožić.

Međunarodni znanstveni projekti

- ERASMUS+ Strategic partnerships - project: "Work-based learning for seasonal hospitality workers / Osposobljavanje na radnom mjestu sezonski zaposlenih radnika u ugostiteljstvu" (kratica: SeasonREADY). Trajanje projekta: 01.09.2017. – 31.12.2019. Voditelj projekta je dr. sc. Renata Tomljenović

- **ERASMUS+ Strategic partnerships - project: Skills on board – soft skills for professional skippers in a changing tourism industry** / Vještine na palubi – ‘meke’ vještine za profesionalne skipere u promjenjivoj turističkoj industriji (kratica: Skills on Board). Trajanje projekta: 01.11.2017. – 31.10.2019. Voditelj projekta je Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.
- **ERASMUS+ “SPEcialists in Cultural Heritage and Attractive Living Environment”** / Specijalisti kulturne baštine i atraktivnog životnog okoliša (kratica: SPE.C.H.A.L.E.). Trajanje projekta: 01.09.2018. - 31.08.2021. Voditelj projekta je dr. sc. Sanda Čorak.

Interni znanstveni projekti (10/2019. – 10/2021.)

- **Suvremeni pristup prostornom i prometnom planiranju na načelima održivog razvoja** (kratica: SPLAN), voditelj: izv. prof. dr. sc. Goran Kos
- **Turizam i hrvatsko gospodarstvo** (kratica: THG), voditelj: dr. sc. Neven Ivandić
- **Kulturna baština u turizmu – modeli održivog razvoja** (kratica: CULHER-TOUR), voditelj: doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević
- **Razvoj integralnog modela pokazatelja i prihvatnog (nosivog) kapaciteta** (kratica: RIPP), voditelj: dr. sc. Izidora Marković Vukadin
- **Uloga posebnih oblika turizma u razvoju destinacije: primjer kulture, umjetnosti i sporta** (kratica: KUST 2021), voditelj: dr. sc. Sanda Čorak
- **CROSTO - Croatian Sustainable Tourism Observatory** Institut za turizam — opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO), voditelj: dr. sc. Izidora Marković Vukadin.

Projekti financirani iz EU fondova

- **INTERREG Smart strategies for sustainable tourism in Lively cultural DESTinations** / Pametne strategije za održivi turizam u živopisnim destinacijama s kulturnim turizmom (kratica: S.LI.DES) Trajanje projekta: 1/2019. – 6/2021. Voditelj projekta je dr. sc. Sanda Čorak
- **INTERREG EUROPA Authentic tourism based on local cultural flavours** / Autentični turizam temeljen na lokalnoj kulturi (kratica: LOCAL FLAVOURS) Trajanje projekta: 1.9.2018. - 31.8.2021. Voditelj projekta je dr. sc. Renata Tomljenović
- **INTERREG MEDITERAN Ecotourism in Mediterranean Destinations: From Monitoring and Planning to Promotion and Policy Support** / Ekoturizam u mediteranskim destinacijama: Od monitoringa do planiranja do promocije i potpore politikama (kratica: DESTIMED PLUS) Trajanje projekta: 1.11.2019. - 30.6.2022. Voditelj projekta je dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Znanstvena produktivnost – radovi

U 2019. objavljeno je ukupno 47 znanstvenih radova (18 - A1; 19 - A2; 10 - ostalo), što predstavlja porast u odnosu na

2018. godinu. Citiranost u indeksnoj bazi WoS u 2019. godini iznosi 452, a citiranost u indeksnoj bazi Scopus je 415, što je također porast citiranosti u odnosu na 2018. godinu.

Izdavaštvo i aktivnosti popularizacije znanosti

Institut je suizdavač časopisa TURIZAM/TOURISM. U 2019. godini izdan je 67. volumen sa 4 izdanja na hrvatskom i 4 na engleskom jeziku. Časopis se referira u 14 međunarodnih baza, uključujući i baze Web of Science, Core Collection - ESCI, Clarivate, USA i SCOPUS, Abstract and Indexing Database, Elsevier, Amsterdam i The Netherlands. Glavna urednica je dr. sc. Sanda Čorak, a izvršni urednici su dr. sc. Renata Tomljenović, dr. sc. Irena Ateljević, izv. prof. dr. sc. Josip Mikulić i dr. sc. Jakša Kivela.

Institut za turizam je tijekom 2019. godine izdao i znanstvenu monografiju prigodom obilježavanja 60. obljetnice Instituta, te knjigu sažetaka s International Tourism Conference Dubrovnik (ITCD), međunarodne znanstvene konferencije održane u Dubrovniku, od 6. do 9. studenog 2019.

Institut kontinuirano popularizira rezultate svojih istraživanja putem radionica, seminara, okruglih stolova, rasprava, predavanja i nastupa u medijima, a osobito putem Rasprava o turizmu, koje su namijenjene znanstvenoj i stručnoj javnosti. U 2019. zabilježeno je 113 takvih aktivnosti, što je rast u odnosu na prethodnu godinu.

Projekti za gospodarstvo

U 2019. godini završen je 31 projekt koji je ugovoren s gospodarskim subjektima, najčešće s tijelima državne uprave i jedinicama regionalne i lokalne uprave te sustavom turističkih zajednica. Prihodi koje Institut za turizam ostvari kroz suradnju s gospodarstvom sudjeluju s 48% u ukupnim prihodima Instituta i koriste se za financiranje hladnog pogona Instituta, poboljšanje općih uvjeta rada djelatnika Instituta, te za školovanje i stručno usavršavanje djelatnika Instituta za turizam, nabavu istraživačke opreme, znanstvene i stručne literature i sl.

Biblioteka

Sukladno Zakonu o knjižnicama (NN 17/2019) u 2019. godini provedeni su redovita revizija i otpis knjižnične građe prilikom kojih je izlučeno i otpisano 1.254 volumena knjižnične građe. Zaprimljeno je 60 jedinica omeđenih publikacija, 50 naslova periodike i 30 novih naslova studija IT-a, tako da na kraju 2019. godine jedinstvena bibliografska baza podataka broji više od 35.000 bibliografskih jedinica od čega nešto manje od 6.700 omeđenih publikacija, više od 11.500 periodičkih publikacija i 1462 naslova studija.

Rasprave o turizmu

Kao dio aktivnosti usmjerenih na diseminaciju i popularizaciju rezultata znanstvenog i stručnog rada, Institut za turizam već dugi niz godina održava panel diskusije o najrelevantnijim i najaktualnijim temama s područja turizma

pod nazivom "Rasprave o turizmu". Tijekom 2019. godine Institut je organizirao tri rasprave koje su opisane u tekstu koji slijedi.

▪ **XII. Rasprave o turizmu** na temu **Cikloturizam - jedan od najbrže rastućih turističkih proizvoda u Hrvatskoj**, dr. sc. Zoran Klarić, održane 28.3.2019.

Panelisti:

- Lidija Miščin, predsjednica Koordinacijskog tijela za razvoj cikloturizma Hrvatske,
- Slavija Jačan-Obratov, univ.spec.oec., direktorica Sektora za sustav turističkih zajednica i razvoj proizvoda Hrvatske turističke zajednice,
- mr. sc. Ivica Jujnović, voditelj Službe za planiranje i strateške projekte Uprave za cestovnu i željezničku infrastrukturu, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture i
- dr. sc. Zoran Klarić, znanstveni savjetnik u Institutu za turizam.

▪ **XIII. Rasprave o turizmu** na temu **Turizam i prostor**, dr. sc. Jasenka Kranjčević, znanstvena savjetnica u Institutu za turizam, održane 30.5.2019.

Panelisti:

- dr. sc. Maruška Vizek, ravnateljica, Ekonomski institut, Zagreb,

- izv. prof. dr. sc. Ana Mrđa, dipl.ing.arh., Arhitektonski fakultet, Sveučilište u Zagrebu,
- izv. prof. dr. sc. Kristina Bučar, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu i
- Sanja Šaban, pomoćnica ministra, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Zagreb.

▪ **XIV. Rasprave o turizmu** na temu **Privatni smještaj: Dobar, loš, zao?**, u organizaciji Ekonomskog fakulteta u Zagrebu i Instituta za turizam, a povodom obilježavanja 99. rođendana Ekonomskog fakulteta, održane 28.11.2019.

Panelisti:

- dr. sc. Vjekoslav Bratić, ravnatelj, Institut za javne financije, Zagreb,
- Martina Nimac Kalcina, predsjednica Zajednice obiteljskog turizma Hrvatske gospodarske komore,
- doc. dr. sc. Damir Krešić, ravnatelj Instituta za turizam, Zagreb,
- Sanja Šaban, pomoćnica ministra, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Zagreb i
- dr. sc. Maruška Vizek, ravnateljica Ekonomskog instituta, Zagreb.

2 PROJEKTI INSTITUTA ZA TURIZAM

2.1. NACIONALNI I MEĐUNARODNI KOMPETITIVNI ZNANSTVENI PROJEKTI

Tijekom 2019. godine suradnici Instituta za turizam sudjelovali su u izvođenju pet domaćih i međunarodnih kompetitivnih znanstvenih projekata. Rezultati istraživanja provedenih za navedene znanstvene projekte bili su temelj za izradu većeg broja znanstvenih radova naših istraživača. U nastavku se daje opis projekata (voditelj, suradnici, ciljevi, sadržaj i rezultati) koji su završeni ili se na njima radilo tijekom 2019. godine. Navedenim projektima ostvaruje se misija Instituta kao i prvi strateški cilj – liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu koji podrazumijeva kontinuirano stvaranje i održavanje izvrsnosti u svim koracima provođenja primarnih istraživanja u turizmu. U 2020. godini planira se još intenzivnija aktivnost istraživača Instituta, kad je riječ o provođenju primarnih istraživanja.

Istraživači Instituta radili su na nacionalnom kompetitivnom znanstvenom projektu **TRANS-TOURISM - An integrated approach for the study of transformative role of tourism in the 21st century** / TRANS-TURIZAM – Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću, odobrenom i financiranom od strane Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ) koji je završio 31.3.2019. Osim toga, znanstvenici Instituta sudjeluju i na izvođenju nacionalnog kompetitivnog znanstveno-istraživačkog projekta pod nazivom **MAKROEKONOMSKI UČINCI TURIZMA**, financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost, koji je započeo 1.12.2018. i traje do 30.11.2022.

Znanstvenici Instituta za turizam su tijekom 2019. godine radili na sljedećim **ERASMUS+** projektima:

ERASMUS+ Strategic partnerships - project: (kratica: **SEASON READY**) “**Work-based learning for seasonal hospitality workers** / Osposobljavanje na radnom mjestu sezonski zaposlenih radnika u ugostiteljstvu (kao voditelj projekta).

ERASMUS+ Strategic partnerships - project: (kratica: **SKILLS ON BOARD**) – **Soft skills for profesional skippers in a changing tourism industry** / Vještine na palubi – ‘meke’ vještine za profesionalne skipere u promjenljivoj turističkoj industriji (kao članovi projekta).

ERASMUS+ **SPE**cialists in Cultural Heritage and Attractive Living Environment (kratica: **SPE.C.H.A.L.E.**) / Specijalisti kulturne baštine i atraktivnog životnog okoliša (kao članovi projekta).

TRANS – TURIZAM

Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću/ (TRANS-TOURISM

An integrated approach for the study of transformative role of tourism in the 21st century)

www.transtourism.com

Trajanje projekta: 2014. - 2019.

Voditelj projekta:
dr. sc. Renata Tomljenović

Suradnici:
dr. sc. Irena Ateljević
Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.
mr. sc. Neda Telišman-Košuta
dr. sc. Snježana Boranić Živoder
dr. sc. Neven Ivandić
Ivan Sever, univ. spec. oec.
dr. sc. Sanda Čorak

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ; projekt br. 6164) u trajanju od 2014. do 2019. Nositelj projekta je Institut za turizam, a provode ga članovi projektnog tima koji se sastoji od znanstvenika Instituta za turizam (9 sveukupno). Voditeljica projekta je dr. sc. Renata Tomljenović iz Instituta za turizam. Ovaj projekt nastavak je istraživanja dr. sc. Tomljenović o ulozi turizma u postizanju mira i teoretskog istraživanja dr. sc. Irene Ateljević, članice tima, na temu tzv. kulturnih kreativaca i transmodernih, transformativnih turista.

Institut za turizam organizirao je završnu konferenciju projekta TRANS – TURIZAM Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću (*TRANS-TOURISM*) *An integrated approach for the study of transformative role of tourism in the 21st century*) 29.3.2019., u Zagrebačkom inovacijskom centru ZICER (Zagrebački velesajam).

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Glavni cilj projekta je proučiti potencijalno transformativnu ulogu turizma u stvaranju odgovornijeg ekonomsko-društvenog sustava te razviti modele turističke prakse koji će potencirati takvu njegovu ulogu. Ovaj projekt počiva na osnovnoj premisi da turizam, kao velika ekonomska i društvena snaga, može dati značajan doprinos viziji održivog svijeta, viziji koja uključuje osobno blagostanje, društvenu pravednost i brigu o okolišu koja je ugrađena u viziju Europe 2020. za stvaranje pravednijeg i inkluzivnijeg društva i bolju kvalitetu života svih građana.

Rezultati:

Rezultati projekta do sada su objavljeni u petnaest znanstvenih članaka. Diseminacijske aktivnosti bile se usmjerene na informiranje šire javnosti kroz nastupe na radijskim emisijama posvećenim znanosti te na znanstvenim i stručnim skupovima i okruglim stolovima. Ukupno smo sudjelovali u tri radijske emisije, na osamnaest konferencija i to uglavnom kao plenarni predavači, na dva okrugla stola kao i na prezentacijama projekta studentskoj populaciji. Međunarodnoj stručnoj javnosti približen je projekt kroz publikaciju Svjetske turističke organizacije (UNWTO) posvećenu transformativnom turizmu. Sve to potvrđuje društvenu vrijednost i važnost ovog projekta.

MACROTOUR

“Makroekonomski učinci turizma”

(MACROTOUR

Macroeconomic impact of tourism)

Trajanje projekta: 01.12.2018. – 30.11.2022.

Voditelj projekta:

dr. sc. Ivan Kožić

Suradnici:

dr. sc. Neven Ivandić

dr. sc. Ivan Sever

doc. dr. sc. Petar Sorić, vanjski suradnik

mr. sc. Velimir Šonje, vanjski suradnik

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ; projekt br. 2961) u trajanju od 1.12.2018. do 30.11.2022. Nositelj projekta je Institut za turizam, a provode ga članovi projektnog tima koji se sastoji od dva znanstvenika Instituta za turizam i tri vanjska suradnika. Voditelj projekta je dr. sc. Ivan Kožić iz Instituta za turizam.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Sustavno istražiti makroekonomske učinke turizma, što podrazumijeva analizu triju makroekonomskih kanala putem kojih turizam utječe na gospodarstvo neke zemlje: (1) veza turizma i BDP-a, zatim (2) veza turizma i zaposlenosti te (3) veza turizma i inflacije. Iako je istraživanje veze turizma i BDP-a u postojećoj literaturi razmjerno izdašno dokumentirano, većina objavljenih radova isključivo je usmjerena na izračun turizmom generiranog BDP-a te ispitivanje veze između turizma i gospodarskog rasta. Prvi glavni cilj projekta je proširiti postojeće spoznaje istraživanjem utjecaja turizma na fluktuacije BDP-a te uz to istražiti u kojoj mjeri je veza turizma i gospodarskog rasta ovisna o društveno-političkom kontekstu. S druge strane mjerenje turizmom generirane zaposlenosti nije ni izdaleka tako opsežno istraženo kao mjerenje turizmom generiranog BDP-a. Stoga je drugi glavni cilj projekta ispitati kritične aspekte turizmom generirane zaposlenosti u slučaju malog, otvorenog gospodarstva

poput hrvatskog, koje je u velikoj mjeri ovisno o turizmu te uz to istražiti i utjecaj turističke aktivnosti na cikličku (ne)zapostolenost. Treći glavni cilj projekta je istražiti turizmom inducirane inflatorne pritiske. Relevantnost projekta je dvostruka. Rezultati istraživanja bi s jedne strane trebali poslužiti kao sveobuhvatni okvir za daljnji razvoj područja makroekonomike turizma. Dok bi s druge strane mogli poslužiti kao empirijski doprinos budućim pokušajima modeliranja računalnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva.

Rezultati:

U prvoj godini provođenja projekta MACROTOUR ustrojen je informacijsko-dokumentacijski okvir potreban za provođenje svih projektom planiranih istraživanja. Prikupljeni su relevantni podaci o kretanju, kako makroekonomskih pokazatelja, tako i pokazatelja dinamike turističke aktivnosti za veliki broj zemalja koje će istraživanjima biti obuhvaćene. Također je provedeno prvo u nizu planiranih istraživanja. Istražena je veza turizma i gospodarskog rasta s konkretnim ciljem analize utjecaja pozadinskih čimbenika poput stupnja društvenog razvoja i razine političkih sloboda za koje se opravdano pretpostavljalo da imaju snažan utjecaj na verifikaciju veze turizma i gospodarskog rasta.

ERASMUS+ SeasonREADY

Program za izobrazbu sezonskih radnika u sektoru turizma i ugostiteljstva

(SeasonREADY

Work-based learning for seasonal hospitality workers)

Trajanje projekta: 1.9.2017. - 31.12.2019.

Voditelj projekta:

dr. sc. Renata Tomljenović

Suradnik:

doc. dr. sc. Hrvoje Mataković

Projekt je financiran u sklopu programa ERASMUS+. Projekt je koordinirao Institut za turizam, trajanje projekta je 28 mjeseci (rujan 2017. - prosinac 2019.). Partneri u projektu bili su: CESIE (Italija), Confesercenti (Italija), Hrvatska obrtnička komora (Hrvatska), Olympic Training & Consulting Ltd. (Grčka) i Peloponnese Tourism Organization (Grčka).

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Cilj projekta bio je razviti djelotvoran i održiv okvir za kontinuirano obrazovanje i usavršavanje u sektoru turizma i ugostiteljstva, namijenjen malim i srednjim poduzećima koja zapošljavaju sezonsko osoblje. Projekt je obuhvatio utvrđivanje stvarnih potreba poslodavaca i sezonskih radnika, osmišljavanje metodologije za osposobljavanje na radnom mjestu, izradu priručnika za mentore i sezonske radnike prilagođene obrazovnim potrebama odraslih osoba i temeljene na modularnom pristupu, testiranju metodologije te definiranju prijedloga za daljnji razvoj održive metodologije učenja na radnom mjestu u malim i srednjim poduzećima.

Rezultati:

U sklopu projekta izrađen je 1) izvještaj o preduvjetima za uspješno uvođenje učenja na radnom mjestu; 2) metodološki vodič za učenje na radnom mjestu u sektoru ugostiteljstva; 3) materijali za obuku u šest modula (Briga o gostu, Komunikacija u malim i srednjim poduzećima u turizmu i ugostiteljstvu, Osobni i profesionalni razvoj, Odjel recepcije, Posluživanje hrane i pića, Domaćinstvo) i 4) Vodič s preporukama za kreatora javnih politika. U svrhu diseminacije projekta održano je šest jednodnevnih konferencija, objavljena četiri newslettera, a svi su rezultati dostupni na mrežnoj stranici projekta www.seasonready.eu.

ERASMUS+ Skills On Board

Dodatne (soft) vještine za profesionalne skipere u industriji turizma koja se stalno mijenja (Skills On Board

Soft skills for professional skippers in a changing tourism industry)

<http://skillsonboard.eu/>

Trajanje projekta: 1.11.2017. - 31.10.2019.

Voditelj projekta:

Zrinka Marušić,
mag. math., univ. spec. oec.

Suradnici:

dr. sc. Renata Tomljenović
dr. sc. Siniša Horak, vanjski suradnik
Lana Knapić, mag. oec., vanjski suradnik

O projektu:

SkillsOnBoard je europski projekt sufinanciran iz programa Erasmus+. SkillsOnBoard projekt okupio je 8 partnera iz 4 europske zemlje. To su bili BCA College (koordinatore projekta), Militos Consulting i INMER iz Grčke, Sea Teach iz Španjolske, BMTIC i Black Sea Research Programme-NOAH iz Bugarske te Pomorski fakultet Sveučilišta u Rijeci i Institut za turizam iz Hrvatske.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Cilj projekta SkillsOnBoard bio je pružiti pomoć profesionalnim skiperima (zapovjednicima jahti i voditeljima brodica) u stjecanju ili razvijanju dodatnih društvenih ('mekih') vještina koje će povećati kvalitetu njihovih usluga te ih time osposobiti da na odgovarajući način odgovore na nove trendove u turističkoj (jahting) potražnji. U skladu s postavljenim ciljevima, projekt je bio usmjeren na dvije široke teme: 1. razumijevanje kako novi trendovi sa strane potražnje u (jahting) turizmu oblikuju turističke usluge na strani ponude te 2. stjecanje ili razvoj određenih dodatnih društvenih ('mekih') vještina važnih za rad profesionalnih skipera. Projekt je obuhvatio utvrđivanje potreba profesionalnih skipera za 'mekim' vještinama, analizu trendova potražnje u turizmu, osmišljavanje metodologije za osposobljavanje skipera prilagođene obrazovnim potrebama odraslih osoba i temeljene na modularnom pristupu, izradu materijala za učenje te testiranje metodologije.

Rezultati:

U okviru projekta SkillsOnBoard razvijena je posebna modularna on-line platforma za izobrazbu profesionalnih skipera dostupna na pet jezika (engleski, grčki, bugarski, hrvatski i španjolski). On-line platforma u prvom dijelu obuhvaća četiri modula o novim trendovima u jahtingu: (1) Profil 'novih' turista; (2) Profil skipera, (3) Kulturni kontekst putovanja jahtom te (4) Inovativne aktivnosti i usluge na brodu.

Drugi dio izobrazbe je, u okviru 13 modula, usmjeren na stjecanje 'mekih' vještina. Osim platforme izrađen je i priručnik za mentore, a u svrhu diseminacije projekta održane su i četiri poludnevne konferencije. Svi su materijali za izobrazbu i rezultati projekta dostupni na mrežnoj stranici projekta <http://skillsboard.eu/>.

**ERASMUS+
SPE.C.H.A.L.E.**

**Specijalisti kulturne baštine i atraktivnog životnog okoliša
(SPE.C.H.A.L.E.)**

Strategic partnerships - project: SPEcialists in Cultural Heritage and Attractive Living Environment

Trajanje projekta: 01.09.2018. - 31.08.2021.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Voditelj projekta:
dr. sc. Sanda Čorak

Suradnici:
dr. sc. Renata Tomljenović
doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
Ives Vodanović Lukić,
mag. geogr., mag. hist. art. et litt. comp.
Lana Knapić, vanjski suradnik

Cilj i kratki sadržaj projekta:

- Doprinijeti podizanju svijesti o važnosti europske kulturne baštine kroz obrazovanje, formalno i neformalno učenje, u kontekstu Europske godine kulturne baštine 2018;
- Poticati aktivnosti koje podržavaju razvoj vještina, socijalnu uključenost, kritičko razmišljanje i nove participativne i interkulturalne pristupe nasljeđu, kao i obrazovne inicijative usmjerene na poticanje interkulturalnog dijaloga;
- Stvaranje inovativnog treninga kako bi se potaknuo razvoj stručnjaka za kulturnu baštinu i atraktivan životni okoliš;
- Postizanje profesionalnog razvoja odraslih, prije svega onih s niskim kvalifikacijama i / ili nezaposlenih, razvojem korisnih alata i metoda, poboljšanjem ponude visokokvalitetnih mogućnosti učenja i vrednovanjem neformalnog učenja i profesionalnog usmjeravanja.

U 2019. godini napravljena je analiza ponude različitih obrazovnih programa i seminara u Hrvatskoj na temu unapređenja kulturnog nasljeđa te razvoja turističkih proizvoda temeljenih na kulturnoj i prirodnoj baštini. Na temelju sličnih analiza iz zemalja partnera predložena su 4 edukativna modula koja će se razraditi i pilotirati u 2020. godini.

2.2. INTERNI ZNANSTVENI PROJEKTI

Tijekom 2019. godine Znanstveno vijeće Instituta za turizam usvojilo je Pravilnik o internim znanstvenim projektima Instituta. Nakon provedenog internog natječaja, sljedeći interni znanstveni projekti su odabrani za provedu u trajanju od 10/2019. do 10/2021.:

- Suvremeni pristup prostornom i prometnom planiranju na načelima održivog razvoja – **SPLAN**
- Turizam i hrvatsko gospodarstvo – **THG**
- Kulturna baština u turizmu – modeli održivog razvoja – **CULHER-TOUR**
- Razvoj integralnog modela pokazatelja i prihvatnog (nosivog) kapaciteta – **RIPP**
- Uloga posebnih oblika turizma u razvoju destinacije: primjer kulture, umjetnosti i sporta – **KUST 2021**
- **CROSTO Institut za turizam** - Opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO) (CROSTO - Croatian Sustainable Tourism Observatory)

Suvremeni pristup prostornom i prometnom planiranju na načelima održivog razvoja (kratica: **SPLAN**)

Voditelj projekta: izv. prof. dr. sc. Goran Kos

Suradnici:
dr. sc. Davor Krsić
dr. sc. Hrvoje Carić
mr. sc. Ivo Beroš
izv. prof. dr. sc. Zoran Klarić
dr. sc. Ivo Kunst
doc. dr. sc. Predrag Brlek, vanjski suradnik
doc. dr. sc. Ana Mrđa, vanjski suradnik

Svrha i cilj:

Na temelju dosadašnjih spoznaja koje se mogu povezati s prostornim i prometnim planiranjem, uočava se da su pristupi i korištene metode počivali gotovo isključivo na načelu ekonomske isplativosti, tj. maksimiziranju ekonomskih učinaka i minimiziranju troškova. U takvim okolnostima se najčešće potpuno zanemarivala dugoročna održivost planova, kako u pogledu očuvanja prostora u cjelini, tako i u pogledu racionalnih prometnih rješenja. Pri tomu treba imati na umu da je prometna infrastruktura u mnogim slučajevima okosnica prostornog planiranja, jer zauzima velik dio raspoloživog prostora i jer je financijski najzahtjevnija komponenta javnih površina.

Pojedine države, članice Europske unije su ranije od ostalih uočile neodrživost takvog pristupa prostornom i prometnom planiranju jer su se suočile s preizgrađenošću pojedinih područja (naročito atraktivnih turističkih destinacija), neadekvatnim urbanim planovima i pretjerano ekstenzivnim razvojem prometne infrastrukture za motorni individualni promet.

Hrvatska, kao najnovija članica Europske unije, još uvijek nije u zadovoljavajućoj mjeri shvatila u kojoj mjeri dosadašnji način prostornog i prometnog planiranja može dugoročno biti štetan. Ovaj znanstveni projekt ima za cilj odrediti novi pristup i metode u prostornom i prometnom planiranju, koji bi rezultirali dugoročno održivim prostornim i prometnim planovima na području Republike Hrvatske, s posebnim naglaskom na urbana i turistička područja. Specifični ciljevi bi se ostvarili kroz istraživanja pojedinih slučajeva (case study).

Turizam i hrvatsko gospodarstvo (kratica: THG)

Voditelj projekta:

dr. sc. Neven Ivandić

Suradnici:

dr. sc. Ivan Kožić

dr. sc. Ivo Kunst

mr. sc. Neda Telišman-Košuta

Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.

Diana Baus, mag. oec.

Svrha i cilj:

Polazeći od potrebe razumijevanja doprinosa turizma gospodarstvu te međuodnosa gospodarskih djelatnosti značajnije vezanih uz turističku potražnju, ovaj projekt ima za cilj sagledati ulogu turizma u gospodarstvu Hrvatske polazeći od njegovih ukupnih pozitivnih i negativnih doprinosa te sagledavanja regionalnih implikacija turizma na gospodarstvo. Specifično se projektom aktivnost usmjerava na:

- Procjenu ukupnih gospodarskih učinaka turizma u Hrvatskoj, polazeći od hipoteze da neizravni učinci turizma pozitivno utječu na razvoj sveukupnog gospodarstva
- Procjenu regionalnih gospodarskih učinaka turizma, polazeći od hipoteze da turizam u svim hrvatskim regijama ima pozitivan učinak na regionalan razvoj
- Sagledavanje mogućnosti da se razvojem turizma zaustave ili barem ublaže negativni migracijski trendovi u Republici Hrvatskoj, polazeći od očekivanja da turizam ima potencijal generirati pozitivne trendove na tržištu rada te poboljšanje materijalnog statusa, a tako i na rast optimizma lokalnog stanovništva
- Analizu povrata investicija u hotelijerstvo na makro i mikro razini u kontekstu preferencijalnih mjera turističke politike koji impliciraju nisku razinu profitabilnosti djelatnosti
- Važnosti prostora za razvoj turizma u kontekstu ključnih odrednica održivog razvoja turizma
- Optimiziranje doprinosa turizma svim aktivnostima u okviru kompozitnog procesa proizvodnje i usluga da bi se omogućilo podizanje kvalitete, smanjenje uvoza i konačno jačanje domaćeg GDP-a.

Kulturna baština u turizmu – modeli održivog razvoja (kratica: CULHER-TOUR)

Voditelj projekta:

doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević

Suradnici:

dr. sc. Izidora Marković Vukadin

dr. sc. Ksenija Tokić

doc. dr. sc. Hrvoje Mataković

dr. sc. Sanja Hajdinjak, vanjski suradnik

prof. dr. sc. Amir Muzur, vanjski suradnik

doc. dr. sc. Ana Mrđa, vanjski suradnik

doc. dr. sc. Petra Radeljka Kaufmann, vanjski suradnik

Svrha i cilj:

Cilj 1. Utvrđivanje trendova prepoznavanja, planiranja i korištenja kulturne baštine u održivom razvoju turizma,

Cilj 2. Prepoznavanje vrijednosti i mogućnosti aktiviranja kulturne baštine u održivom razvoju turizma.

Nakon dvije godine u sljedećem znanstveno-istraživačkom projektu razrađivat će se: aktivno korištenje kulturne baštine u planovima održivog razvoja turizma, te prepoznavanje relevantnih te znanstveno utemeljenih kriterija i modela za održivo korištenje kulturne baštine u turizmu.

Razvoj integralnog modela pokazatelja i prihvatnog (nosivog) kapaciteta (kratica: RIPP)

Voditelj projekta:

dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Suradnici:

dr. sc. Hrvoje Carić

izv. prof. dr. sc. Zoran Klarić

doc. dr. sc. Damir Krešić

doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević

doc. dr. sc. Hrvoje Mataković

dr. sc. Snježana Boranić Živoder

mr. sc. Neda Telišman-Košuta

dr. sc. Neven Ivandić

Sara Melkić, mag. oec.

Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.

dr. sc. Peter Mackelworth

izv. prof. dr. sc. Josip Mikulić

doc. dr. sc. Vanja Krajnović, vanjski suradnik

Svrha i cilj:

Iz ranije navedenog jasno je da je osnovni istraživački problem nedostatak unificiranosti procesa praćenja održivosti kao i modela utvrđivanja prihvatnog kapaciteta.

Osnovni cilj istraživanja je utvrđivanje modela praćenja održivosti turizma kroz sustav temeljnih i specifičnih pokazatelja, kao temelja za utvrđivanje prihvatnog kapaciteta destinacija.

Specifični ciljevi istraživanja su:

1. Determiniranje postojećih praksi posvećenih održivosti turizma na lokalnoj i regionalnoj razini u RH
2. Utvrđivanje baznog skupa pokazatelja za sve destinacije temeljem analize prijašnjih stručnih i znanstvenih praksi, skupova sekundarnih podataka o stanju okoliša, društva, infrastrukture prostora, gospodarstva i drugo
3. Utvrđivanje modela determiniranja specifičnih destinacijskih pokazatelja baziranih na problemskim područjima, atrakcijskoj osnovi i specifičnim oblicima turizma u destinaciji
4. Kreiranje modela prihvatnog kapaciteta baziranog na utvrđenim pokazateljima
5. Kreiranje integralnog konceptualnog modela pokazatelja i prihvatnog kapaciteta
6. Verifikacija modela testiranja procesa na razini pilot destinacija utvrđenim temeljem mapiranja ključnih dionika u RH
7. Istraživanje povezanosti praćenja pokazatelja održivosti s kvalitetom upravljanja destinacijom i utjecajima turizma s pozicije onečišćenja i zaštićene prirode.

Istraživačke hipoteze:

- Održive turističke prakse u Hrvatskoj vrlo su raznolike, ali većinom nemaju mjerljivih rezultata
- Turizam (posebice maritimni) je posebno osjetljiv na pitanja ekološke i okolišne održivosti
- Pokazatelji održivosti turizma na svjetskoj razini nisu unificirani
- Da bi skup pokazatelja bio relevantan nužno je imati pokazatelje koji su usmjereni na problemska područja, atrakcijsku osnovu, specifične oblike turizma u destinaciji
- Model prihvatnog kapaciteta je produkt sustava pokazatelja
- Pokazatelji i prihvatni koncept dio su istovjetnog koncepta praćenja održivosti
- Praćenje pokazatelja održivosti nužno je za kvalitetno upravljanje destinacijom.

Uloga posebnih oblika turizma u razvoju destinacije: primjer kulture, umjetnosti i sporta (kratica: KUST 2021)

Voditelj projekta:

dr. sc. Sanda Čorak

Suradnici:

dr. sc. Renata Tomljenović

doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević

Ives Vodanović Lukić,
mag. geogr., mag. hist. art. et litt. comp.

mr. sc. Ivo Beroš

izv. prof. dr. sc. Vuk Tvrтко Opačić,
vanjski suradnik

Svrha i cilj:

Cilj istraživanja jest utvrditi doprinos kulture, umjetnosti i sporta u podizanju kvalitete turističke destinacije te razraditi smjernice za uspješniji razvoj kulturnog i sportskog turizma u kontekstu smanjenja prostorne polarizacije i sezonalnosti hrvatskog turizma.

Hipoteze istraživanja:

1. Kreativno korištenje kulture i umjetnosti u turističke svrhe rezultira većim stupnjem zadovoljstva lokalne zajednice s turističkim razvojem.
2. Sudjelovanje u kreativnim aktivnostima povezanim s kulturom i umjetnošću rezultira većom povezanošću posjetitelja i lokalne zajednice, a time i većom kvalitetom iskustva turista.
3. Sport pridonosi lokalnoj ekonomiji, pozitivno utječe na motivaciju lokalne zajednice i djeluje na regeneraciju prostora.

CROSTO

Institut za turizam - Opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma

pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO)

(CROSTO -

Croatian Sustainable Tourism Observatory)

Trajanje projekta: 2016. – kontinuirano.

Voditelj projekta:

dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Suradnici:

Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.

mr. sc. Neda Telišman Košuta

doc. dr. sc. Damir Krešić

mr. sc. Ivo Beroš

Sara Melkić, mag. oec.

Martina Ambrušec, bacc. oec.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

U nastojanju da se Hrvatska etablira i nametne kao održiva turistička destinacija, pri čemu održivost počiva na jasno utvrđenim i mjerljivim pokazateljima, 2016. godine osnovan je Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma - CROSTO (eng. *CROatian Sustainable Tourism Observatory*), od strane Instituta za turizam u suradnji s Ministarstvom turizma Republike Hrvatske te trenutno predstavlja jedan od dvadesetak takvih opservatorija u svijetu, koji djeluju kao članovi međunarodne mreže INSTO (eng. *International Network of Sustainable Tourism Observatories*) pod okriljem Svjetske turističke organizacije (eng. *The World Tourism Organization - UNWTO*). CROSTO je osnovan kao višegodišnji istraživački projekt u okviru kojeg se razvoj turizma, njegovi ekonomski, okolišni i društveni učinci prate putem primjene sustava pokazatelja ETIS (eng. *European Tourism Indicators System*) razvijenog od strane Europske komisije. Danas CROSTO čine suradnici Instituta za turizam te predstavnici

starstva turizma Republike Hrvatske, Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Hrvatske turističke zajednice i Državnog zavoda za statistiku.

Povećanje broja destinacija na lokalnoj razini uključenih u nacionalnu CROSTO mrežu jedan je od osnovnih zadataka CROSTO opservatorija, ali i dio politike održivog upravljanja turizmom na razini Republike Hrvatske. Nakon provedene pilot faze, mjerenje održivosti turizma poželjno je i dalje fazno ili u 'valovima' širiti na veći krug destinacija kako u Jadranskoj, tako i u kontinentalnoj Hrvatskoj. Širenje je moguće provoditi na način da već uključene destinacije na principu 'train-the-trainer' pristupa sudjeluju u motiviranju, educiranju i uvođenju drugih destinacija u CROSTO sustav. S vremenom, dovoljno proširena mreža uključenih destinacija omogućit će generiranje benchmarka i međusobne usporedbe između sličnih mjesta kao važnog alata destinacijskog menadžmenta. Navedena mogućnost je svrsishodna i važna zbog integracije turističkih zajednica, gradova i općina s ciljem uspješnijeg upravljanja turizmom. Međutim, proces širenja na predloženi način mogao bi biti relativno spor i ovisan o osobnim kontaktima. Stoga se, kao druga mogućnost povećanja broja destinacije, nametnula ideja kreiranja priručnika za destinacije, koji će na jednostavan i sažet način dati informacije o provedbi mjerenja i specifične informacije o potrebnim podacima i izračunima za pojedine pokazatelje. Svrha je priručnika da destinacije mogu samostalno (ili uz minimalne konzultacije) uspostaviti sustav mjerenja, od formiranja lokalne radne skupine do prikupljanja podataka, izračuna, analize i diseminacije rezultata mjerenja.

Sukladno tome, priručnikom su definirane smjernice za:

- određivanje zajedničke metodologije prikupljanja primarnih podataka,
- unificiranje sustava prikupljanja sekundarnih podataka i izračuna pokazatelja,
- kreiranje jasnog procesa uspostave lokalnog opservatorija po koracima,
- kreiranje unificiranog sustava izvještavanja i
- utvrđivanje procesa određivanja specifičnih pokazatelja za destinacije.

2.3.

PROJEKTI FINANCIRANI IZ EU FONDOVA

INTERREG - Pametne strategije za održivi turizam u živopisnim destinacijama s kulturnim turizmom (kratica: **S.LI.DES**) / Smart strategies for sustainable tourism in Lively **DEST**inational.

INTERREG EUROPA - Autentični turizam temeljen na lokalnoj kulturi (kratica: **LOCAL FLAVOURS**) / Authentic tourism based on local cultural flavours).

INTERREG MEDITERAN - Ekoturizam u mediteranskim destinacijama: Od monitoringa do planiranja do promocije i potpore politikama (kratica: **DESTIMED PLUS**) / Ecotourism in Mediterranean Destinations: From Monitoring and Planning to Promotion and Policy Support.

INTERREG ITALIJA - HRVATSKA

Pametne strategije za održivi turizam u živopisnim destinacijama s kulturnim turizmom (kratica: S.LI.DES)

(Smart strategies for sustainable tourism in Lively cultural DESTinations)

Trajanje projekta: 1/2019. – 6/2021.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Projekt je financiran sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj, kroz program Interreg Italija- Hrvatska. Predviđeno vrijeme trajanja projekta je 30 mjeseci. Institut za turizam jedan je od 11 projektnih partnera. Voditelj projekta je talijansko sveučilište Ca' Foscari u Veneciji. Ostali talijanski partneri na projektu su: Ciset- međunarodni centar za ekonomiju turizma, ECIPA- agencija za obuku i usluge, SIPRO- razvojna agencija grada Ferrara, gradovi Bari i Venecija, te CAST- napredne studije u turizmu na sveučilištu u Bologni. Hrvatski partneri uključeni na projekt su: Obrtničko učilište - ustanova za obrazovanje odraslih, podružnica Rijeka, DURA - razvojna agencija grada Dubrovnika te Turistička zajednica grada Šibenika.

Cilj projekta S.LI.DES. je poticanje prekogranične suradnje među destinacijama koje razvijaju kulturni turizam, a obuhvaćene su Programskim područjem, kao i zajedničko planiranje pametnih strategija usmjerenih na održiv i uravnotežen teritorijalni razvoj kroz promociju materijalne i nematerijalne kulturne baštine, posebice one koja odražava identitet destinacije. Projekt će liderima u turizmu omogućiti pristup inovativnom i dinamičnom informativnom sustavu, koji će poboljšati proces donošenja odluka vezanih za upravljanje najposjećenijim, kao i manje posjećenim turističkim atrakcijama s ciljem revitalizacije urbanog i socijalnog okruženja te poticanja raznolikosti lokalne ekonomije.

Institut za turizam je nositelj WP3 i tijekom 2019. godine bavio se fazom definiranja indikatora, a zatim prikupljanja podataka zajedno s drugim projektnim partnerima.

Voditelj projekta:
dr. sc. Sanda Čorak

Suradnici:
doc. dr. sc. Damir Krešić
dr. sc. Renata Tomljenović
dr. sc. Jasenka Kranjčević
doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
Ives Vodanović Lukić,
mag. geogr., mag. hist. art. et litt. comp.
Martina Ambrušec, bacc. oec.

INTERREG EUROPA

Autentični turizam temeljen na lokalnoj kulturi (kratica: LOCAL FLAVOURS)

(Authentic tourism based on local cultural flavours)

Trajanje projekta: 1.9.2019. - 31.8.2021.

Projekt je financiran od Europskog fonda za regionalni razvoj, kroz program Interreg Europe. Projekt vodi Institut za turizam, a trajanje projekta je 36 mjeseci (1. faza - 24 mjeseca, 2. faza - 12 mjeseci). Partneri na projektu su: Mađarska, Rumunjska, Nizozemska, Irska, Finska, Italija (2), Latvija i Hrvatska.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Projekt Local Flavours fokusira se na manje turistički razvijena regionalna područja s neotkrivenom kulturnom baštinom. Cilj projekta

Voditelj projekta:
dr. sc. Renata Tomljenović

Suradnici:
doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
Diana Baus, mag. oec.

je poboljšati provedbu politika i programa regionalnog razvoja, posebno ulaganja za rast i otvaranje novih radnih mjesta u području zaštite i upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom.

Projekt se bazira na provedbi metoda za istraživanje, klasificiranje i vrednovanje lokalnog portfelja atrakcija i iskorištavanje potencijala kulturne baštine, uključujući materijalnu i nematerijalnu baštinu, tradiciju i stil života, potencijalno pridonoseći stvaranju atraktivnih autentičnih turističkih destinacija koje pružaju turistima iskustvo, ali, istovremeno, osnažuju manje lokalne zajednice.

Rezultati:

U sklopu prve faze projekta planirana je izrada nacrtu akcijskog plana, koji bi se u drugoj fazi projekta trebao usvojiti i provesti. Akcijski plan rezultirati će poboljšanjem instrumenata politike, procesa sudjelovanja u planiranju i izradi strategija, temeljenom na javno-privatnoj suradnji i intenzivnijem uključivanju dionika, primjenjujući optimalna rješenja za iskorištavanje lokalnog kulturnog potencijala temeljenog na inovativnoj interakciji između domaćina i turista. Kao rezultat suradnje na regionalnoj razini očekuje se usklađivanje razvojnih strategija s glavnim destinacijama; zastupanje lokalnih interesa na višim razinama kroz mrežu institucija koje donose pravne okvire i inicijative za nove smjernice u upravljanju. Na međuregionalnoj razini rezultati će se ostvariti kroz međunarodnu razmjenu informacija, identifikaciju i primjenu dobrih praksi.

INTERREG MEDITERAN

Ekoturizam u mediteranskim destinacijama: Od monitoringa do planiranja do promocije i potpore politikama (kratica: DESTIMED PLUS)

*(Ecotourism in Mediterranean Destinations:
From Monitoring and Planning to Promotion and Policy Support)*

Trajanje projekta: 1/2019. – 6/2021.

O projektu:

Projekt DESTIMED PLUS projekt je financiran iz programa Interreg Mediteran, te okuplja 12 partnera: Regija Lazio (vodeći partner), Regija Katalonija, Institut za turizam, BLAMES sveučilišna fundacija, razvojna agencija South Aegean Region; WWF Mediterranean, Turistička agencija Korzike, Regija Sardinija, IUCN, Regija Kreta, Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe i Regionalno ministarstvo okoliša Andaluzije.

Voditelj projekta:
dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Suradnici:
doc. dr. sc. Damir Krešić
dr. sc. Hrvoje Carić
doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
Sara Melkić, mag. oec.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

DestiMED PLUS je sljedeći korak na putu promicanja integriranog obalnog planiranja turizma u kojem će kreatori regionalnih politika primijeniti holističke politike koje povezuju turizam s očuvanjem primjenom u praksi. Kako bi ekoturizam uspio, potrebno je ojačati okvire upravljanja i zakonodavstvo preko cijelog područja Mediterana. Projekt se temelji na uspjehu MEET-a i DestiMED-a, s ciljem pružanja podrške mediteranskoj regiji za jačanje uvjeta za ekoturizam u svojim zaštićenim područjima. To uključuje jačanje međusektorske lokalne i regionalne politike, pružajući strategije integriranog planiranja i pružajući zainteresiranim stranama učinkovitu obuku i alate za upravljanje, mjerenje i promociju ekoturizma.

2.4. SUDJELOVANJE NA ZNANSTVENIM PROJEKTIMA U DRUGIM INSTITUCIJAMA

Istraživač i funkcija na projektu	Naziv projekta i institucije voditelja	Razdoblje trajanja projekta
dr. sc. Izidora Marković Vukadin (član tima)	<ul style="list-style-type: none"> • “Komparativna analiza prostornog razvoja turizma u zaštićenim područjima Hrvatske i Slovenije”; Bilateralni projekt PMF-a Zagreb s Univerzom na Primorskem, (Koper/Slovenija); Voditelji projekta: doc. dr. sc. Miha Koderman i izv. prof. dr. sc. Vuk Tvrтко Opačić 	1.1.2018. – 21.12.2019.
dr. sc. Hrvoje Carić (član tima) izv. prof. dr. sc. Goran Kos (član tima)	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživački projekt u području tehničkih znanosti: “Inovativni modeli formiranja javnih prostora – Upravljanje posjećivanjem zaštićenih područja prirodne i kulturne baštine”; Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Voditelj projekta: izv. prof. dr. sc. Krunoslav Šmit 	2018. – 2019.
dr. sc. Hrvoje Carić (član tima)	<ul style="list-style-type: none"> • MedPAN project: “NaTEF - Nautical Tourism Ecological Footprint in MPAs”; Institut Ruđer Bošković; Voditelji projekta: dr. sc. Dario Omanović, dr. sc. Neven Cukrov 	5/2018. – 10/2019.
izv. prof. dr. sc. Goran Kos (član tima)	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza čimbenika održive mobilnosti u urbanim prometnim sustavima; Sveučilište Sjever, Varaždin – Koprivnica Voditelj projekta: doc. dr. sc. Predrag Brlek 	1/2017. – 12/2019.
dr. sc. Peter Charles Mackelworth	<ul style="list-style-type: none"> • COST Action 15121 ‘Advancing marine conservation in the European and contiguous seas’ (MarCONS) http://www.marcons-cost.eu/# 	2017. – 2020.

3 ZNANSTVENI RADOVI

Objavljivanje znanstvenih radova i sudjelovanje u drugim znanstvenim aktivnostima primarna je zadaća Instituta i njome se ostvaruje jedan od strateških ciljeva, a to je stvaranje istraživačke jezgra međunarodne prepoznatljivosti. Tijekom 2019. istraživači IT-a objavili su ukupno 47 znanstvenih radova. Ti radovi svrstavaju se u kategorije znanstvenih radova A1, A2 i ostali radovi. Citiranost u bazi Scopus u 2019. godini bila je 415, dok je citiranost u bazi WoS bila 452, što je povećanje u odnosu na 2018. godinu.

U nastavku se daju bibliografski podaci za objavljene znanstvene i druge radove sa sažecima na jezicima na kojima su radovi i objavljeni.

ZNANSTVENI RADOVI - A1

Ateljević, I. i Tomljenović, R. Co-creating and transforming the future of travel and the world: An ethnographic journey // Journal of Tourism and Development, 2 (2017), 27/28; str. 109-111

Sažetak: To speak today about the future of tourism the most immediate starting point has to be the current disquieting state of the world system. It is becoming increasingly obvious that our current world practices are not sustainable, nor healthy, nor just. As Morgan, Pritchard, and Pride (2011, p. 3) clearly capture, “we live in sharply transitional times which may well prove to be one of generational economic and social change during which people, communities and places will need to find alternative ways of living and working”. In this context, a growing number of academic and industry-based research points to an encouraging trend of socially and environmentally conscious hosts and travellers, who employ tourism as a transformative medium to promote sustainable practices and more conscious living on our planet.

Mrđa, A. i Carić, H. Models of heritage tourism sustainable planning // Urban Book Series Switzerland: Springer Nature AG, (2019); str. 165-180

Sažetak: The study is based on the theory models of heritage tourism sustainable planning that act as a catalyst for the destinations’ market positioning. From the spatial-planning point of view, the competitiveness of the destination is based on the specific cultural experiences, environmental quality and scenic landscape, that positions destination as a quality place for living, working and investing as result of (positive) tourism–heritage interaction. Models of heritage tourism sustainable planning imply the harmony and balance between the global tourism standards and the preservation of the cultural identity of the destination. They are comprised of two main components: an autochthonous place with its cultural–social–economic characteristics and a viable tourism scenario with its sustainable cultural product. The research, based on the visual perception questionnaire, reinforces the paradigm that the heritage tourism sustainable planning models should aim to support the development of tourism without jeopardizing the spatial and socio-economic characteristics of both natural and anthropogenic features of the area and without creating social or economic difficulties for the local community. At the same time, they should be empowered to regulate the tourism/visitor issues consistent with the destinations’ lifescape image and cultural tourism experience.

Ivandić, N. i Šutalo, I. An integrated TSA and IO model for the estimation of the overall contribution of tourism: The example of Croatia // Tourism : an international interdisciplinary journal, 67 (2019), 4; str. 389-404.

Sažetak: In current conditions in which the activity of tourism is growing, an analysis of the contribution of tourism to the economy and an understanding of the interrelations of activities related to tourism demand are an essential precondition for a successful economic policy. The aim of this paper is to give an overview of the role of tourism in the economy of Croatia, using a specific determinist model that integrates symmetrical input-output tables and the tables of the tourism satellite account. The paper starts from an advanced analytical base that enables a more detailed insight into the inter-sector relations of tourism than given by previous research.

In 2019 the tourism satellite account became an integral component of official Croatian statistics; the input-output table for 2013 is also available. The methodological framework set up resulted in an estimation of the overall contribution of tourism of a gross domestic value of 16.9% of the gross value added of Croatia in 2016, in addition to recognized strong multiplicative effect from tourism consumption on non-tourism activities in the economy. At the same time, the imports of direct and indirect intermediate products generated by domestically produced internal tourism consumption generate 6.5% of the total (goods and services) imports of Croatia. It follows that the tourism contributes more than twice as much to gross valued added of Croatia than its direct and indirect intermediate imports participate in total imports.

Kos, G., Carić, H. i Pandža Kunčević, A. Evaluating and Selecting a Congress Centre Location Based on Analytic Hierarchy Process ; Case Study: Congress Centre Zagreb // *Prostor : znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam*, 27 (2019), 2; str. 298-309

Sažetak: The paper describes the methodology used in selecting a location for the congress centre in Zagreb, based on the Analytic Hierarchy Process [AHP]. Delphi method was used to define parameters, criteria, and weight ratios for the analysis of physical parameters, land ownership, prescribed conservation, transport and tourism resources. The evaluation conducted proved adequate for the task and deemed useful for evaluating spatial resources and strategic projects.

Kos, G., Krasić, D., Feletar, P. i Brlek, P. Development and potentials of sports-recreational aviation and avio tourism in Croatia // *Tourism : an international interdisciplinary journal*, 67 (2019), 4; str. 438-450

Sažetak: The development of aviation in Croatia began more than a century ago with the development of the adequate infrastructure, mostly hangars for building of aircraft and their servicing. In that long-lasting development of the Croatian aviation, the focus has been on the military and especially civil aviation already by the beginning of World War I, in Austrian - Hungarian Monarchy. This paper will describe the development of civil aviation but not the commercial public traffic than the sports- recreational aviation. Special care is dedicated to avio tourism, i.e. tourism that appears due to the activities connected with ultralight flying and air sports. Avio tourism and its development contribute to the total number of visits and the tourist's consumption at tourist destinations which develop that kind of tourism. The paper concludes with some proposals for the development of the overall sports and recreational aviation and avio tourism.

Kozić, I., Sorić, P. i Sever, I. Interdependence of international tourism demand for Mediterranean countries: Impact of demand shocks // *International Journal of Tourism Research*, 21 (2019), 1; str. 97-107

Sažetak: Interdependence of tourism demand is an underexplored topic in tourism economics literature. Besides the traditional procedure of cross elasticities calculation, shock analysis could be used to investigate the interconnections of tourism flows. This paper conducts an econometric analysis of international tourism demand for 10 most developed Mediterranean destinations: Croatia, Cyprus, France, Greece, Italy, Malta, Morocco, Spain, Tunisia, and Turkey. In particular, a vector autoregression model is estimated for each pair of 10 countries. Impulse response functions are applied to investigate how a shock in tourism demand for one country impacts the tourism demand for its substitutes and complements.

Kozić, I. Can tourism development induce deterioration of human capital? // *Annals of tourism research*, 77 (2019), str. 168-170

Sažetak: Modern economic theory considers high-quality human capital the most valuable resource for robust economic growth. Since tourism in general does not require graduate employees, it could be argued that the development of tourism leads to the re-direction and even the deterioration of human capital. This hypothesis is tested in the case of Croatia, a small tourism-oriented Mediterranean country which has recently experienced exceptional growth in the tourism sector. The methodology of quasi-experimental research is applied in order to answer the question whether there is a significant difference in the number of students enrolled

in professional or university studies between two groups of Croatian towns and municipalities, whereby one group having recently experienced a five-year period of intense tourism development.

Božić, N., Dumbović Bilušić, B. i Kranjčević, J. **Urban Transformation and Sustainable Development of Small Historic Towns** // Cultural Urban Heritage Development, Learning and Landscape Strategies / Obad Šćitaroci, Mladen ; Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana ; Mrđa, Ana (ur.). Springer Nature Switzerland AG 2019: Springer, Cham, (2019); str. 113-125

Sažetak: Small historic towns in Europe face many common challenges that remain relatively unknown and unrecognized. Small towns make an important element in a settlement network. Their urban functions provide a range of key services to rural areas surrounding them and are an important developmental stability and vitality factor of the wider area. In Europe, the majority of small towns are historic towns whose urban heritage significantly contributes to local identity, from local to national and wider level. Small historic towns face common challenges, including the lack of administrative capacities and the lack of flexibility to adapt to complex demands of modern development. This leads to a reduction in economic activities and service functions, demographic problems and general economic, social and physical decline. Urban transformation of small historic towns is a specific topic requiring innovative approaches. Successful urban renewal models for small historic towns are models that are capable of achieving a balance between the preservation of their cultural heritage and the demands of development ; strengthening their competitiveness while preserving their authenticity.

Kranjčević, J. i Hajdinjak, S. **Tourism Urbanization in Croatia. The Cases of Poreč in Istria and Makarska in Dalmatia** // Südost-europa Journal of Politics and Society, 67 (2019), 3; str. 393-420

Sažetak: Taking Croatia as a case in point, the authors compare the influence of spatial planning on tourism urbanization. To understand how tourism and spatial planning have interacted on a subnational level, two tourism centres on the Adriatic coast, Poreč in Istria and Makarska in Dalmatia, were chosen as case studies. The authors argue that while tourism-driven urbanization during the socialist era favoured the development of hotels paired with quality communal infrastructure and public facilities, the subsequent socio-economic transformation has oriented tourism investments towards private profit in ways that have often led to the neglect of public interest and facilities. The two chosen cases represent different paths, however. In the last thirty years, Makarska has fallen prey to what has come to be called apartmanizacija (apartmentization)—an usurpation of valuable coastal space through the uncontrolled construction of private apartments. Poreč, on the other hand, has maintained its well-planned space by carefully rebuilding and upgrading its hotel capacities.

Kranjčević, J. i Gartner, W. C. **Sektorske karakteristike nasljeđa za razvoj vinskih regija: utjecaj poljoprivrede, kulture i turizma** // Acta turistica, 31 (2019), 1; str. 7-34

Sažetak: In the increasingly globalized world of wine, strategic planning of wine region development in small post-socialist countries, such as Croatia, represents a particular challenge. These countries cannot compete with large and world-known wine regions (Rioja, Bordeaux etc.) in terms of production volume. However, grapes have been grown on the territory of the present-day Croatia for several thousand years and pronounced traditional heritage resulting from economic underdevelopment still characterizes Croatian wine regions. Therefore Croatian winemakers, being restricted to making only small quantities of wine, cannot compete against large, well-known producers, but they can still compete from a tourism perspective. This paper aims at conceptualizing a model of wine region revival based on characteristics of traditional heritage. The conclusion is reached by: determining the characteristics of traditional heritage in the three most important sectors (agriculture, culture and tourism) related to wine production and sales, identifying the use of traditional heritage characteristics in sectoral development plans and analysing the results of a survey conducted by destination management organizations of rural municipalities on perceptions of traditional heritage in wine tourism development.

Kranjčević, J. Tourism on the Croatian Adriatic Coast and World War I // *Academica Turistica - Tourism and Innovation Journal*, 12 (2019), 1; str. 39-50

Sažetak: Research on tourism history has been mainly confined to considering tourism area life cycles (TALC). Although destinations with a tourism tradition spanning over a century have undergone various life cycles, their tourism history has rarely been considered in the context of global changes, such as World War I, and how and to what extent these global changes have affected the development of tourism in the tourist area and tourism architecture. Since no direct hostilities took place in the area of present-day Croatia during WWI, the present paper investigates the indirect impact of the war as a global event on the rise of tourism at the time through unbuilt tourism architecture, which may be seen as halting investments in tourism. This research may be used to consider the creation of a model for global tourism life cycle by stages, including also paradigmatic changes in the design of tourism architecture.

Pleslić, G., Rako-Gospić, N., Miočić-Stošić, J., Blazinić Vučur, T., Radulović, M., **Mackelworth, P.C.**, Frleta-Valić, M. i Holcer, D. **Social structure and spatial distribution of bottlenose dolphins (*Tursiops truncatus*) along the Croatian Adriatic coast.** // *Aquatic conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*. 2019 (2019); str. 1-17

Sažetak: 1. Previous studies suggest that the common bottlenose dolphin population in the Croatian Adriatic Sea is structured into distinct local communities. However, their home ranges and levels of interaction remain unknown. 2. Dedicated boat-based surveys were conducted seasonally, in three adjacent study sites from 2013 to 2017. Photo-identification data were used to identify distinct local communities by relating the social structure descriptors to the home ranges of individual animals, and to determine the community home ranges and identify the levels of interactions between them. 3. The overlaps between the home ranges of individuals (50 and 95% kernel density estimators [KDE]) were positively correlated to association strengths between them. Three distinct communities were identified by the hierarchical cluster analysis. The individuals' 95% KDE home range overlaps and association strengths were significantly higher within the three communities than between them, indicating both social and spatial segregation. 4. The 95% KDE home ranges of the communities showed very low to no overlap. The individuals ranged mainly centrally within the home range of their respective community. The probabilities of movement, expressed as lagged identification rates, were significantly higher within than between community home ranges. However, 37 out of 1024 identified individuals were observed in more than one community home range, indicating that the communities are not isolated. 5. Four out of the six Sites of Community Importance currently in place within the Croatian Adriatic Sea lie within the home ranges of the three local bottlenose dolphin communities. Once these sites are declared as Special Areas of Conservation, the management scheme will need to accommodate for differences in the spatial and social ecology of these communities, and environmental and anthropogenic factors acting upon them. The results of this work provide baseline information for such tailored management.

Mackelworth, P.C., Teff Seker, Y., Vega Fernández, T., Marques, M., Alves, F. L., D'Anna, G., Fa, Darren A.; Goldborough, D., Kyriazi, Z., Pita, C. et al. **Geopolitics and Marine Conservation: Synergies and Conflicts** // *Frontiers in marine science*, 6 (2019), str. 1-17

Sažetak: Transboundary conservation has an important, yet often undervalued, role in the international conservation regime. When applied to the legally ambiguous and interconnected marine environment this is magnified. The lack of clear guidance for transboundary marine conservation from the international conservation community exacerbates this problem, leaving individual initiatives to develop their own governance arrangements. Yet, well-managed transboundary marine protected areas (MPAs) have the potential to contribute significantly to global conservation aims. Conversely, in a period where there is increasing interest in marine resources and space from all sectors, the designation of MPAs can create or amplify a regional conflict. In some instances, states have used MPAs to extend rights over disputed marine resources, restrict the freedom of others and establish sovereignty over maritime space. Six case studies were taken from Europe, North Africa and the Middle East to illustrate how states have

interpreted and utilized different legislative mechanisms to either come together or diverge over the governance of marine resources or maritime space. Each of the case studies illustrates how different actors have used the same legislative tools, but with different interpretations and applications, to justify their claims. It is clear that the role of science combined with a deeper engagement with stakeholders can play a critical role in tempering conflict between states. Where states are willing to cooperate, the absence of clear guidelines at the global level means that often ad hoc measures are put into place, with the international frameworks then playing catch up. Balancing different jurisdictional claims with the conservation of the marine environment, whilst considering the increasing special economic interests will become increasingly difficult. Developing a transboundary conservation tool, such as the simple conservation caveats found in the Barcelona Convention and Antarctic Convention, which allow for the establishment of intergovernmental cooperation without prejudicing any outstanding jurisdictional issue, would provide a framework for the development of individual transboundary MPAs.

La Manna, G., Melis, G., Rako-Gospić, N., Basta, J., Mackelworth, P.C., Holcer, D., Atzeni, M. i Leeb, K. **Sustainable dolphin watching tours as a tool to increase public awareness of marine conservation. A comparative analysis between two Mediterranean destinations and implications for management.** // *Journal of Ecotourism*, 18 (2019), 1; str. 1-17

Sažetak: Dolphin watching is growing fast along the European Mediterranean coasts, without an equivalent effort for its management and the monitoring of its effect on the target species. For years, whale and dolphin watching has been promoted as ecotourism with education and conservation benefits. However, only a few studies have investigated the potential of these tours to change the awareness of the participants and improve their pro-conservation sentiments. In the present study, the motivation, interest, knowledge, expectations, satisfaction and perceptions of the dolphin watching tour participants were evaluated in two different sites (Sardinia, Italy and Lošinj Island, Croatia). The aim was to better address management strategies of dolphin watching in these regions and applicable to the wider Mediterranean Sea. The efficiency of dolphin watching tours, as a marine conservation tool, was tested to identify key features of the programmes that should be included or highlighted in the development of regulations in both Italy and Croatia. Based on the questionnaires filled by the participants (before and after the experience), the dolphin watchers in both destinations showed a generally high environmental awareness and sense of responsibility towards marine conservation. Moreover, awareness and responsibility increased after the experience. The results of the study reveal that in Sardinia and Lošinj, and even at the Mediterranean level, dolphin watching tour management should be regulated by a set of legislative actions. In addition, a carefully planned educational component would maximise the pro-environmental effects of the tours and minimize the impact on the target species.

Marušić, Z., Aleksić, A., Pejić Bach, M., Omazić, M.A. i Zoroja, J. **Determinants of Innovation in Hotel and Travel Agency Service Industry: Impact of Information and Communication Technologies and Enterprise Readiness** // *Interdisciplinary description of complex systems*, 17 (2019), 1-B; str. 209-225

Sažetak: Innovation is generally considered as one of the main key drivers of economic growth. Fostering innovation activity helps firms to improve and maintain a competitive advantage on a global market, which is especially important for tourism firms that operate in a very competitive environment. The goal of the article is to explore the determinants of innovations in hotel and travel agency services. We tried to investigate the impact of information and communication technologies and the enterprise readiness on the innovations in hotel and travel agency service industry. In order to achieve this goal, the empirical survey was conducted on a sample of hotels and travel agencies in Croatia and Montenegro. Principal component analysis with Varimax factor rotation was applied on a set of information and communication technologies items. Three logistic regression models were developed for the hotel firms and travel agencies, separately. The research results showed the usage of information and communication technologies, as well as enterprise readiness for innovations, have a significant impact on innovation activities, but the impact was different between hotel firms and travel agencies.

Delić, M., Eysers, D. i Mikulić, J. **Additive manufacturing: empirical evidence for supply chain integration and performance from the automotive industry** // Supply chain management-an international journal, 24 (2019), 5; str. 604-621

Sažetak: Purpose Additive Manufacturing offers much potential for industry, but at the same time is likely to have a significant impact on supply chain theory and practice. To-date there has been limited empirical work exploring the effect of Additive Manufacturing, and this study aims to provide a detailed appraisal of how supply chain integration, supply chain performance and firm performance may be affected by the adoption of Additive Manufacturing. These are critical factors for supply chain management, but have received little quantified attention to date. Design/methodology/approach A theoretical model is developed from a detailed review of the literature, from which a quantitative analysis is performed. Using data collected from 124 automotive manufacturers in European Union and the partial least square- structural equation modeling method, the research examines the relationships among different dimensions of supply chain integration, supply chain performance and firm performance from the perspective of Additive Manufacturing adoption. Findings The findings indicate that Additive Manufacturing adoption positively influences supply chain performance and as a consequence, firm performance. In addition, supporting the resource-based view perspective, the results show a positive indirect effect of supply chain integration on the supply chain and firm performance improvements, enabled by the Additive Manufacturing adoption. This helps to explain some inconsistent findings in previous research regarding the impacts of supply chain integration on performance. Research limitations/implications The results of this study support the view that Additive Manufacturing can make a positive contribution to the supply chain, but this is not achieved solely by the technologies alone. Many of the traditional activities of supply chain management (i.e. integration) are still needed when using Additive Manufacturing, and research needs to understand whether Additive Manufacturing adoption will necessitate changes to the way these traditional activities are undertaken. Building on the findings of the current study, much more work is therefore needed to understand how operations within the supply chain may be changed, and how this may affect the integration and performance of the supply chain. Practical implications This study provides quantitative evidence to show that the adoption of Additive Manufacturing has the potential to affect both firm and supply chain performance. This is significant for those companies considering the adoption of Additive Manufacturing, and may serve as a valuable insight in the strategic decision-making process. For those already using Additive Manufacturing, this study serves to underline the potential for firm performance to be influenced, by focusing on improvements to their production strategies and policies. Originality/value This study provides an initial insight into some fundamental supply chain concepts within an Additive Manufacturing context, which have received very little research attention. It develops a novel conceptual model, and through a large-scale industry survey provides quantified evidence of the impact of Additive Manufacturing on the supply chain. To date, much of the supply chain research is exploratory and qualitative; the quantitative evidence presented in this work, therefore, makes an important and original contribution to both research and practice.

Dežmar Krainz, K., Mikulić, J., Koren, H. i Zavalić, A. **Designing Work for Mental Health: the Moderating Role of Job Resources** // Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja, 28 (2019), 1; str. 47-67

Sažetak: The aim of this article is to investigate the relationship between work design characteristics and employee health outcome. Specifically, job resources (i.e. managerial support, co-worker support and information about organizational changes) were examined as moderators of the relationship between job demands (i.e. workload and lack of control) and mental health. Following the job demands- resources model, and by using partial-least squares structural equations modelling, this study provides empirical evidence that job demands are negatively related to employees' mental health on a sample of 383 public transportation drivers. Furthermore, as the results reveal, job resources relieve the negative impact of job demands thus providing an alternative for avoiding the health impairment process.

Tokić, K. i Tokić, I. Presentation of cultural heritage in libraries to tourists // 8th International scientific symposium economy of Eastern Croatia – vision and growth / Leko Šimić, Mirna ; Crnković, Boris (ur.). Osijek: Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek, Croatia, (2019); str. 896-905

Sažetak: The aim of this paper is to identify and describe the methods of presenting library resources of cultural heritage with respect to the type of resources, types of targeted audience, use of modern technology etc., and to deepen and broaden the knowledge of them. Cultural tourism successfully links cultural identity of the destination to the local economy. In this way, the cultural heritage of the community is promoted to both domicile and foreign visitors in the destination. So far, libraries are not involved in tourism as attractions. However, a range of cultural heritage stored in libraries also offer a significant opportunity to diversify the local tourism offer of a destination. In order for these library resources to be optimally used for tourist purposes, it is necessary to present them to the targeted public in an appropriate manner. Therefore, qualitative approach is applied to investigate the cultural heritage in libraries as a driver for tourism offer diversification in the destination. In the paper, the following methods of presentation of cultural heritage resources are identified and described: tourist tours, digital 3D tours, exhibitions, virtual 3D exhibitions, performances, concerts, public forums, live streaming on social networks, talk shows, workshops, content digitization, publishing of printed publications, digital publishing, etc. The practical implications of such research are multiple and primarily concern the creation of a set of tools for presenting the library's cultural heritage as a tourism-attractive product for the purpose of enriching the cultural offer of the destination.

ZNANSTVENI RADOVI - A2

Ateljević, I. Kvalitativna istraživanja u turizmu: Primjer istraživanja inozemnog turističkog tržišta Novog Zelanda // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski Fakultet - Zagreb, (2019); str. 121-132

Sažetak: Ovo poglavlje daje uvid u važnost kvalitativnog istraživanja kad želimo dobiti dubinsko razumijevanje u motivacije i društveno-kulturni kontekst populacije. S primjerom Novog Zelanda rad opisuje kako dubinski intervjui ukazuju na suptilnosti i kompleksnost spoznaja koje su bitne za segmentacije novih tržišta te potrebne efikasne komunikacije s njima.

Ivandić, N. i Marušić, Z. Satelitski račun turizma RH kao okvir procjene izravnog doprinosa turizma BDP-u // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski fakultet - Zagreb, (2019); str. 89-98

Sažetak: Satelitski račun turizma predstavlja metodološki okvir za procjenu izravnog doprinosa turizma gospodarstvu. Osim prikaza tog metodološkog okvira i ključnih pojmova povezanih s tim okvirom, u radu su predstavljene i aktivnosti na izradi satelitskog računa turizma u Hrvatskoj, korišteni izvori podataka te dobiveni rezultati za 2011. godinu.

Kranjčević, J. Spatial planning and real estate in the 18th century – the case study of Eastern Croatia // Book of proceeding 8th Malmö Real Estate Research Conference / Palm, Peter (ur.). Malmö: Department of Urban Studies, Malmö University, (2019); str. 313-322

Sažetak: Acquisition of real estate is known to be related to the role of the state, i.e. to the socio-political organization of the state through the determination of the legal and economic framework while the establishment of settlements is related to spatial planning. Scientific literature has neglected interdisciplinary historical research (especially in south-eastern Europe) on real estate in the way to link spatial planning / regulation of villages and acquisition of real estate through land development and the effects on the economy. Therefore, the subject of this paper is the research on the connection between state planning, private property acquisi-

tion and regulation of villages in eastern Croatia during the 18th century, part of the Habsburg Monarchy at the time. Following the signing of the 1699 Peace Treaty of Srijemski Karlovci, signed by representatives of the Holy League (Habsburg Monarchy, Venetian Republic, Poland, Russia) and the Ottoman Empire, preconditions for the economic development of eastern Croatia were created. A fact not to be neglected is that much of the area at that time was under forests, flooded land, swamps and pastures. The goal of the Monarchy was to populate the war-torn area with the population grouped into compact settlements (instead of scattered ones) that would engage in agriculture, forestry and fishing, as well as serve as soldiers when needed. It is safe to say that ambitious projections of the future were made at that time, in which all land should have been put to use to a maximum and in a transparent manner. What followed was a transformation of space through the process of population, building of settlements and acquisition of real estate. Experts from different professions (surveyors, hydro-technicians, builders, lawyers, etc.) were engaged in such a big venture. Eastern Croatia had thus been populated by Hungarians, Slovaks, Czechs, Serbs, some Italians, the local population and others. Maps produced during the First Military Survey from 1781 to 1783 already show formed - grouped settlements. With the ambitious state plan, eastern Croatia began to export wood and surplus agricultural products during the 19th century.

Kranjčević, J. TURIZAM GORSKOG KOTARA crtice iz turističke propagande između dvaju svjetskih ratova // Mrkopalj 2019. mjesto zdravog življenja / Ivanišević, Goran (ur.). Zagreb: Medicinska naklada, (2019); str. 84-91

Sažetak: U radu se temeljem istraživanja turističkih i planinarskih vodiča te časopisa kao i plakata želi dobiti uvid u stanje turističke propagande Gorskog kotara između dvaju svjetskih ratova. Detaljnim pregledom navedenog, utvrđeno je da se između dva svjetska rata turizam intenzivno razvijao u Gorskom kotaru te da je bila razvijena turistička propaganda koju je potrebno detaljnije istražiti.

Babić, D., Babić, D., Fiočić, M. i Krasić, D. Model for determination the contribution of adverse events during dynamic measurement of road marking retroreflection // International Journal of Traffic and Transport Engineering, 9 (2019), 2; str. 145-153

Sažetak: The overall evaluation of road marking quality measurement, using vehicle mounted reflectometer, may be incorrect due to influence of various adverse events. In the paper there is presented the model that estimates the contribution of such events on the quality of measurement results.

Miličević, K. i Krešić, D. Analiza online atributa Hrvatske kao turističke destinacije na ključnim emitivnim tržištima // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski fakultet - Zagreb, (2019); str. 289-296

Sažetak: Rad se bavi analizom online dostupnih, korisnički generiranih sadržaja, koji se odnose na imidž Hrvatske kao turističke destinacije na ključnim emitivnim tržištima. Koisnički generirani sadržaji izuzetno su važni u suvremenom destinacijskom marketingu jer predstavljaju vrstu osobne preporuke, imaju visoku promocijsku vrijednost i veliki utjecaj na odluke turista o odabiru destinacije.

Kunst, I. Mjerenje konkurentnosti turističkih destinacija primjenom Travel & Tourism Competiveness Indeksa - primjer Republike Hrvatske // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb, (2019); str. 323-329

Sažetak: Polazeći od definicije i odrednica konkurentnosti turističke destinacije, rad ukazuje na metodološke probleme povezane s njenim utvrđivanjem u stvarnom životu, ali i na način/ metodološki pristup koji je danas globalno uvriježen u mjerenju konkurentnosti pojedinih turističkih destinacija.

Marković Vukadin, I. i Kožić, I. Mjerenje održivosti turizma - primjer CROSTO opservatorija // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski fakultet - Zagreb, (2019); str. 479-486

Sažetak: Da bi se razvojem turizma moglo upravljati u skladu s načelima održivosti turizma, nužan preliminarni korak je utvrđivanje trenutnog stanja u odnosu na sva tri stupa, odnosno sve tri dimenzije održivosti. Tek ocjenom stanja, ali i kontinuiranim praćenjem održivosti, stvara se potrebna informacijska osnova za djelotvorno upravljanje razvojem u željenom, održivom smjeru. Potreba za praćenjem održivosti je posebno važna u destinacijama koje karakterizira snažna ovisnost o turizmu mjerena relativno velikim udjelom turizma u bruto domaćem proizvodu. U tu kategoriju spada i Hrvatska kao atraktivna europska destinacija ljetnog odmorišnog turizma. Radi velike potrebe za praćenjem održivosti turizma u Hrvatskoj, cilj je ovog dokumenta ispitati mogućnosti uspostave sustava pokazatelja za ocjenu i praćenje održivosti turizma u Hrvatskoj. U tu svrhu, u poglavlju se, kao polazište, daje pregled najznačajnijih međunarodnih metodoloških okvira za razvoj sustava pokazatelja održivosti turizma.

Marković Vukadin, I. i Franjković, D. Turizam i ugostiteljstvo, Razvojni izazovi i potencijali Nacionalnog parka Plitvička jezera // 70 godina Nacionalnog parka Plitvička jezera / Kovačević, Tomislav ; Biona, Antre ; Turkalj, Marija (ur.). Plitvička jezera: Javna ustanova "Nacionalni park Plitvička jezera", (2019); str. 89-118

Sažetak: Prirodni okoliš i turistička djelatnost vrlo su često dvije osnovne dimenzije zaštite, ali i razvoja nekog prirodnog područja. Istovremeno, turizam u prirodnom okolišu ima dvojak utjecaj, koji paradoksalno može istovremeno imati pozitivne i negativne utjecaje. Nemoguće je odrediti univerzalne okvire održivosti koji se mogu primijeniti na sve prirodne i antropogene okoliše u svijetu, već je svako područje izrazito važno razmatrati zasebno, u skladu s njegovim osobitostima. Sukladno tomu, postavlja se pitanje predstavlja li turizam u zaštićenom području mogućnost ili izazov u vrijeme kada suvremeni trendovi svjetskog turizma upućuju na rastući interes za zaštićenim područjima, čime se ne pogoduje samo razvoju razmjerno nerazvijenih prostora, već se generiranju i znatne ekonomske koristi. Također je izrazito bitno utvrditi moguća rješenja koja je moguće postići s obzirom na specifična obilježja područja, a koja su u skladu s održivim upravljanjem. Stoga ovaj rad stavlja fokus na Nacionalni park Plitvička jezera, prvenstveno zbog toga što Nacionalni parkovi reprezentativno predstavljaju generatore razvoja pojedinih područja, a s obzirom na to da predstavljaju turistički najposjećenija zaštićena područja, predstavljaju neka od turistički najintenzivnije korištenih prirodnih područja.

Marušić, Z., Čorak, S. i Sever, I. Longitudinalna istraživanja turističke potražnje: primjer istraživanja TOMAS Ljeto // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski fakultet - Zagreb, (2019); str. 73-88

Sažetak: U radu se, na primjeru longitudinalnog istraživanja "Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj" - TOMAS Ljeto, daju smjernice kako pristupiti određenim metodološkim izazovima u primjeni longitudinalnog istraživanja turističke potražnje. Na kraju se prikazuju i odabrani mega trendovi turističke potražnje u Hrvatskoj u gotovo tridesetogodišnjem razdoblju razvoja turizma u zemlji.

Marušić, Z. i Horak, S. Perspektive održivog razvoja nautičkog turizma na Jadranu // Novi pravni režim za marine / Barbić, Jakša ; Padovan, Adriana Vincenca ; Skorupan Wolff, Vesna (ur.). Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, (2019); str. 25-50

Sažetak: U radu se prvo detaljnije pokušava odrediti sam pojam 'nautičkog turizma', čija se jedinstvena definicija ne može pronaći niti u svjetskoj znanstvenoj literaturi. Zatim se, temeljeći se na raspoloživim podacima i postojećim istraživanjima, dijelom rasvjetljava pojam održivosti nautičkog turizma u Hrvatskoj te se pružaju i neke indicije o tome je li prag održivosti u određenim dimenzijama već dosegnut. Jedan od glavnih izvora podataka, barem kad je jahting turizam u pitanju, je longitudinalno istraživanje TOMAS Nautika Jahting koje se u Hrvatskoj provodi od 2001. godine. Istraživanje pruža uvid u elemente održivosti sa stajališta turista, ali i utjecaja na društvenu zajednicu, kad je riječ o procjeni prihoda jahting turizma. Zaključak ovog rada

upućuje na potrebu unapređenja informacijske osnovice, neophodne za procjenu prihvatnog kapaciteta i informirano upravljanje u nautičkom turizmu što bi trebalo postati prioritet budućih razmišljanja o toj izrazito konkurentnoj vrsti turizma na Jadranu.

Mataković, H. i Cunjak Mataković, I. The impact of crime on security in tourism // Security and Defence Quarterly, 27 (2019), 5; str. 1-20

Sažetak: Objectives: Tourism has become one of the main economic sectors of the 21st century. Today, tourism is facing various security threats such as terrorism, crime and potential armed conflicts, and the most common security threat to tourism is crime. The aim of this paper is to analyse how crime affects security in tourism and to describe the consequences of crime for tourism. Methods: A descriptive method was used in this paper to explain the concept of security in tourism and to analyse the relationship between tourism and crime. The data was drawn from the scientific and professional literature and policy documents on this subject. Results: The impact of crime on tourism can be seen on two levels: the macro and micro levels. The impact of crime on the macro level refers to its effects on society in general, on the social community or tourist destination, and the impact of crime at the micro level refers to the effects of crime on individuals. The most significant impact of crime on a tourist destination is the negative image of the destination, resulting in reduced tourist demand. The impact of crime on the micro level is evident in the influence on the behaviour and attitudes of tourists, and their decision to visit or revisit a destination where criminal incidents happen. Conclusions: Crime can have a very negative impact on tourism and security in tourism can not be taken for granted, so it is necessary to make significant efforts to ensure a safe environment for tourists. In order to prevent crime and to create a safe environment for tourists, it is necessary to ensure the cooperation all stakeholders involved in tourism: the tourism industry, local community, national authorities, police and state agencies.

Vukusic, D., Grilec Kaurić, A. i Mikulic, J. Increasing quality and profitability of restaurant industry through the introduction of the Michelin guide in the Republic of Croatia // Economic and Social Development (Book of Proceedings), 49th International Scientific Conference on Economic and Social Development Development – "Building Resilient Society" / Dukic, Darko ; Studzieniecki, Tomasz ; Grzanic, Jasmina (ur.). Varaždin: Varaždin Development and Entrepreneurship Agency, Varaždin, Croatia ; University North, Croatia ; Faculty of Management University of Warsaw, Poland ; Faculty of Law, Economics and Social Sciences Sale - Mohammed V University in Rabat, Morocco ; Polytechnic of Medimurje in Cakovec, Croatia, (2019); str. 545-552

Sažetak: The Michelin Guide, besides contributing to the popularization of the "fine dining" restaurants, has also set Croatia on the gastro map of Europe. Croatia received an objective assessment of top experts and we have been given the opportunity and clear standards for quality service, creativity and variety. The purpose and aim of the paper is to explore the impact of Michelin's quality standards on increasing the profitability of the restaurant industry and contribution to the competitiveness of Croatian gastronomic offer on a global scale. By setting clear quality criteria through measurements in the survey questionnaire, the restaurant owners and/or the main chefs ; attitudes on the clarity of Michelin's quality standards have already been set. Determining the importance of some quality criteria on the reference sample of restaurants, included in The Michelin Guide and those with the highest ratings on TripAdvisor, we've come interesting conclusions. The conducted research has shown that in most of the restaurants involved in the survey, the introduction of the Michelin Guide influenced positively. The Michelin Guide has more influence on restaurants in larger towns (Zagreb) and on popular tourist destinations (Istria, Kvarner, Dalmatia). Quality service analysis found that Croatian gastronomy still has a lot of work and money to invest in order to progress. As the most important recommendation for the further development of the restaurant industry, the need for permanent investment in education and training is emphasized. This leads to improvement of service quality in restaurants, which will result in a unique gastronomic offer that will stimulate visitors to return to the same restaurant, thus contributing to branding Croatia as a gastro region and leading to sustainable development.

Baković, T., Dužević, I. i Mikulić, J. **The potential of implicit association test for researching latent customer needs** // Proceedings of the 22nd QMOD-ICQS conference 2019 - Leadership and Strategies for Quality, Sustainability and Innovation in the 4th Industrial Revolution / Dahlgaard-Park, S.M. ; Dahlgaard, J.J. (ur.). Lund, Sweden: Lund University Library Press, (2019); str. 1-11

Sažetak: Purpose- The purpose of this paper is to re- conceptualize latent customer needs in the light of new implicit association test methodology and compare it to previous views of quality and innovation. Design/methodology/approach- An overview on latent customer needs through the lenses of quality and innovation is provided. Consequently, an assessment of the potential use of implicit association test for detecting latent customer needs is performed. Findings- The work identifies implicit association test as an ideal tool for identifying latent customer needs. These needs can then be used as input for both quality methodology (Kano model) and innovation methodology (customer co- creation). Research limitations/implications- Further research through qualitative and quantitative methodology is needed. Originality/value- This paper compares and proposes integration between quality and innovation view on latent customer needs. Proposing a new methodology previously used in other areas (psychology) represent a starting point for further research aimed at analyzing the mechanisms underlying latent customer needs. This methodology and its applications can further strengthen the view of quality and innovation as two supportive and complementary areas.

Marušić, M., Prebežac, D. i Mikulić, J. **Istraživanje turističkih tržišta**, Zagreb: Ekonomski fakultet - Zagreb, (2019); (Udžbenici i skripta)

Sažetak: Knjiga je strukturirana u tri cjeline. Prvi dio knjige, čija je svrha upoznavanje sa postojećim oblicima, postupcima i metodama istraživanja tržišta, sadrži sedam poglavlja: 1. Marketinški informacijski sustav (MIS) u turizmu (MISuT) 2. Sekundarni podaci u turizmu 3. Sadržaj i proces istraživanja tržišta 4. Vrste istraživanja: izviđajna, opisna i uzročna 5. Primarni podaci: promatranje, ispitivanje i mjerenje stavova 6. Uzorak i prikupljanje podataka 7. Analiza podataka i prikazivanje rezultata Drugi dio knjige čini primjena istraživanja tržišta u glavnim područjima turizma, i sastoji se od pet poglavlja: 8. Istraživanje za potrebe turističkih destinacija 9. Istraživanje za potrebe ugostiteljskih poduzeća 10. Istraživanje za potrebe posrednika u organizaciji i prodaji turističkih usluga 11. Istraživanje za potrebe prijevoznčkih poduzeća 12. Istraživanje za potrebe razvoja održivog turizma Na početku svakoga poglavlja navedeni su njegovi ciljevi, a na kraju ključne riječi i pojmovi, pitanja i problemi za diskusiju, literatura, internetski izvori i krajnje bilješke. Na kraju svakog poglavlja dolazi poslovni slučaj (ili više njih). Uz pomoć poslovnih slučajeva i primjera nastojali smo tekst približiti čitateljima, a posebno smo nastojali da primjeri budu iz Hrvatske, kako bi bili još prepoznatljiviji. Napominjemo da poslovni slučaj ne mora predstavljati idealno ili najbolje rješenje. Njegova je vrijednost prvenstveno u tome, što je riječ o stvarnom događaju, provedenom istraživanju ili nekim drugim aktivnostima. Od studenata i čitatelja se upravo i očekuje da će razmišljati o provedenom postupku, analizirati situaciju i dobivene rezultate, pitati i sebe i svoje kolege može li i drukčije, postoje li zanimljivija i bolja rješenja, predložiti i objasniti svoja rješenja. Na taj su način postavljena i pitanja na kraju poslovnih slučajeva. Treći dio knjige sadrži rječnik pojmova, kazalo pojmova, popis tablica, popis prikaza i popis studija slučajeva.

Telišman-Košuta, N. i Marušić, Z. **Istraživanje imidža Hrvatske kao turističke destinacije na inozemnim tržištima** // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski fakultet - Zagreb, (2019); str. 249-259

Sažetak: U radu se prikazuje razvoj metodologije istraživanja imidža Hrvatske kao turističke destinacije na inozemnim tržištima s naglaskom na izradi instrumenta istraživanja. Istraživanje je provedeno za potrebe izrade Glavnog plana i strategije razvoja turizma Republike Hrvatske 2011. godine. Osim metodološkog pristupa prikazuju se i glavni rezultati istraživanja uključujući spontane asocijacije na spomen Hrvatske te percepciju društvenih, geopolitičkih, vrijednosnih i emotivnih obilježja Hrvatske.

Tomljenović, R. i Marušić, Z. Evaluacija kulturnih i sportskih događanja – primjer Vodiča za evaluaciju događanja // Istraživanje turističkih tržišta / Marušić, Mira ; Prebežac, Darko ; Mikulić, Josip (ur.). Zagreb: Ekonomski fakultet - Zagreb, (2019); str. 331-340

Sažetak: U radu je predstavljen Vodič za evaluaciju kulturnih i sportskih događanja, izrađen s ciljem da na jasan i jednostavan način omogući organizatorima regionalnih i lokalnih događanja vremenski efikasnu i troškovno učinkovitu evaluaciju događanja. U Vodiču su složene metode evaluacije, uključujući sve korake osmišljavanja, pripreme, provođenja i analize istraživanja/ankete posjetitelja, prilagođene specifičnoj problematici i kontekstu događanja te su stavljene na raspolaganje korisnicima/organizatorima događanja.

OSTALI RADOVİ

Carić, H. i Perišić, A. Visitor perception of National Park Krka // Book of abstracts - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility. Dubrovnik, Hrvatska, (2019); str. 132-132

Sažetak: Understanding visitor structure, preferences and perceptions plays an essential role in developing marketing and management strategies in protected areas. Visitor survey in the National Park Krka have investigated demographics-structure, motivation, satisfaction and perception of various variables enabling an array of correlations. One of them was the analyzing 19 satisfaction variables to gain better understanding of the perception generating image of pristine nature versus excursion site. The largest effect sizes on satisfaction variables between these two groups, were found for: - overall satisfaction with the park, - fulfilment of visiting motives and - the number of other visitors in the Park, where the satisfaction on these elements of visitors perceiving the park as a place of pristine nature dominates over the satisfaction of the other group. This sort of understanding can help improve versatile tasks of parks' management: conservation, leisure, information and education. Furthermore, parks can use this approach to steer away from unwanted perception by introducing measures to reduce crowding, trampling and more so informing/educating. Since the NP Krka is entering a cycle of investment in infrastructure and interpretation the changes of visitor structure, perception, motivation and satisfaction could be monitored in order to assess the management decisions and create more focus on the demand side.

Klarić, Z., Marušić, Z., Marković Vukadin, I., Tomljenović, R. i Horak, S. Carrying capacity as a tool for addressing overtourism // Book of abstracts - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institute for Tourism, (2019); str. 139-141

Sažetak: The paper presents a case of tourism carrying capacity study for the County of Split Dalmatia. The county recorded the highest tourism growth in recent years, and it is exposed to high seasonal tourism pressure, especially in several urban areas and along narrow coastline belt. The study's methodology approach is based on the recognition of key constraints or 'bottle-necks' that prevent further growth of tourist arrivals in a given area over a given time, taking into account the current state of the tourism product. The estimates of key tourism development indicators, both, variable and non-variable ones, were based on data collected from the relevant and reliable secondary sources and primary research that included: (i) survey of local population attitudes towards tourism on a representative sample of 1,500 County residents, (ii) survey of local government attitudes towards tourism on a sample of 12 cities and 25 municipalities, (iii) in-depth interviews with tourism stakeholders, and (iv) detailed observation, including photo shooting of the county's territory from the air during the peak tourist season when the pressure on space and community is the greatest. The research results indicate that the area of Split-Dalmatia County, as non-variable element of carrying capacity, provides opportunities for accepting significantly more tourists than today. The main limiting factors of further tourism growth are the variable elements of carrying capacity, primarily the utility and transport infra-

structure, which have not adequately followed the development needs of the local population, while the tourist demand has only increased these problems. The results indicate that some of the County clusters almost reached the limit of a sustainable number of visitors in high tourist season and that the number of tourists in two summer months should not be increased under the current circumstances.

Kranjčević, J. Paul Kupelwieser i turistička arhitektura otočja Brijuni / Paul Kupelwieser und die fuer die Tourismus bestimmte Architektur auf den Insel Brioni // Paul Kupelwieser na Brijunima / Dobrić, Bruno (ur.). Pula: Sveučilišna knjižnica Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli Pula, (2019); str. 7-7
Sažetak: Nesumnjivo, arhitektura (svjetovna, sakralna, proizvodna, poljoprivredna, obrazovna, infrastrukturna, prometna, sportsko-rekreativna, za zabavu i odmor, trgovačka, vojna, zdravstvena) pridonosi turističkoj prepoznatljivosti, a sve je to moguće pronaći na otočju Brijuni. Otočje Brijuni, u turističkoj ponudi, svakako je predstavljalo i predstavlja jedinstvenu i specifičnu turističku destinaciju najprije osmišljenu za visoke društvene slojeve. Analizirajući realiziranu i nerealiziranu turističku arhitekturu (smještaj, promet i zabava) vidljivo je da je otočje Brijuni, na početku drugog desetljeća 20. stoljeća, počelo pokazivati naznake masovnog turizma kroz turističku ponudu za šire slojeve (izgradnja hotela sa 100 soba). Navedeno ukazuje da je, iako u zrelim godinama, Paul Kupelwieser razumio trendove u turizmu te potrebe turista, a stečeno iskustvo u vođenju velikog tvorničkog kompleksa u Vítkovicama / Ostrava / Češka vješto je primijenio za osmišljavanje razvoja turizma na otočju. Samo se može pretpostaviti kako bi se razvijao turizam otočja Brijuna da nije započeo Veliki rat.

Kranjčević, J. Planned Rural Settlements in the Function of Spatial Regeneration and Rural Tourism Development // International Tourism Conference Dubrovnik - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institut za turizam, Zagreb/ Institute for tourism, zagreb, (2019); str. 22-23

Sažetak: Planned rural settlements as part of heritage can certainly be put into the function of spatial regeneration and rural tourism development either through inclusion in tourist thematic trails (e.g. trails of planned village settlements) or as an additional content of other thematic trails (cycling trails, wine roads, etc.).

Krešić, D., Marković Vukadin, I., Mikulić, J. Tourism for all: Development potentials for inclusive and accessible tourism in Croatia // Book of abstracts - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institut za turizam, (2019); str. 114-116

Sažetak: The paper deals with the analysis potentials for the development of social tourism (tourism for all) as a new, innovative and socially acceptable type of tourist offer in Croatia.

Brezak, L., Lekić, R. i Marković Vukadin, I. Can voluntourism become a chance for development of underdeveloped areas of Croatia? // Book of abstracts - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institut za turizam, (2019); str. 112-114

Sažetak: Croatia has the potential to develop volunteer tourism as one of the new alternative tourism products that aims to transform individuals, but also society, and provide incentives to act for the benefit of the community. Combining volunteerism and tourism would contribute to the development of the local community by implementing meaningful projects aligned with the needs of the community on the one hand and the interests of volunteers on the other. Benefits of setting up volunteer camps would be to foster creativity, innovation and imagination of trainees, develop environmental awareness, critical thinking and environmental responsibility, understand the problems of modern society such as the nature of capitalism, materialism and consumerism, and then adopt sustainable lifestyles in line with nature, and fostering eco-centric awareness, a culture of collaboration, understanding, togetherness, tolerance and communication among people.

Mataković, H. Seasonality of crime in Croatia: A relationship with tourism // Book of abstracts - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institut za turizam, (2019); str. 80-81

Sažetak: Peace, safety, and security are the primary conditions for successful tourism development and security threats such as terrorism, crime or potential war conflicts can strongly affect it. Among the other security threats, crime is probably spread the most.

Telišman-Košuta, N. i Ivandić, N. Tourism and spatial identities: Policy implications // Book of abstracts - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institut za turizam, (2019); str. 22-22

Sažetak: Tourism destination is characterized by the numerous imbalances. On the basic level, there is the immanent conflict resulting from the relationships between external demand and internal supply, seen in the overuse of public goods namely natural and cultural resources including local lifestyle. On the next level, there is also an imminent imbalance, resulting from internal conflict of interest between destination stakeholders with varying views on use of public goods. These points are need for the focus broadening of analysis from consumers and producers to usage of spaces where tourism activity takes place. Thus, spatial considerations and specifically spatial identities become the central issue in sustainable tourism development. Spatial identity is however also burdened by imbalances stemming from the differing identities of tourists and locals, as well as the differing identities of destination stakeholders themselves who do not necessarily all come from destination itself bringing their own identities into play.

Tokić, K. i Tokić, I. Libraries as new tourism resources for destination cultural rebranding // Book of abstracts - Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institute for Tourism, (2019); str. 93-94

Sažetak: Concept of sustainability and selective forms of tourism such as cultural tourism is recently increasingly emphasized. Researches show that tourists are interested both in natural resources and for local cultural and traditional attractions. Being among the oldest among cultural institutions, libraries still play an integral role in the development of society. Public libraries, as widely distributed and accessible local libraries, act as a vital force in education, culture and information (UNESCO, 1994) in their local communities as well as in the broader society as a whole. As institutions of non-profit sector, they don't only participate in tourism by performing their basic functions, but also as place-making resources and tourism attractions as well. However, tourism potentials of libraries are generally not sufficiently recognized neither by the library or tourism sector, nor by the general public. Croatia is perceived as the destination of sun and sea, and because of this, seasonality is the main feature of Croatian tourism, with tourism being mostly concentrated in the coastal areas of the country. However, in order to expand the tourist season throughout the year, both on the coast and in the continental parts of the country, some of the main goals of Croatia's tourism development strategy include adding new amenities to the cultural tourist offer. Still, libraries are not sufficiently included in these plans. In addition to that, research shows that international tourists are dissatisfied with destination programs during bad weather (Tomas, 2018), and in that aspect, libraries could help create innovative tourism offer. All this is connected to the necessary cultural rebranding of numerous tourist destinations in the country. The main goal of this paper is therefore to point out that libraries can enrich the cultural tourism offer with their resources and contribute to the rebranding of Croatian destinations as cultural destinations. This will help extend the season in seaside destinations and attract more visitors, and also contribute to the development of tourism in continental destinations in Croatia.

Tomljenović, R. i Marušić, Z. Tourism - a driver of social change? // Tourism in the VUCA world: Towards the era of (ir)responsibility / Marković Vukadin, Izidora ; Čorak, Sanda (ur.). Zagreb: Institute for Tourism, (2019); str. 12-12

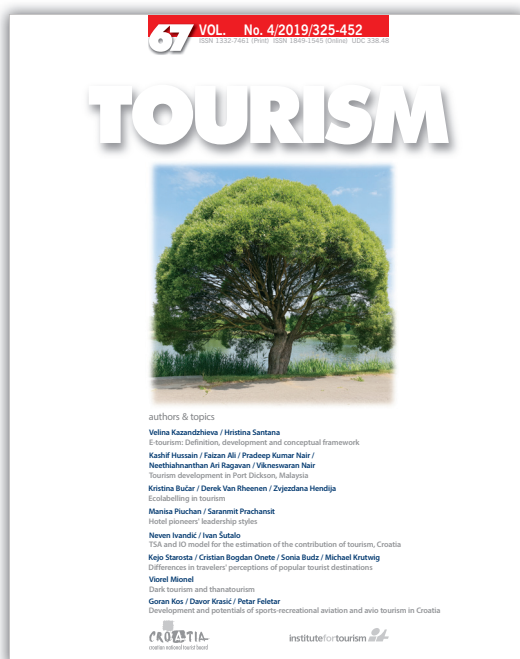
Sažetak: Since a birth of modern tourism, opinion leaders of all sorts have advocated travel. It is widely held even today that travel broadens one's horizons, breaks down stereotypes, re-

duces prejudice and bigotry and leads to a better understanding between people of different countries, race or religions thus contributing to building a foundation for a peaceful world. In a more recent time, when the very survival of our civilisation is questioned as we face multiple and prolonged crises (economic, social, environmental), this view of a tourism as a social force able to change people was widened to include a value-change necessary for our collective survival into 21st century. However, as the former proposition of tourism being an agent of world peace was contested strongly by scholars in a face of inconclusive research evidence, so the proponents of tourism as a great social force nexus still lack a robust evidence to support their theories. The aim of the research reported in this paper was to test the proposition by capturing the power of past and present travel experience to transform individual travellers and their values. Methods: With specific aims to ascertain if travel experience leads to value transformation, a quantitative survey of international travellers residing in four countries (UK, Germany, Hungary and Croatia) was conducted. An on-line web panel was used as a data collection method. A questionnaire consisted of several parts – trip characteristics, personal values, travel experience and socio-economic information – through a combination of close and open-ended question. The initial sample size was 2, 000 respondents in total (600 in Germany, 600 in UK, 400 in Hungary, and 400 in Croatia). Use of stratified quota samples regarding region, gender, age and level of education in each country assured the representativeness of the obtained samples on the country level. Respondents have been randomly selected in each strata. Results: The theoretical departure point was that people typically change when faced with a critical event or turning point and that travel experiences provide such opportunities. Indeed, slightly more than every second respondents (53%) stated she/he experienced some ‘turning point’ during her/his lifetime. Among those experienced the ‘turning points’ during her/his lifetime, 29% attribute that experience to travel and description of these experiences show a wide array of change, ranging from personal growth (i.e. self-esteem) to social engagements (i.e. turn to activism, develop pro-environmental attitudes). Conclusions and limitation: The research provides some indication that travel is conducive to individual value change, as those claiming change demonstrated high commitment to environmental sustainability, valued more self-direction, universalism, benevolence than power, conformity and security and were less materialistic. However, due to the methodological limitations of the quantitative approach, the challenge of future qualitative research design is to devise a framework that will address all the possible plausible explanations.

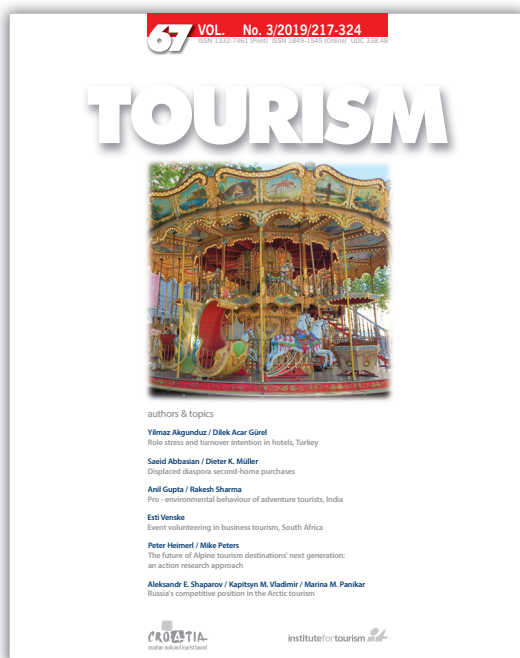
4 IZDAVAČKE AKTIVNOSTI I BIBLIOTEKA

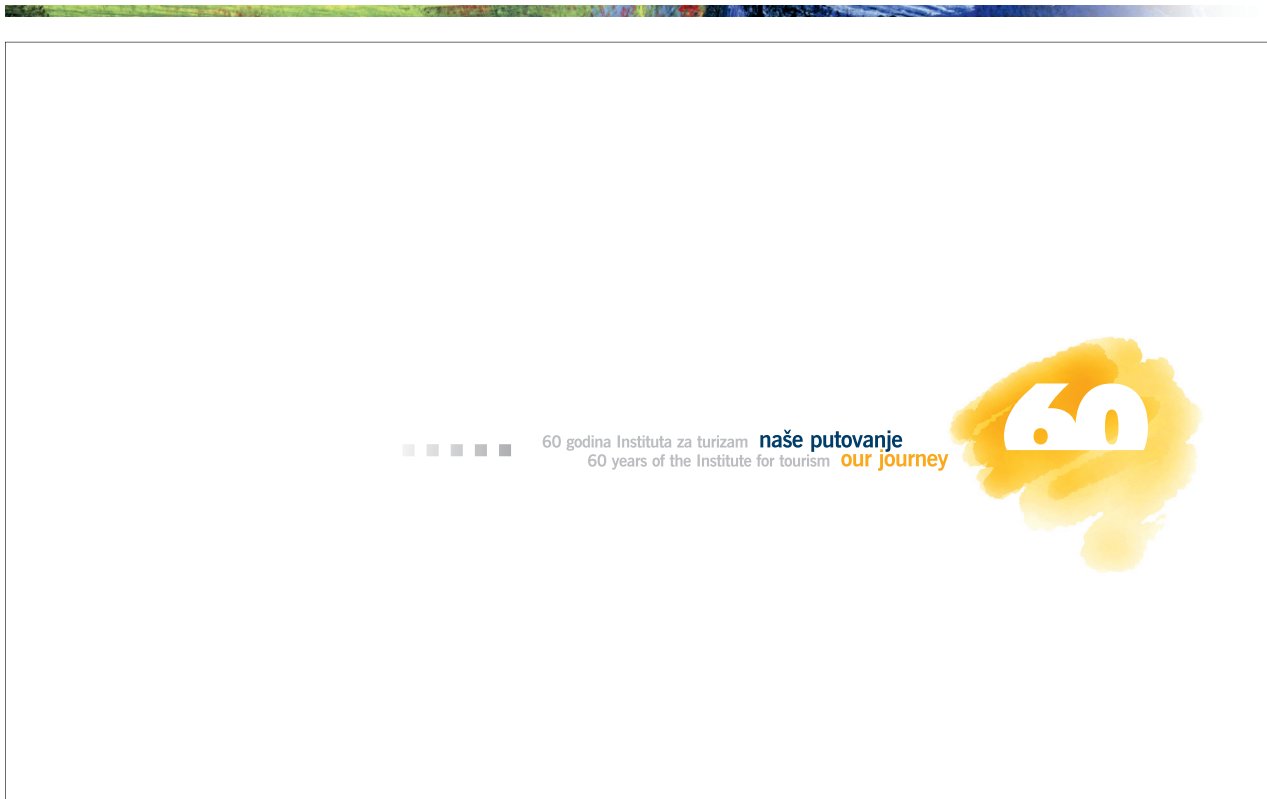
IZDAVAČKE AKTIVNOSTI

Izdavačka djelatnost Instituta za turizam u 2019. godini bila je usmjerena na redovito izdavanje engleskog i domaćeg izdanja međunarodnog časopisa **TURIZAM / TOURISM**.

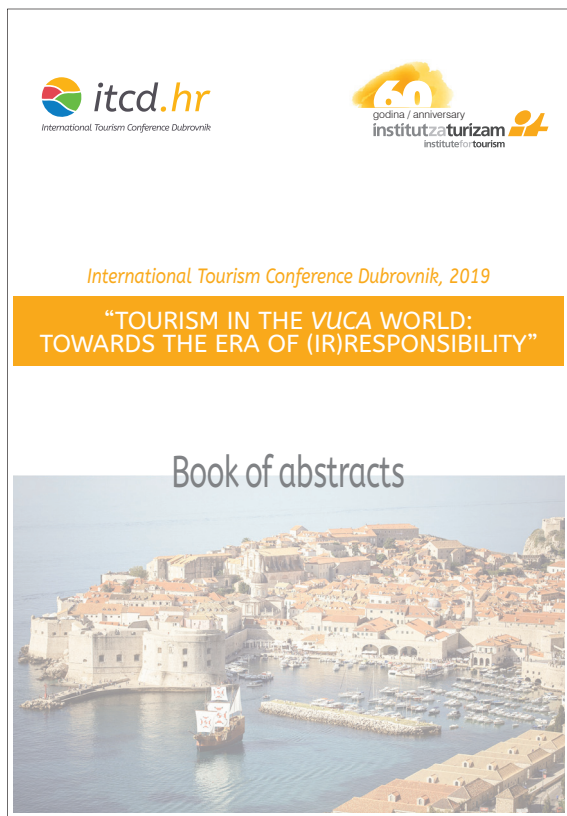

Međunarodni časopis **TURIZAM / TOURISM** je, kao drugi najstariji znanstveno-stručni časopis na svijetu posvećen turizmu u 2019. godini ušao u izdavanje svog **67. volumena**. Uredništvo časopisa **TURIZAM / TOURISM** nastavlja rad na aktivnostima daljnjeg poboljšanja kvalitete časopisa, što je zbog velikog broja međunarodnih časopisa u svijetu sve složeniji zadatak. Zbog sve veće prepoznatljivosti časopisa uredništvu pristize i sve veći broj znanstvenih i stručnih radova, tako da se prihvaća oko 20% pristiglih radova. U 2019. godini časopis se referirao u **13 međunarodnih baza**, uključujući bazu Scopus i domaću bazu **HRČAK**, te ESCI, Thomson Reuters bazu, čime potvrđuje svoju poziciju relevantnog medija za objavljivanje domaćim i stranim znanstvenicima na području turizma. Kao i do sada, uređivačka politika ostaje u velikoj mjeri nepromijenjena tj. međunarodno izdanje koje izlazi na engleskom jeziku objavljuje samo znanstvene radove dok je domaće izdanje časopisa bogatije na području kraćih stručnih priloga, osvrti i novosti. Zbog smanjenog sufinanciranja časopisa od strane suizdavača Hrvatske turističke zajednice, Institut je povećao svoje sufinanciranje, međutim, i uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja, potrebno je naći dodatne izvore financiranja kako bi časopis bio još kvalitetniji.

Institut za turizam je tijekom 2019. godine izdao i znanstvenu monografiju prigodom obilježavanja 60. obljetnice Instituta.

Institut za turizam je izdavač *Book of abstracts* s International Tourism Conference Dubrovnik (ITCD), međunarodne znanstvene konferencije održane u Dubrovniku, od 6. do 9. studenog 2019.

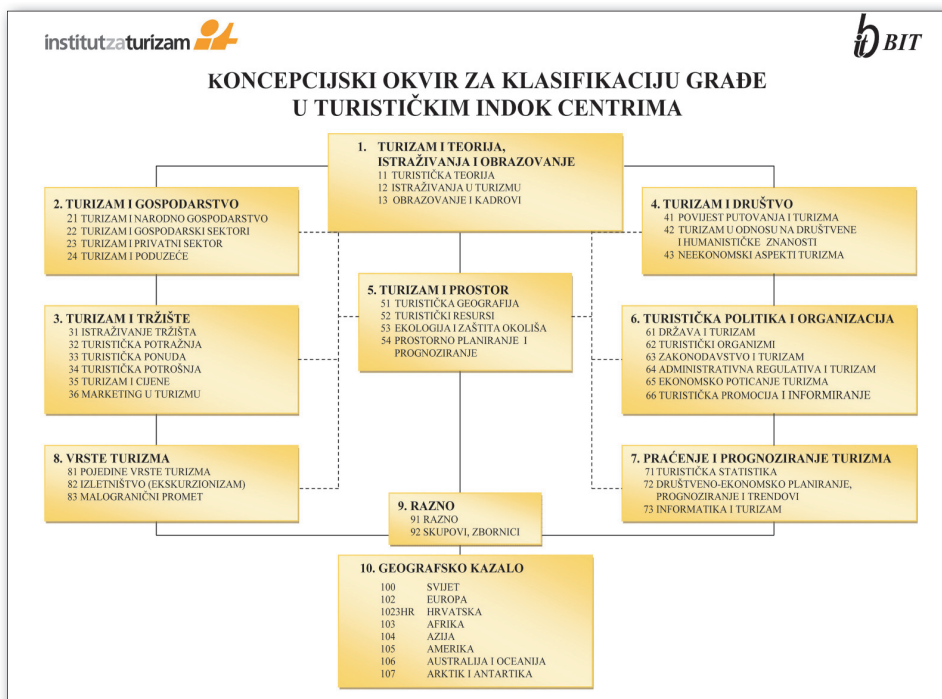
it BIBLIOTEKA INSTITUTA ZA TURIZAM

U sastavu Instituta za turizam djeluje Biblioteka Instituta za turizam (BIT) kao informacijska i teorijska podrška interdisciplinarnom pristupu istraživanja fenomena turizma. Osim bibliotečnih djelatnosti u užem smislu, BIT obavlja čitav niz djelatnosti kao što je dokumentacijska djelatnost (briga o evidentiranju, obradi i pohrani produkata IT-a kao što su studije i drugi radovi suradnika IT-a, detaljna sadržajna i analitička obrada dokumenata, časopisa i zbornika), informacijsko-referalna djelatnost (aktivan rad sa suradnicima IT-a i vanjskim korisnicima, pretraživanje i pomoć u pronalaznju informacija, retrospektivna pretraživanja, selektivna diseminacija informacija) te sudjelovanje u izdavačkoj djelatnosti matične ustanove.

Istraživačka i znanstvena djelatnost podrazumijeva rad na dugoročnim projektima izgradnje specijaliziranog centra/ portala za turizam te istraživanje i objavljivanje znanstvenih radova na temu uloge knjižnica u turizmu. U BIT-u se sustavno radi na izgradnji međunarodno relevantne jedinstvene bibliografske baze podataka. Pri tome se koristi specijalna klasifikacijska shema za turizam - KST koja je osmišljena u Institutu za turizam, a koja odražava znanstveni pristup izučavanju fenomena turizma.

Sukladno Zakonu o knjižnicama (NN 17/2019) u 2019. godini provedeni su redovita revizija i otpis knjižnične građe prilikom kojih je izlučeno i otpisano 1.254 volumena knjižnične građe. Zaprimito je 60 jedinica omeđenih publikacija, 50 naslova periodike i 30 novih naslova studija IT-a, tako da na kraju 2019. godine jedinstvena bibliografska baza podataka broji više od 35.000 bibliografskih jedinica od čega nešto manje od 6.700 omeđenih publikacija, više od 11.500 periodičkih publikacija i 1.462 naslova studija.

5 PROJEKTI ZA JAVNI SEKTOR I TURISTIČKO GOSPODARSTVO

Institut za turizam je u 2019. godini izradio niz različitih projekata, najčešće planskih i razvojnih dokumenata za javni sektor i turističko gospodarstvo važnih na međunarodnoj, nacionalnoj kao i na regionalnoj i lokalnoj razini.

Na regionalnoj i lokalnoj razini nastavljena je suradnja sa županijskim i lokalnim turističkim zajednicama u izradi planskih, strateških dokumenata razvoja turizma, uz nekoliko specifičnih projekata kojima se ostvaruje razvoj nekog određenog turističkog proizvoda. Navedenim projektima Institut za turizam **ostvaruje svoj strateški cilj – znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora.**

LISTA PROJEKATA ZAVRŠENIH U 2019. GODINI

Naziv projekta / Voditelj	O projektu
<p>Priprema sadržaja izložbe Prostorni identitet Gradske četvrti Brezovica</p> <p>Voditelj: Jasenka Kranjčević</p>	<p>Osnovni cilj izložbe je usmjeren na osvješćivanje lokalnog stanovništva i šire zajednice o prostornom identitetu ruralnih naselja kao kulturnoj baštini koji je potrebno unaprjeđivati. U skladu s europskim trendovima lokalna samouprava treba poticati očuvanje i unapređivanje prostornog identiteta i svih njegovih vrijednosti s naglaskom na cjelovit i održiv razvoj.</p> <p>Pripremom materijala za izložbu o prostornom identitetu GČ Brezovica, Grad Zagreb skreće pozornost ne samo na svoj gradski već i na manje prepoznati ruralni prostor. Organiziranjem izložbe željelo se ukazati na problem višeslojnosti i raznolikosti prostornog identiteta. Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja GČ Brezovica svakako doprinosi očuvanju i unaprjeđenju dobrobiti suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba kao dijela europske ruralne baštine.</p> <p>U svijetu globalizacije, prostorni identitet ruralnih naselja, pogotovo onih koji se nalaze uz velike gradove, predstavlja zanemareni dio baštine jer je nedovoljno prepoznat i korišten kao resurs za održivi razvoj.</p>
<p>Studija prihvatnih kapaciteta grada Labina</p> <p>Voditelj: Jasenka Kranjčević</p>	<p>Svrha ove Studije nije zaustavljanje turističkog razvoja na području Grada Labina, nego jasno ukazivanje na to da postoje ograničenja tog razvoja. Ako se ne riješe ograničenja razvoja u doglednom razdoblju ona bi mogla rezultirati uskoro puno većim problemima u glavnoj turističkoj sezoni. Ti bi problemi mogli imati neželjene posljedice na turističke dolaske u budućnosti, kvalitetu turističkog proizvoda, a time na dulji rok i na turističku potrošnju te prihode od turizma.</p> <p>“U ovoj Studiji se problem održivog prihvatnog kapaciteta analizira kroz prepoznavanje “uskih grla” u turističkoj destinaciji tijekom glavne turističke sezone (odvijanje prometa i problematika parkiranja, opskrba električnom energijom, vodoopskrba, zbrinjavanje otpadnih voda, prikupljanje i zbrinjavanje otpada, veličinom i kvalitetom plaža, društvenim aspektima pritiska turista na lokalnu zajednicu i slično), koja onemogućuju daljnji rast turističkog prometa na istoj kvalitativnoj razini u destinaciji u određenom vremenu, uvažavajući sadašnje stanje turističkog proizvoda, postojeće infrastrukturne tehnologije i upravljanje.</p> <p>Glavni problem razvoja turizma čine raspoloživi kapaciteti prometne infrastrukture, odnosno nedovoljna propusna moć prometnica u razdobljima vršnog prometnog opterećenja te nedostatak površina za parkiranje, zbog čega su česte gužve u prometu, što negativno utječe na zadovoljstvo turista, a još više lokalnih stanovnika. Uz to, nezadovoljavajuća je i kvaliteta javnog gradskog i prigradskog prijevoza, posebno na relaciji Labin – Rabac, čijim bi se rješavanjem relativno brzo i jednostavno znatno umanjili drugi prometni problemi koji danas dominiraju. Razvoj turizma, na području Grada La-</p>

bina, dodatno je opterećen postojećim ili napuštenim industrijskim postrojenjima koja se nalaze u široj zoni područja promatranja.

Rezultati istraživanja ukazuju da prostor Grada Labina, kao nepromjenjivi element za definiranje prihvatnog kapaciteta, omogućava znatno veći turistički promet nego što je to danas. S obzirom na složenost prostora Grada Labina procjena održivog prihvatnog kapaciteta u ovoj Studiji rađena je na razini četiri različita turističkih područja Grada Labina: za Rabac, grad Labin, TRP "Prilog 1" i TRP "Prilog 2". Procjena prihvatnog kapaciteta temeljena je na podacima prikupljenim iz postojećih i dostupnih izvora, neposredno ili posebnim obradama, na provedenim istraživanjima i analizama.

Međutim, uz pretpostavku rješavanja uskih grla u prometu i komunalnoj infrastrukturi potencijali za daljnji rast i razvoj turizma u glavnoj turističkoj sezoni postoje u svim naseljima Grada Labina, temeljenog na očuvanju prirodnih ljepota vezanih uz odmor na plažama i uživanu u čistom moru, zaštitom prirodnih resursa i biološke raznolikosti prostora, kulturne baštine, identiteta zajednice, poticanju ekološke učinkovitosti, te kvalitetnijeg suživota lokalne zajednice i posjetitelja."

**Stručne podloge
za praćenje i procjenu
specifičnih aktivnosti
4. stupa EUSAIR-a**

Voditelj:
Hrvoje Carić

Cilj projekta bio je pomoći EUSAIR tematskoj upravljačkoj skupini za 4. stup - Održivi turizam provođenjem ankete dionika i desktop studija dostupnih resursa za održivi turizam u jadransko-jonskoj regiji (AIR).

Metodologija korištena u ovom radu uključivala je upitnik, desk istraživanje, analizu dionika i procjenu raspoloživih resursa u odnosu na gore navedene ciljeve u kontekstu EUSAIR. Na temelju povratnih informacija iz TSG4, osmišljen je i dostavljen članovima 'Upitnik za praćenje i evaluaciju'. Do 20. prosinca 2018. dobivene su povratne informacije od sedam od osam zemalja. Italija nije mogla dostaviti odgovore kako je prvobitno planirano i nada se da će to učiniti do lipnja 2019. godine. U dokumentu su prikazani su rezultati istraživanja, pregled relevantnih programa, projekata i institucija za koje se smatralo da imaju postojeće ili potencijalne korelacije s ciljevima EUSAIR TSG4. Konačno, ovaj dokument predstavlja sintezu nalaza iz studije i odražava nedostatke i potencijalne buduće aktivnosti potrebne za razjašnjenje trenutnog i budućeg statusa održivog turizma u EUSAIR-u.

**Stavovi i potrošnja turista
i jednodnevnih posjetitelja
u Dubrovniku u 2018. godini**

Voditelj:
Zrinka Marušić

Cilj istraživanja je osigurati relevantnu, reprezentativnu i pouzdanu informacijsku osnovicu za planiranje, razvoj i unapređenje turizma grada Dubrovnika. Specifično, cilj istraživanja je prikupiti podatke o obilježjima turističke potražnje i potrošnje u gradu Dubrovniku.

Istraživanje Stavovi i potrošnja turista i jednodnevnih posjetitelja u Dubrovniku – TOMAS Dubrovnik 2018. prvo je cjelovito istraživanje usmjereno isključivo na turističku potražnju grada Dubrovnika. S obzirom na obilježja turističke potražnje grada Dubrovnika i raspoloživost postojećih podataka, istraživanje je bilo usmjereno na dva glavna segmenta turističke potražnje: (i) turiste u komercijalnim smještajnim objektima (hotelima i obiteljskom smještaju) te (ii) jednodnevne posjetitelje s brodova na kružnim putovanjima (međunarodnim i domaćim). TOMAS Dubrovnik 2018. je kvantitativno istraživanje provedeno na uzorku od ukupno 1.587 ispitanika (672 u hotelima, 390 u obiteljskom smještaju, 435 posjetitelja s međunarodnih i 90 posjetitelja s domaćih brodskih kružnih putovanja). Podaci su prikupljeni osobnim intervjuom (CAPI), u razdoblju kolovoz – listopad 2018. godina.

Rezultati istraživanja ukazali su na profil i stavove turista i posjetitelja Dubrovnika o najvažnijim elementima turističke ponude te na njihovu potrošnju tijekom boravka u Dubrovniku. Rezultati su prikazani prema vrsti smještaja turista - posebno za goste hotela i obiteljskog smještaja, a zatim i prema zemlji stalnog boravka, za glavna tržišta hotelske potražnje i potražnje u obiteljskom smještaju. Rezultati istraživanja na segmentu posjetitelja s kružnih putovanja prikazani su posebno za međunarodna i domaća krstarenja, ukupno i prema glavnim tržištima.

TOMAS Dubrovnik 2018. pruža ulazne podatke za planske dokumente razvoja turizma u Dubrovniku (strategije, marketinške planove, planove upravljanja posjetiteljima), rezultati istraživanja su podloga za izračun udjela turizma u BDP-u Grada u okviru metodološkog okvira satelitskog računa turizma, ali i podloga za 'benchmarking' i usporedne analize turističke potražnje. Rezultati ukazuju i na moguće pravce unapređenja proizvoda i promocije, ali su, također, i osnova za praćenje učinkovitosti marketinških aktivnosti. Konačno, rezultati istraživanja su osnova za praćenje utjecaja turističke aktivnosti u Dubrovniku na gospodarstvo grada, okoliš i društvo.

Stavovi i potrošnja korisnika usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj - TOMAS Zdravstveni turizam 2018.

Voditelj:
Zrinka Marušić

Cilj istraživanja je proširivanje informacijske osnovice o obilježjima posjetitelja/korisnika zdravstveno-turističkih centara, njihovom zadovoljstvu zdravstveno-turističkim uslugama i potrošnji.

Istraživanje TOMAS Zdravstveni turizam 2018. - Stavovi i potrošnja korisnika usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj jedno je od istraživanja iz 'obitelji' longitudinalnih kvantitativnih istraživanja obilježja turističke potražnje u Hrvatskoj, poznatijih pod imenom TOMAS. U 2018. godini provedeno je po prvi put. Istraživanjem su obuhvaćena sva tri segmenta zdravstvenog turizma: wellness, lječilišni i medicinski. Podaci su prikupljeni metodom osobnog intervjua (CAPI), od srpnja do prosinca 2018. godine, na uzorku od 2.540 ispitanika (1.331 korisnika wellness usluga, 793 korisnika lječilišnih usluga, 416 korisnika medicinskih usluga), u 43 objekta/centra zdravstvenog turizma u Hrvatskoj.

Rezultati istraživanja ukazuju na profil i stavove inozemnih i domaćih turista i posjetitelja koji koriste zdravstveno-turističke usluge na svojim putovanjima, njihove stavove o ponudi tih usluga, ali i turističkoj ponudi destinacije, te na njihove izdatke. Rezultati se prikazuju prema segmentima, posebno za wellness, lječilišni i medicinski segment. Profil wellness gostiju dodatno se prikazuje prema glavnim tržištima, profil korisnika lječilišnih usluga prikazuju se za domaće i inozemne goste, a profil korisnika medicinskih usluga prikazuju se prema vrsti usluge, posebno za stomatološke i sve druge medicinske usluge.

Istraživanje TOMAS Zdravstveni turizam 2018. pruža ulazne podatke za buduće planske dokumente razvoja pojedinih segmenata zdravstvenog turizma (strategije, marketinške planove), pruža neophodnu podlogu za izračun ekonomskih učinaka zdravstvenog turizma u okviru satelitskog računa zdravstvenog turizma u budućnosti, a rezultati istraživanja su i podloga za 'benchmarking' i usporedne analize turističke potražnje u zdravstvenom turizmu. Nadalje, rezultati ukazuju i na moguće pravce unapređenja proizvoda i njegove promocije. Istraživanje TOMAS Zdravstveni turizam 2018. predstavlja stoga jednu od važnih podloga za upravljanje zdravstvenim turizmom na svim razinama turističkog sustava."

Stavovi lokalnog stanovništva prema razvoju turizma u Hrvatskoj u 2018. godini

Voditelj:
Zrinka Marušić

Glavni cilj istraživanja stavova lokalnog stanovništva prema razvoju turizma je utvrditi percepcije i stavove stanovnika prema turistima i turizmu, kao jedan od važnih elemenata planiranja održivog i odgovornog razvoja turizma. Specifično, ciljevi istraživanja su utvrditi: stavove lokalnog stanovništva o ekonomskim, društvenim, kulturnim i ekološkim utjecajima turizma u Hrvatskoj, općenito, i u mjestu stalnog boravka, stupanj uključenosti stanovnika u turističko privređivanje (posredno ili neposredno) i reakcije stanovnika prema turistima i oblicima turističke aktivnosti. Istraživanje dodatno omogućuje izračun planiranog skupa CROSTO indikatora za područje NUTS 2 regije Jadranske Hrvatske.

Istraživanje stavova lokalnog stanovništva prema razvoju turizma u 2018. godini slijedilo je metodološki obrazac istraživanja provedenog 2012. godine, u okviru izrade Strategije razvoja turizma RH do 2020. godine. Istraživanje je u 2018. godini provedeno na stratificiranom slučajnom uzorku od 2.535 ispitanika-stanovnika Hrvatske u dobi od 18 do 75 godina, reprezentativnom na razini regija prema veličini naselja, spolu i školskoj spremi ispitanika. Podaci su prikupljeni metodom telefonskog intervjua, od 19. lipnja do 5. srpnja 2018. Rezultati istraživanja prikazani su u istoimenom izvještaju, na razini cijele zemlje te za svaku od 10 turističkih regija.

Rezultati ukazuju na to da stanovnici Hrvatske doživljavaju turizam uglavnom u pozitivnom svjetlu, relativno veliki udio stanovnika koji unatoč tome što od turizma nemaju nikakvih prihoda, još uvijek izjavljuju da od turizma imaju koristi. Pozitivno je i to da građani kritički propituju teze koje se često i kontinuirano plasiraju u javnom diskursu poput turizma kao aktivnosti koja otvara samo loše plaćena radna mjesta, koji potiče neželjeni uvoz strane radne snage ili betonizaciju i vizualno nagrđenje urbanog sklada. Konačno, vjerojatno zbog izražene svijesti o ekonomskoj koristi od turizma, stanovnici su općenito tolerantni prema gužvama i ostalim negativnim manifestacijama turističke aktivnosti. Ipak, zamjećuje se trend smanjivanja podrške turizmu u odnosu na 2012., pada udio stanovnika koji prepoznaju pozitivne učinke turizma te raste udio onih koji prepoznaju njegove negativne učinke. Također, lagan je pad podrške raznim politikama turističkog razvoja. Nadalje, relativno velik udio stanovnika nema formirane stavove o raznim aspektima turizma pa relativno lako mogu postati pobornici, ali jednako tako i oponenti, turizma i turističkog razvoja. Na temelju ovih rezultata, tvorcima turističkih politika na nacionalnoj i regionalnoj razini, mogu osmisliti kvalitetne strategije ili planove podizanja svijesti stanovnika o važnosti i vrijednosti turizma, što je jedna od ključnih zakonom definiranih zadaća sustava turističkih zajednica.

**Strategija razvoja turizma
Crikveničko-vinodolske
rivijera za razdoblje
od 2019. - 2029. godine**

Voditelj:
Neda Telišman-Košuta

Ciljevi izrade Strategije su: (1) uspostavljanje dugoročno održivog koncepta razvoja turizma; (2) definiranje ključnih odrednica vizije i pozicioniranja destinacije; (3) utvrđivanje dugoročnih razvojnih prioriteta, njihovih nositelja i izvora financiranja; (4) prepoznavanje razvojnih projekata.

Strategija predstavlja zajedničku dugoročnu platformu za razvoj turizma Gradova Crikvenica i Novi Vinodolski te Vinodolske općine, odnosno tri jedinice lokalne samouprave koje se žele razvijati i predstaviti tržištu kao jedinstvena turistička destinacija. Strategija slijedi uobičajenu metodologiju obuhvaćajući analizu stanja, SWOT analizu, viziju i strateške ciljeve, prostorno-proizvodnu koncepciju razvoja turizma te akcijski plan. Strategijom se postavlja konkurentna tržišni identitet destinacije kao 'Dinamične rivijere rekreacije i zdravlja' te se ona pozicionira kao 'najbolja jadranska rivijera aktivnog i zdravog odmora visoke razine vrijednosti'. Akcijskim planom predviđeno je 12 programa iz domena: (1) unapređenja iskustva, (2) unapređenja ugostiteljske ponude i (3) unapređenja upravljanja turizmom.

**Razvojna strategija
turizma grada Hvara**

Voditelj:
Renata Tomljenović

Osmisliti strateški plan razvoja turizma grada Hvara do 2030., uzimajući u obzir resursnu osnovu, stupanj razvoja turizma i aspiracije turističkih dionika.

Strategija je razvijena za razdoblje od deset godina. Glavni problemi s kojima se suočava grad Hvar i dalje ostaje slika destinacije za tulumarenje, prevelika koncentracija turističke potražnje u hvarskoj luci i, posljedično, neravnomjeran razvoj turizma i kratka ljetna sezona. Strateške preporuke su postupno odstupati od postojećeg modela prema modelu održivog razvoja turizma, što se odražava u viziji turističkog razvoja i pet strateških pravaca: proširiti turističke sezone; osigurati geografski veći razvoj turizma, poboljšati javnu infrastrukturu, osigurati održivi razvoj turizma i repositioniranje marketinga. Identificirano je 28 strateških projekata.

**Plan razvoja turizma i
brendiranja Županije
Zapadnohercegovačke
kao ruralnog turističkog
odredišta**

Voditelj:
Ivo Kunst

Riječ je o dokumentu koji treba predstavljati osnovni regulatorni okvir za koordinaciju i upravljanje aktivnostima različitih gospodarskih i društvenih subjekata uključenih u razvoj integralnog turističkog proizvoda Županije Zapadnohercegovačke kao turističke destinacije u sljedećih desetak godina. U tom smislu, posebno valja izdvojiti sljedeća dva, međusobno povezana cilja: (i) bolja valorizacija turističkih potencijala projektnog područja u funkciji postupnog povećanja blagostanja stanovništva te (ii) identifikacija onih turističkih proizvoda za koji cijelo projektno područje ima najviše šanse za uspješnu komercijalizaciju.

Polazeći od SWOT analize, izvedene su ključne strateške prednosti na koje bi dionici turističkog razvoja ŽZH dugoročno trebali igrati, odnosno strateški nedostaci koje bi valjalo minimizirati u dolazećem razdoblju. Nadalje, SWOT analiza je poslužila i kao dobra podloga za definiranje koncepcije razvoja turizma cijelog projektnog područja i to kako njegovog prostornog i tematskog, tako i vremenskog i prostornog aspekta. Operacionalizacija predložene razvojne koncepcije kroz fazni razvoj određenog broja projekata podizanja destinacijske konkurentnosti, ali i sustavno provođenje preporučenih aktivnosti u sferi operativnog marketinga trebala bi na cijelom prostoru obuhvata projekta osigurati postupan, međusobno koordiniran, a time i dugoročno održiv razvoj turističke aktivnosti.

Organizacija uvodnog sastanka za aktivnosti u izradi Plana razvoja turizma u Županiji Zapadnohercegovačkoj, kao i definiranje mjera promocije i brendiranja destinacije

Voditelj: Ivo Kunst Projektom se željelo pobliže upoznati razvojne dionike o ciljevima, metodologiji izvođenja, očekivanim rezultatima i fazama izvršenja dokumenta Plan razvoja turizma Županije Zapadnohercegovačke, odnosno mjera promocije i brendiranja destinacije. Na temelju sagledavanja postojeće razvijenosti turističkog sektora i zakonskog okvira za njegov razvoj, održana je inicijalna edukativno-informativna radionica o potrebi dugoročnog strateškog promišljanja turističkog razvoja kao preduvjetu održivog turističkog razvoja Županije Zapadnohercegovačke. Naglasak je stavljen na potrebu destinacijskog profiliranja, potrebu statističkog praćenja prometa, uvođenje fiskalne discipline kao i na očekivana koristi za dionike.

Priručnik za mjerenje i praćenje održivosti "Turizma za destinacije"

Voditelj:
Damir Krešić

Osnovni cilj dokumenta je kreirati Priručnik za mjerenje i kontinuirano praćenje stanja održivosti turizma za destinacije.

S obzirom na trend informiranog upravljanja i polazeći od aktualnog razvojnog trenutka hrvatskog turizma kao i činjenice da se sustavno mjerenje pokazatelja održivosti turizma u Republici Hrvatskoj nalazi u početnoj fazi razvoja, jedan od ciljeva ovog dokumenta je povećanje ukupnog broja destinacija koji je uključen u proces mjerenja. Navedeno će osigurati vremensku i prostornu usporedivost stanja održivosti, unaprjeđenje metodologije mjerenja i bazu podataka koja ima funkciju u informiranom upravljanju, ali i utvrđivanju nosivog kapaciteta destinacije.

Sukladno tome, ovim dokumentom definirane smjernica za:

- određivanje zajedničke metodologije prikupljanja primarnih podataka
- unificiranje sustava prikupljanja sekundarnih podataka i izračuna pokazatelja
- Kreiranje jasnog procesa uspostave lokalnog opservatorija po koracima
- Kreiranje unificiranog sustava izvještavanja
- Utvrđivanje procesa određivanja specifičnih pokazatelja za destinacije.

Izvođenje treninga za pružatelje usluga u turizmu za potrebe projekta Blutoursystem programa INTERREG IT-HR CBC 2014-2020

Voditelj:
Izidora Marković Vukadin

Unaprijediti znanja i vještine dionika razvoja turizma područja Korčule, Mljeta, Lastova i Pelješca.

Sve radionice su interaktivne, s ciljem poticanja kreativnosti kroz suradnički rad.:

- prikupljanje ideja za održivi razvoj
- rješavanje problema,
- odlučivanje o prioritetima, strategiji i viziji;
- poboljšanje radnih odnosa putem umrežavanja.

Korištena je kombinacija predavanja i sudjelovanja tijekom zajedničkih rasprava i rješavanja zadataka u timovima.

Najvažniji model učenja je metodologija Living Lab-a, koja se može opisati na više načina i služi nekoliko svrha. One su organizacije koje prakticiraju praksu i olakšavaju i promiču otvorene, suradničke inovacije, kao i stvarna okruženja ili arene, gdje se mogu proučavati i eksperimentirati s otvorenim inovacijama i procesima inovacija korisnika te gdje se razvijaju nova rješenja. Unatoč mnogim različitim implementacijama, Living Labs dijeli neke zajedničke elemente koji su ključni za pristup: pristup s više metoda, angažman korisnika, sudjelovanje više dionika, postavljanje u stvarnom životu i su-stvaranje.

Kako turisti odabiru i rezerviraju destinacije za odmor: Uvod u ponašanje potencijalnih turista s ključnih današnjih tržišta i tržišta s velikim budućim potencijalom za dolazni turizma u B i H

Voditelj:
Zrinka Marušić

Cilj projekta je pružiti uvid u proces planiranja i donošenja odluka o destinaciji provođenja odmora za turiste s ključnih sadašnjih i potencijalno važnih tržišta za dolazni turizam u Bosni i Hercegovini.

Studija je izrađena u okviru projekta MarketMakers kojeg podržava Vlada Švicarske. Temeljeći se na relevantnim, reprezentativnim i pouzdanim sekundarnim izvorima informacija, u Studiji je detaljno istraženo ponašanje turista pri odabiru destinacije za putovanje i pripreme putovanja. Analizirani su podaci o tome kako turisti odabiru destinaciju putovanja, koji faktori utječu na izbor destinacije - uključujući preferencije turista, što očekuju od turističke ponude u destinaciji, kako rezerviraju svoje putovanje, s kime i kako najčešće putuju, kakav smještaj odabiru i sl. Analizom su obuhvaćena inozemna emitivna tržišta važna za turizam Bosne i Hercegovine. Ukupno je analizirano dvadeset inozemnih tržišta, trinaest europskih (Hrvatska, Srbija, Slovenija, Italija, Poljska, Njemačka, Francuska, Velika Britanija, Austrija, Švicarska, Švedska, Španjolska i Irska), četiri tržišta Bliskog istoka (Turska, Saudijska Arabija, Ujedinjeni Arapski Emirati i Kuvajt) te tri 'daleka' tržišta (Kina, Republika Koreja i Sjedinjene Američke Države). Studija daje i osnovne preporuke za razvoj i promociju turističkih proizvoda za svako pojedino tržište.

Obrada i analiza podataka istraživanja zadovoljstva zaposlenika MAISTRE u 2018

Voditelj:
Zrinka Marušić

Cilj projekta je obrada i statistička analiza podataka istraživanja zadovoljstva zaposlenika u poduzeću MAISTRA d.d. u 2018. godini te izračun leadership indeksa za 2018. godine.

Poduzeće MAISTRA d.d. provelo je u 2018. godini istraživanje zadovoljstva svojih zaposlenika. Za prikupljanje podataka korišten je upitnik kao instrument istraživanja. Ocjenjivala su se ukupno 53 elementa zadovoljstva zaposlenika. Elementi su ocjenjivani na ljestvici od 1 do 7 (1- uopće se ne slažem, 7- potpuno se slažem). Elementi zadovoljstva grupirani su na upitniku u dvanaest dimenzija/grupa. Populaciju su činili svi zaposlenici koji su u vrijeme provođenja istraživanja aktivno radili.

Prikupljeno je ukupno 1.995 pravilno ispunjenih upitnika. U analizi podataka izračunata je skupna vrijednost za svaku od dimenzija kao aritmetička sredina elemenata unutar dimenzije. Provedena je deskriptivna analiza podataka te analiza korelacije pojedinih dimenzija i elemenata zadovoljstva. Analiza je provedena prema glavnim segmentima zaposlenika definiranim prema:

- radnom statusu/poziciji u poduzeću
- poslovnim funkcijama za radnike u poslovnim funkcijama,
- odjelu za radnike u objektu,
- objektu, za 19 objekata te
- sociodemografskim obilježjima ispitanika (spolu, starosti, stupnju obrazovanja i vrsti radnog odnosa).

Dodatno je analizirana razlika u odnosu na rezultate ostvarene prethodnih godina te je izračunat leadership indeks i uspoređen s vrijednostima prethodnih godina."

Analiza i plan uspostave informacijske osnove za Središnji portal za razvoj turizma

Voditelj:
Damir Krešić

Analiza informacijskih potreba Ministarstva turizma i mapiranje podataka potrebnih za uspostavu kvalitetnog i ažurnog turističkog informacijskog sustava, koji bi osiguravao analitičku podlogu za kvalitetno vođenje turističke politike na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Podaci trebaju obuhvaćati podatke kao što su: broj, vrsta, kategorija smještajnih objekata, pokazatelji uspjeha poslovanja prema vrstama objekata i turističke aktivnosti, dostupne turističke atrakcije i sl. Jedan dio podataka prikupio bi se iz sekundarnih izvora (DZS, HTZ, Eurostat, TOMAS istraživanja i sl.) dok bi jedan dio podataka bilo potrebno osigurati provođenjem primarnih istraživanja. Konačno, sustav bi sadržavao i podatke o glavnim makroekonomskim agregatima i o ekonomskim učincima turizma na gospodarstvo RH (devizni prihodi od turizma i sl.

Projekt je podijeljen u dva dijela. Komponenta 1 - objektivno sagledavanje i utvrđivanje informacijskih potreba djelatnika Ministarstva turizma za relevantnim statističkim podacima te izrada Priručnika koji sadrži detaljan opis analiziranih podataka te Komponenta 2 - izrada smjernica s preporukama za projektiranje informacijskog sustava koji će sadržavati i analizirati podatke koji su identificirani i opisani u komponenti 1. Informacijske potrebe (komponenta 1) su utvrđene provođenjem 6 strateških radionica sa djelatnicima svih uprava Ministarstva dok je Komponenta 2 napravljena u suradnji sa stručnjacima za skladištenje i analizu podataka. Utvrđeno je deset skupina podataka, koje su potom detaljno analizirane i opisane. Nakon toga su, kroz komponentu 2, opisana glavna obilježja IKT sustava koji će se koristiti za analizu prethodno identificiranih podataka kao i za kreiranje izvještaja.

Plan unapređenja gastronomske ponude u hotelima i restoranima i razvoj gastronomskog turizma grada Splita

Voditelj:
Renata Tomljenović

Osmisliti plan unapređenja gastronomije i razvoja gastronomskog turizma za razdoblje 2018. - 2023. s ciljem podizanja kvalitete cjelokupne turističke ponude grada Splita, ostvarivanju većeg ekonomskog efekta od turizma kroz produljenje turističke sezone te na stvaranju većih ekonomskih i društvenih koristi lokalnoj zajednici. Specifični ciljevi su: a) identificirati, valorizirati i prezentirati lokalnu/regionalnu gastronomsku tradiciju kao dio nematerijalne kulturne baštine u svrhu unapređenja gastronomske autentičnosti, kulture i ambijenta; b) osuvremeniti i diversificirati gastronomsku ponudu restorana i hotela sukladno suvremenim trendovima i c) identificirati i prezentirati lokalne/regionalne gastro-poljoprivredne proizvode

Temeljem analize stanja (uključujući konzultacije s dionicima) identificirane su četiri ključne odrednice razvoja gastronomije - izvornost, raznolikost i autentičnost, kvalitetne namirnice i izvorni recepti te gostoljubivost i neposrednost - utkane u viziju Splita kao grada mediteranske kuhinje s ponudom jednostavnih tradicionalnih jela od zdravih i lokalnih namirnica uz iskrenu gostoljubivost. Definirano je pet strateških ciljeva: stvoriti prepoznatljivost Splita kao gastronomske destinacije, uspostaviti cjeloviti lanac vrijednosti doživljaja gastronomije Splita, uspostaviti sustav upravljanja i unapređenja ljudskih resursa u gastronomiji, uspostaviti partnerstva te podići svijest dionika o gastronomiji kao jednom od glavnih turističkih proizvoda grada Splita.

Dugoročni ekonomski učinci proširenja/izgradnje zračne luke Mali Lošinj

Voditelj:
Neven Ivandić

Cilj ovog projekta je valorizacija gospodarskih učinaka rekonstrukcije zračne luke Lošinj.

Dokumentom se procjenjuju različiti gospodarski učinci rekonstrukcije zračne luke Lošinj. Polazeći od postavljenog razvojnog koncepta zračne luke te izravnih i neizravnih ekonomskih koristi poslovanja zračne luke Lošinj, koje proizlaze iz lanca vrijednosti zračne luke, projekt je usmjeren prije svega na sagledavanje širih ekonomskih koristi iz perspektive djelatnosti smještaja i izvansmještajnog ugostiteljstva, primarnog i sekundarnog tržišta nekretnina, trgovine i ostalih turističkih djelatnosti te demografske održivosti Grada.

Polazeći od scenario analize, procjena dugoročnih učinaka utemeljena je na sagledavanju isključivo dodatnih učinaka rekonstrukcije zračne luke u cilju izbjegavanja tzv. dvostrukog obračunavanja.

Poželjni razvoj turizma na poluotoku Pelješcu u kontekstu izgradnje pelješkog mosta u sklopu projekta COASTING

Voditelj:
Ivo Kunst

S obzirom da izgradnja Pelješkog mosta ne predstavlja samo kapitalni projekt u razvoju prometne infrastrukture DNŽ, već i projekt koji će se značajno odraziti na kvalitetu života Pelješana ponajviše uslijed preusmjeravanja prometnih tokova te povećanje prometne opterećenosti jednog dijela peljeških prometnica, projektom se željelo objektivno sagledati da li će i kako će izgradnja Pelješkog mosta utjecati na dosad prevladavajući model turističkog razvoja Pelješca. Riječ je, pritom, o različitim ekonomskim, ekološkim i/ili socijalnim učincima koje izgradnja mosta može izazvati, a koji se neposredno ili posredno, osobito ako ih se ne kontrolira, mogu odraziti na dugoročnu razvojnu održivost (turizma) poluotoka Pelješca.

Imajući na umu izrazitu osjetljivost turističkog privređivanja na bilo kakvu promjenu u relevantnom gospodarskom okruženju, ovim se dokumentom pokušalo objektivno i cjelovito sagledati da li će se, odnosno u kojoj će se mjeri izgradnja mosta, osobito u kontekstu očekivanog povećanja intenziteta cestovnog prometa na Pelješcu, odraziti na: (i) poželjni model/viziju turističkog razvoja Pelješca, (ii) dinamiku turističkog prometa te prevladavajuću strukturu smještajne i druge turističke ponude, odnosno (iii) indikatore turističke održivosti Pelješca kao turističke destinacije.

Na temelju svih provedenih analiza došlo se do zaključka da izgradnja Pelješkog mosta ne bi, sama po sebi, trebala ugroziti (poželjno) dugoročno tržišno pozicioniranje poluotoka i njegovih općina na turističkom tržištu. Neovisno o tome, međutim, analiza je ukazala/ potvrdila da bi budući turistički razvoj Pelješca i njegov tržišni imidž mogli biti dugoročno kompromitirani ukoliko se već danas, a neovisno o izgradnji mosta, ne krene u sustavno otklanjanje nekoliko neuralgičnih točaka u sferi komunalne i/ili prometne infrastrukture u sve četiri pelješke općine. Nadalje, analiza je ukazala i na činjenicu da će izgradnja Pelješkog mosta, uslijed povećane dostupnosti poluotoka osobito iz pravca Delte Neretve i BiH, rezultirati ne samo znatnim povećanjem današnje razine opterećenosti plažnog prostora osobito na području općina Ston i Janjina, već i ukupnog gospodarskog i/ili turističkog prometa ne samo na trasi nove brze pelješke ceste, već i na trasi postojeće ceste D414 na potezu od Brijeste prema Orebiću. Samim tim, ova će se prometna 'uska grla' morati rješavati u što je moguće kraćem vremenu.

Hrvatska - nova gastronomska ikona Europe. Strategija razvoja gastronomije, gourmeta i gastronomskog turizma Hrvatske s Akcijskim planom 2019.-2020.

Voditelj:
Neven Ivandić

Uspostavljanje sustava poticanja razvoja gourmet i gastronomske ponude u Hrvatskoj.

Rast interesa za hranom i 'svime o hrani' odraz je u dubokih društvenih promjena kojima danas svjedočimo. Ulazak u doba 'ekonomije doživljaja' kada 'činiti i doživjeti' postaje jednako važno ili i važnije od 'imati' generira interes za kupovanjem iskustava, pri čemu hrana, kao kulturološka i iskustvena kategorija, postaje jedna od važnih točaka interesa. Razumijevajući činjenicu da gourmet ponuda u Hrvatskoj nije dovoljno razvijena, ali i da Hrvatska raspolaže tržišnim potencijalom za daljnji rast, projektom je u prvom koraku provedena analiza stanja Republike Hrvatske i utvrđivanje trendova najbolje prakse u području gourmet ponude na EU i globalnoj razini i potencijala RH. Temeljem zaključaka analize stanja, u drugom koraku projekta uspostavljen je strateški okvir i smjernice za definiranje gourmet destinacija u Republici Hrvatskoj i razvoj gourmet proizvoda po turističkim destinacijama uz uspostavu dvije pilot gourmet destinacije. Treći dio projekta bio je usmjeren na definiranje ključnih odrednica brendiranje gourmet destinacija i gourmet proizvoda i promocija RH kao gourmet turističke destinacije. Projekt je zaključen uspostavljanjem okvira za poticanje izvrsnosti u gourmet ponudi Republike Hrvatske te osiguranju informiranja i vidljivosti projekta.

Central Europe Eco-Tourism: tools for nature protection – CEETO

Voditelj:
Izidora Marković Vukadin

Ciljevi ovog dokumenta su:

- Identificiranje potencijalnih dionika s ulogom u zaštiti i / ili razvoju održivog turizma na području Srednje Europe
- Utvrđivanje važnosti dionika u smislu ekološke, društvene i ekonomske održivosti
- Utvrđivanje mogućih ograničenja u suradnji

- Procjena uloge dionika kao djelokruga njihove aktivnosti
- Povezivanje partnera s dionicima kroz umrežavanje i aktivnosti razmjene znanja (Strateška agenda)“

Budući da potreba za otkrivanjem utjecaja dionika ima visok prioritet, bilo je važno izbjegavati (ili nadilaziti) procjenu njihovih utjecaja i relevantnosti. Dionici s visokim stupnjem utjecaja na projekt i projektom identificirani su i na samom početku dobili visoki prioritet. Korištenje matrice koja mapira dionike u skladu s njihovim utjecajem, relevantnosti i ograničenjima omogućuje nam da stvorimo sliku razine uključenosti dionika i stoga vrstu angažmana koju trebamo imati s njima. Time se gradi razumijevanje onoga što motivira zainteresirane strane i kako ih osvojiti. Stoga su prepoznate 4 glavne kategorije utjecaja / relevantnosti za dionike projekta CEETO:

1. Sadašnje znanje o projektu CEETO
2. Uloga u održivom turizmu i razvoju ekoturizma
3. Postojeća razina suradnje
4. Ograničenja

Za svaku zemlju uključenu u projekt, potencijalni dionici koji su odgovorili na anketu pojedinačno su navedeni na kartama dionika. Identificirane su tri glavne skupine dionika s obzirom na njihov utjecaj / relevantnost: ključni dionici; važni dionici i potencijalno važni dionici.

Poželjni razvoj turizma na poluotoku Pelješcu u kontekstu izgradnje Pelješkog mosta u sklopu projekta COASTING

Voditelj:
Ivo Kunst

S obzirom da izgradnja Pelješkog mosta ne predstavlja samo kapitalni projekt u razvoju prometne infrastrukture DNŽ, već i projekt koji će se značajno odraziti na kvalitetu života Pelješana ponajviše uslijed preusmjeravanja prometnih tokova te povećanje prometne opterećenosti jednog dijela peljeških prometnica, projektom se željelo objektivno sagledati da li će i kako će izgradnja Pelješkog mosta utjecati na dosad prevladavajući model turističkog razvoja Pelješca. Riječ je, pritom, o različitim ekonomskim, ekološkim i/ili socijalnim učincima koje izgradnja mosta može izazvati, a koji se neposredno ili posredno, osobito ako ih se ne kontrolira, mogu odraziti na dugoročnu razvojnu održivost (turizma) poluotoka Pelješca.

Imajući na umu izrazitu osjetljivost turističkog privređivanja na bilo kakvu promjenu u relevantnom gospodarskom okruženju, ovim se dokumentom pokušalo objektivno i cjelovito sagledati da li će se, odnosno u kojoj će se mjeri izgradnja mosta, osobito u kontekstu očekivanog povećanja intenziteta cestovnog prometa na Pelješcu, odraziti na: (i) poželjni model/viziju turističkog razvoja Pelješca, (ii) dinamiku turističkog prometa te prevladavajuću strukturu smještajne i druge turističke ponude, odnosno (iii) indikatore turističke održivosti Pelješca kao turističke destinacije.

Na temelju svih provedenih analiza došlo se do zaključka da izgradnja Pelješkog mosta ne bi, sama po sebi, trebala ugroziti (poželjno) dugoročno tržišno pozicioniranje poluotoka i njegovih općina na turističkom tržištu. Neovisno o tome, međutim, analiza je ukazala/ potvrdila da bi budući turistički razvoj Pelješca i njegov tržišni imidž mogli biti dugoročno kompromitirani ukoliko se već danas, a neovisno o izgradnji mosta, ne krene u sustavno otklanjanje nekoliko neuralgičnih točaka u sferi komunalne i/ili prometne infrastrukture u sve četiri pelješke općine.

Nadalje, analiza je ukazala i na činjenicu da će izgradnja Pelješkog mosta, uslijed povećane dostupnosti poluotoka osobito iz pravca Delte Neretve i BiH, rezultirati ne samo znatnim povećanjem današnje razine opterećenosti plažnog prostora osobito na području općina Ston i Janjina, već i ukupnog gospodarskog i/ili turističkog prometa ne samo na trasi nove brze pelješke ceste, već i na trasi postojeće ceste D414 na potezu od Brijeste prema Orebiću. Samim tim, ova će se prometna 'uska grla' morati rješavati u što je moguće kraćem vremenu.

**Akcijski plan
upravljanja posjetiteljima
i studija nosivog kapaciteta
Modre Špilje**

Voditelj:
Hrvoje Carić

APUP se izrađuje za kopneni i morski prostor otoka Biševo točnije dva ZP-a zaštićena u kategoriji geomorfoloških spomenika prirode, Modru špilju i Medvidinu špilju, 2 područja Europske ekološke mreže Natura 2000, Kopno Biševa (kod područja HR2001097), Podmorje Biševa (kod područja HR2001098).

APUP se izradio prema principima prilagodljivog (adaptivnog) upravljanja i participativnog planiranja te sadrži dijelove:

a) evaluacija stanja upravljanja posjećivanjem, interpretacije i edukacije o zaštićenim dijelovima prirode otoka Biševa,

b) ciljevi upravljanja posjećivanjem, interpretacije i edukacije o zaštićenim dijelovima prirode otoka Biševa,

c) aktivnosti i pokazatelji učinka upravljanja posjećivanjem, interpretacije i edukacije o zaštićenim dijelovima prirode otoka Biševa

**Stručne podloge
za prilagodbu i testiranje
INHERIT pristupa
zbog zaštite na
udaljenijim otocima
u sklopu projekta
INHERIT – FAZA 1.**

Voditelj:
Hrvoje Carić

INHERIT je integrirani projekt koji okuplja 15 partnera iz svih 10 zemalja programskog područja Programa INTERREG MED. Cilj projektnog prijedloga je očuvanje i valorizacija prirodne baštine obalnog i morskog područja Sredozemlja. INHERIT će ublažiti sezonalnost turizma adresirajući relevantne problem koji prate turističku aktivnost kao što je a) prepunjenost smještajnih kapaciteta određene destinacije, b) nelegalna gradnja, c) prevelika proizvodnja otpada, d) pustošenje i erozija.

U skladu sa zadacima navedenim u radnom paketu 3., Aktivnost 3.10 Prilagodba zaštite INHERIT pristupa prema potrebama malih udaljenih otoka:

- organizirati radionicu s Ministarstvom turizma za partnere u projektu,
- izraditi Izvješće o zaključcima radionice za provedbu INHERIT pristupa na udaljenim otocima na MED području,
- izraditi Vodič za implementaciju INHERIT pristupa na udaljenim otocima MED područja.

**Studija optimalizacije
prometnih tokova
na cestovnoj mreži
grada Zagreba**

Voditelj:
Davor Krasić

Cilj projekta je odrediti prioritete za realizaciju 19 velikih nerealiziranih projekata cestovne infrastrukture u Gradu Zagrebu.

Grad Zagreb je, kao naručitelj Studije, odredio 19 velikih nerealiziranih projekata i studijskih prijedloga iz domene cestovne infrastrukture, koje je bilo potrebno ponovo valorizirati kako bi se odredili prioritete realizacije u razdoblju koje je pred nama. Ponovna valorizacija tih projekata temeljila se na zajedničkim okvirnim ciljevima koje je postavila Europska unija kroz svoje prometne politike u urbanim područjima, kao i nacionalna prometna strategija Republike Hrvatske.

Studija je razrađena je kroz 11 poglavlja koje prethode zaključnom poglavlju.

U analitičkom dijelu Studije detaljno je obrađeno sljedeće:

- postojeća prometna ponuda (cestovna mreža, mreža javnog prometa, mreža biciklističkih staza i ITS rješenja),
- postojeća prometna potražnja (tokovi vozila na cestovnoj mreži, tokovi putnika u javnom prometu i biciklistički tokovi),
- postojeća raspoloživa dokumentacija: prometne studije i prometni projekti temeljem kojih je definirano 19 velikih projekata cestovne infrastrukture za koje će se napraviti ponovna valorizacija.

Nakon razrade dvaju scenarija razvoja prometnog sustava grada Zagreba, pristupilo se višekriterijskom vrednovanju (8 kriterija) projekata. Višekriterijsko vrednovanje je za nekoliko projekata potpomognuto i rezultatima simulacije primjenom prometnog modela.

Konceptualno rješenje nadogradnje postojeće cestovne mreže grada Zagreba, nakon provedene evaluacije, sastojalo se u grupiranju projekata u 4 skupine prema prioritetu realizacije:

1. prioritet za realizaciju,
2. prioritet za realizaciju,
3. prioritet za realizaciju,

te četvrta grupa s projektima koji se do daljnega ne predlažu za realizaciju. Napravljen je i dinamički plan realizacije projekata do 2036. godine."

Turistički sektor i uloga socijalnog dijaloga

Studija 1:

Industrijski odnosi

Studija 2:

Destinacijski menadžment: prijedlog ekonomskih politika

Studija 3:

Komunikacijske vještine: prijedlog socijalnih politika

Voditelj:

Ivo Kunst

Kroz prijedlog unaprjeđivanja socijalnog dijaloga između vlade s jedne strane, odnosno involviranih socijalnih partnera u sferi turističkog poduzetništva, projekt "Turistički sektor i uloga socijalnog dijaloga" ima, u konačnici, za cilj istražiti dosadašnje nedostatke u provedbi bipartitnog i/ili tripartitnog socijalnog dijaloga te, time, stvoriti ključne preduvjete za njihovo postupno uklanjanje (ili barem umanjivanje), sve u cilju osiguravanja što većeg stupnja zadovoljstva svih dionika zainteresiranih, neposredno ili posredno, za očuvanje dugoročne održivosti turističkog privređivanja u Hrvatskoj.

Kako bi se skupile potrebne/dodatne informacije za razmatranje mogućnosti uvođenja konkretnih unaprjeđenja u domeni industrijskih odnosa u turističkom sektoru RH, ali i kako bi se predložile eventualna unaprjeđenja u sferi ekonomske i/ili socijalne politike, od interesa kako za poslodavce, tako i za zaposlenike u turizmu RH, provedeno je kompleksno primarno istraživanje kojim su obuhvaćene različite vrste/tipovi poduzeća od interesa za konkurentnost hrvatskog turizma na tržištu turističkih destinacija. Na temelju prikupljenih saznanja, predloženo je nekoliko vrsta aktivnosti koje bi valjalo provoditi kako bi se postojeće stanje unaprijedilo.

Razvoj gastronomskog turizma u Šibensko-kninskoj županiji

Voditelj:

Snježana Boranić Živoder

Cilj projekta bio je analizirati stanje ponude gastronomskog i vinskog turizma u Šibensko-kninskoj županiji, analizirati trendove i primjere dobre prakse. Potom, cilj je bio definirati viziju razvoja ovog turističkog proizvoda, razraditi marketinške aktivnosti te definirati projekte i aktivnosti kojima će se ta vizija realizirati.

Projekt se sastojao od analize sekundarnih podataka, te provedbe više primarnih istraživanja. One su uključivale anketno istraživanje te dubinske intervjuje. U projektu je detaljno analizirano stanje gastronomske ponude u Županiji. Potom su definirani prednosti, nedostaci, prilike i prijetnje. Slijede vizija i ciljevi razvoja turizma. Razrada marketinških aktivnosti obuhvatila je ciljna tržišta, pozicioniranje Županije, razvoj proizvoda te promocijske aktivnosti. Akcijski plan sastoji se od opisa 16 projekata koji su grupirani u sljedeća područja: upravljanje razvojem gastronomskog turizma, razvoj proizvoda, promocijske aktivnosti, razvoj ljudskih resursa.

Plan upravljanja kulturnom baštinom i komunikacijski plan

Voditelj:

Renata Tomljenović

Plan upravljanja tvrđavom sv. Nikole je operativni alat za učinkovito upravljanje tvrđavom i kontaktnom zonom te definira strategije koje će sačuvati i zaštititi izuzetne vrijednosti ovog kulturnog dobra na temelju koje je uvršten na listu svjetske baštine, u sklopu nominacije "Obrambeni sustavi Republike Venecije u razdoblju 16. i 17. stoljeća. Komunikacijski plan osmislio je način i sredstva komunikacije s ključnim dionicima - stručnjacima, građanima i posjetiteljima

Projekt je proveden u tri etape. Nakon ocjene kulturnog dobra - njegovog stanja, značaja, vrijednosti i sagledavanja problema upravljanja, u drugoj je fazi osmišljena strategija (vizija, misija i područja intervencije) te, u trećoj, definiran akcijski plan. Izrada plana temeljena je na konzultativnom procesu s ključnim dionicima putem fokus grupa, dubinskih intervjuja i anketnog istraživanja, a proces izrade nadgledalo je stručno povjerenstvo. Glavni cilj je održivo upravljanje tvrđavom i kontaktnom zonom, operacionaliziran kroz šest specifičnih ciljeva usmjerenih na izgradnju upravljačkih kapaciteta,

zaštitu i unapređenje univerzalnih vrijednosti, razvoj sadržaja u kontaktnoj zoni, održivo korištenje, unapređenje znanja o važnosti i vrijednosti tvrđave i umrežavanje s ostalim UNESCO lokalitetima. Definiran je akcijski plan, način njegove provedbe, izvori financiranja i nadzor. Plan komunikacije obuhvatio je pozicioniranje tvrđave, identificirao ciljne skupine, komunikacijske konstante, promocijske materijale i komunikacijske mjere i aktivnosti. Izrađen je i tiskan sažetak plana upravljanja za informiranje javnosti.

Brand strategije i komunikacijske strategije za projekt HEREDITAS – projekt zaštite suhozidne tradicijske gradnje

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Cilj projekta bila je izrada 'Brend strategije' i 'Strategije komunikacije' kako bi se izgradila prepoznatljivost Centra za posjetitelje Šibensko-kninske županije i bunje Rašin stan, obogatilo doživljaj turista i podignula kvaliteta života lokalnog stanovništva.

Projekt je uključio izradu dva dokumenta. Brend strategija obuhvatila je analizu Šibensko-kninske županije kao destinacije kulturnog turizma te istraživanje i analizu obilježja suhozida kao glavne teme Centra za posjetitelje. Istraženi su primjeri dobre prakse tematiziranih Centara za posjetitelje u svijetu. Slijedi SWOT analiza, definiranje atributa jedinstvenosti te način implementacije brenda. Komunikacijska strategija polazi od definiranja ciljnih tržišta. Potom slijede preporuke za izradu promocijskih konstanti i poruka, obrađeni su dionici važni za promociju kulturno-turističke atrakcije te njihova uloga, opisane su potrebne promocijske aktivnosti i materijali kao i aktivnosti internog marketinga. Na kraju se definiraju mjere i aktivnosti potrebne za implementaciju i monitoring komunikacijskih aktivnosti.

Evaluacija stanja u sustavu upravljanja NP Krka, analiza prihvatnih kapaciteta i studija upravljanja posjetiteljima

Voditelj:
Hrvoje Carić

Temeljem evaluacije postojećeg stanja i dosadašnjeg sustava upravljanja posjetiteljima NP Krka, razviti se upravljački okvir i odrediti primjerene ciljeve, aktivnosti i pokazatelje učinkovitosti, kojima će se usklađeno sa zaštitom prirodnih i dr. vrijednosti unaprijediti upravljanje posjećivanjem i posjetiteljska infrastruktura NP Krka.

Konačni dokument je obradio sljedeće:

- Smjernice i elementi za viziju 2031.
- SWOT analiza
- Posebni osvrti
- Konceptualni okvir za unapređenje upravljanja posjećivanjem, interpretacijom i edukacijom
- Strategije i tehnike upravljanja posjećivanjem / posjetiteljima
- Okvir za monitoring posjećivanja / posjetitelja
- Preporuke za daljnje planiranje, na osnovu koje je napravljen Akcijski plan upravljanja posjetiteljima Nacionalnog parka Krka za 2019.-2031. kao provedbeni dokument.

Strateški marketinški plan turizma Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019. – 2025.

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Cilj projekta je bio izraditi plan marketinških aktivnosti i brendiranja za razdoblje 2019. do 2025. kojim bi se povećala prepoznatljivost Slavonije kao turističke regije, objedinile i usuglasile aktivnosti pet slavonskih županija.

Projekt je uključio izradu dokumenta kojim je obuhvaćeno područje cijele Slavonije, te pet dokumenata u kojem se obrađuje marketing pojedinačno za svaku od županija. Glavni dokument obuhvatio je analizu turističkih kretanja u Slavoniji, obilježja turističkog marketinga, analizu planske dokumentacije. Istraženi su relevantni tržišni trendovi te je definirana SWOT matrica. Potom su definirani vizija i ciljevi, strategija ciljnih tržišta, brend strategije. U brend strategiji izveden je brend koncept za Slavoniju. Nakon toga, slijede strategije turističkih proizvoda i komunikacije. Glavni dokument završava opisom aktivnosti koje je potrebno provesti do 2025. godine. Marketinški planovi za svaku do županija nastavljaju se na glavni dokument. U njima se obrađuju aktivnosti koje se provode na razini Županije i one koje se provode zajednički u okviru Klastera Slavonije s ciljem stvaranja prepoznatljivog turističkog brenda.

Priručnik i sažeci s preporukama i zaključcima aktivnosti provedenih na LAG 5 području u okviru programa Bloutoursystem programa Interreg IT-HR CBC 2014.-2020.

Voditelj:
Izidora Marković Vukadin

Cilj projekta je sažeti znanja stečena provedbom Interreg projekta BLOUTOURSYSTEM.

U sklopu Bloutoursystem projekata, na ruralnom području koristi se program LEADER, koji se fokusira na aktivnosti razvoja ruralnog gospodarstva, a najmanja komponenta u programu je LAG (lokalna akcijska grupa). Priručnik je usmjeren na revalorizaciju projektnog područja koje čini obuhvat LAG-a 5, otoci Korčula, Mljet i Lastovo i poluotok Pelješac. Turistička destinacija kao okvir turističkog proizvoda osnovna je razvojna cjelina, pa je upravljanje destinacijama ključno pitanje. Uspješnost upravljanja destinacijom reflektira se kroz razinu suradnje između različitih dionika destinacije. Destinacija s višom razinom sudjelovanja dionika biti će uspješnija u upravljanju, tj. planiranju njezinog rasta, razvoja novih proizvoda, u raznolikim marketinškim aktivnostima i usvajanju novih znanja. Podrška i koordinacija dionika važni su, kako za razvoj, tako i za održivost.

6 AKTIVNOSTI POPULARIZACIJE ZNANSTVENOG RADA

Jedan od strateških ciljeva Instituta za turizam je **znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora**, a ostvaruje se različitim **aktivnostima popularizacije znanstvenog rada**.

Institut kontinuirano povećava broj aktivnosti kojima na različit način popularizira istraživački i znanstveni rad i kojima rezultate tog rada prenosi znanstvenoj i stručnoj javnosti. U 2019. godini održano je 26 različitih prezentacija, radionica i predavanja; priređene su četiri izložbe. Uz to su znanstvenici Instituta prisustvovali na 7 konferencija, na kojima su prezentirali svoje radove, a putem medija obračali su se javnosti (23 nastupa na TV-u i u radijskim emisijama), te je objavljeno 60 članaka u tisku, uz korištenje rezultata istraživačkog tima Instituta.

International Tourism Conference Dubrovnik (ITCD), održana je u hotelu Palace, Dubrovnik, od **6. do 9. studenog 2019.** Konferenciju je organizirao Institut za turizam, uz podršku Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Ministarstva turizma Republike Hrvatske, Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Grada Dubrovnika. Glavni cilj Konferencije bio je okupiti znanstvenike i praktičare iz područja turizma kako bi podijelili i razmijenili ideje i iskustva i razgovarali o praktičnim izazovima s kojima se susreće u suvremenom svijetu izazova, u kojima turizam služi kao oruđe za transformaciju postojećih globalnih tokova. Prepoznajući turizam kao nestabilnu, nesigurnu, složenu i dvosmislenu pojavu, prepoznamo i potrebu multidisciplinarnog, interdisciplinarnog i transdisciplinarnog pristupa u rješavanju različitih izazova povezanih s turizmom. Stoga je veza između različitih disciplina bila 'lajtmotiv' ove konferencije, koji je prepoznat i po različitim sažecima i radovima koji su prezentirani na konferenciji.

Na 15 paralelnih konferencijskih sesija predstavljeno je više od 70 istraživanja: (1) Transformacija u turizmu; (2) Prostorni aspekti turizma - utjecaj globalizacije; (3) Uloga društvenih medija u sadašnjosti i budućnosti turizma; (4) "Overturizam" - nova rješenja; (5) Pitanja upravljanja - od poduzeća do donositelja politika; (6) Transformacije suvremenih turista; (7) Novi smjerovi u gastronomiji i iskustvu s hranom; (8) Destinacijski marketing, brendiranje i ugled za novo doba; (9) Druga strana turizma: moguće krize i sukobi; (10) Znanje, inovacije i obrazovanje za VUCA turizam budućnost; (11) Mijenjanje prirode naših društava i novi trendovi putovanja, (12) Pametne destinacije i ICT u turizmu; (13) Turizam za sve: novi smjerovi, uloge i stavovi zajednice u VUCA svijetu; (14) Novo doba povećanog angažmana i uključenosti posjetitelja i (15) Uloga pokazatelja u održivom razvoju turizma.

Program se sastojao i od predavanja pozvanih predavača (Nigel Morgan, Stanislav Ivanov, Irena Ateljević, Chris Cooper i Pauline J. Sheldon) i paralelnih sesija s eminentnim govornicima koji su pokrivali širok raspon tema. Konferenciju je posjetilo više od 120 sudionika (99 formalno registriranih i 21 student) iz više od 20 zemalja svijeta. Na samoj konferenciji prezentirano je ukupno 77 radova.

Prije konferencije objavljena je knjiga sažetaka sastavljena od 79 priloga više od 180 autora, a cjeloviti radovi bit će objavljeni u Zborniku radova o konferenciji i u posebnom broju Časopisa Turizam.

Institut za turizam organizirao je završnu konferenciju projekta TRANS – TURIZAM Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću (*TRANS-TOURISM) An integrated approach for the study of transformative role of tourism in the 21st century*) 29.3.2019., u Zagrebačkom inovacijskom centru ZICER (Zagrebački velesajam).

Znanstvenici u Institutu članovi su i brojnih stručnih povjerenstava pri Ministarstvu znanosti i obrazovanja, Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, Ministarstvu turizma, Ministarstvu gospodarstva, Nacionalnom vijeću za sport RH i različitim obrazovanim institucijama, čime je Institutu omogućeno da sudjeluje u kreiranju javnih politika u turizmu:

- Damir Krešić, član Vijeća za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske
- Damir Krešić, član Znanstvenog vijeća za turizam i prostor HAZU-a
- Sanda Čorak, član Nacionalnog vijeća za sport Republike Hrvatske
- Renata Tomljenović, član Savjetodavnog odbora Istraživačkog centra za turizam, održivost i dobro stanje CinTurs Sveučilišta Algarve
- Renata Tomljenović, Sanda Čorak, član i zamjenik člana Tematske radne skupine za turizam i kreativno društvo za potrebe izrade nacionalne razvojne strategije do 2030 godine, 02.05.2018.
- Renata Tomljenović, član Znanstvenog vijeća za turizam i prostor HAZU-a
- Jasenka Kranjčević, član Znanstvenog vijeća za turizam i prostor HAZU-a
- Jasenka Kranjčević, član Kulturne rute *Iter vitis*, Hrvatska, Vijeća Europe
- Damir Krešić, Sanda Čorak, član i zamjenik člana Radne skupine za izradu Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, Zakona o boravišnoj pristojbi i Izmjena zakona o članarinama u turističkim zajednicama

- Izidora Marković Vukadin, Hrvoje Carić, član i zamjenik člana Radne grupe za provedbu Akcijskog plana razvoja zelenog turizma – unapređenje okolišne održivosti turizma i unapređenje turističkog vrednovanja prirodne baštine
- Hrvoje Carić, član Odbora za UNESCO-v program “Čovjek i biosfera”
- Zoran Klarić, član Koordinacijskog tijela za cikloturizam pri Ministarstvu turizma
- Jasenka Kranjčević, član povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja na okoliš urbanističkog plana uređenje golf igrališta (r1) Ladina s pratećim sadržajima
- Damir Krešić, član radne skupine u vezi s primjenom nove pravne regulative koja se odnosi na sustav turističkih zajednica
- Hrvoje Carić, član Nacionalne tematske grupe za radni paket 5: obalni i pomorski turizam.
- Josip Mikulić, član posebne radne skupine Predsjednice Republike Hrvatske za identitet i brendiranje Republike Hrvatske.

Radionice/ prezentacije/ okrugli stolovi/ predavanja i pozvana predavanja

1. Međunarodna manifestacija “Noć knjige” pod nazivom “Poziv na putovanje u zaboravljeni prostor... A gdje je tu turizam?” u Institutu za turizam obilježena je promocijom autorske znanstvene knjige ZANEMARENA BAŠTINA - PROSTORNE STRUKTURE SELA U HRVATSKOJ autorice doc. dr. sc. J. Kranjčević, 23.4.2019.
2. Doc. dr. sc. J. Kranjčević, “Inicijalna turistička urbanizacija i Jadranska izložba u Beču 2013.”, Hrvatsko geografsko društvo, Zagreb, 10.1.2019.
3. Pozvano predavanje na poslijediplomskom specijalističkom studiju Arhitektonskog fakulteta u okviru Modula 2 – “Metode izrade urbanističkih i prostornih planova na temu Interdisciplinarni pristup planiranju - ekonomija i zaštita okoliša” dr. sc. H. Carić, 16.2.2019.
4. “Uloga znanosti u razvoju hrvatskog turizma”, uvodno izlaganje doc. dr. sc. D. Krešić, okrugli stol “Hrvatski turizam – izazovi za budućnost”, HAZU, 22.2.2019.
5. Prezentacije TSA za službenike Ministarstva turizma, dr. sc. N. Ivandić, 28.2.2019.
6. XII. Rasprave o turizmu s temom: “Cikloturizam – jedan od najbrže rastućih turističkih proizvoda u Hrvatskoj”, uvodno izlaganje: dr. sc. Zoran Klarić s panelistima: Lidija Mišćin, predsjednica Koordinacijskog tijela za razvoj cikloturizma Hrvatske, Slavija Jačan-Obratov, univ.spec.oec., direktorica Sektora za sustav turističkih zajednica i razvoj proizvoda, Hrvatska turistička zajednica i mr. sc. Ivica Jujnović, voditelj službe za planiranje i strateške projekte Uprave za cestovnu i željezničku infrastrukturu, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, u organizaciji Instituta za turizam, Zagreb, 28.3.2019.
7. Konferencija Panel 3T (TOURISM, TRAVEL & TECH) u organizaciji BUG d.o.o., panelist dr. sc. N. Ivandić s temom: “Hrvatski turizam u novom tehnološkom okruženju: Granice rasta”, 12.3.2019.
8. 5. Održiva tribina Radne grupe za zelene knjižnice HKD, pozvano predavanje dr. sc. K. Tokić na temu: “Knjižnice – zanemareni resursi razvoja održivog turizma”, Split, 22.3.2019.
9. COHEREN Konferencija - dr. sc. P. Mackelworth održao pozvano predavanje o koherentnosti i upravljačkoj učinkovitosti zaštićenih područja u Jadranskom moru, Venecija, Italija, 26.3.2019.
10. Pozvano predavanje na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu u okviru Urbanističke radionice 2 - projektne grupe koja se trenutno bavi turističkim arhitektonsko-planerskim potencijalima hrvatske obale, na temu: Održivi turizam, dr. sc. H. Carić, 16.4.2019.
11. “Održivi razvoj turizma i zaštita okoliša”, dr. sc. Z. Klarić, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 23.5.2019.
12. XIII. Rasprave o turizmu s temom: “Turizam i prostor”, uvodno izlaganje: dr. sc. Jasenka Kranjčević s panelistima: dr. sc. Maruška Vizek, ravnateljica, Ekonomski institut, Zagreb, izv.prof.dr.sc. Ana Mrđa, dipl. ing.arh., Arhitektonski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, izv.prof.dr.sc. Kristina Bučar, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Sanja Šaban, pomoćnica ministra, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Zagreb, Institut za turizam Institut za turizam u organizaciji Instituta za turizam, Zagreb, 30.5.2019.
13. “Kako brendirati u ruralnom turizmu”, doc. dr. sc. D. Krešić, sudionik stručne panel rasprave povodom 21. obljetnice Veleučilišta u Požegi, 21.5.2019.
14. “Turizam i identitet”, panel u HAZU, dr. sc. N. Ivandić, 5.6.2019.

15. "Turizam u Hrvatskoj – možemo li očekivati više?", doc. dr. sc. D. Krešić sudionik panel rasprave na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, 6.6.2019.
16. "MAGROS 2019", dr. sc. N. Ivandić, sudionik panel rasprave na temu "Želi li Hrvatska ulaganja u gospodarstvo - gdje i kako? - Kretanja u turizmu, odljev radne snage, učešće malih proizvođača u gospodarstvu RH", Suvremena trgovina, 16.10.2019.
17. Gostujuće predavanje na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, tema: **Sekundarni podaci u turizmu**, dr. sc. I. Kožić, 16.10.2019.
18. **Uvodničar** na 13. Kongresu hrvatskog kampinga, dr. sc. N. Ivandić, Sveti Martin na Muri, 23.10.2019.
19. **Uvodničar** na panelu "Challenges of destination management in Croatia", dr. sc. S. Čorak, **46th International Scientific Conference on Economic and Social Development – "Sustainable Tourist Destinations"** – Varaždin, 24.10.2019.
20. Dr. sc. N. Ivandić, predavanje na temu: "Prihvatni kapacitet turizma – Je li došlo vrijeme" na **Danima prostornog planiranja**, Rijeka, 8.11.2019.
21. Dr. sc. S. Čorak, gostujuće predavanje na temu "Financiranje u sportu" na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, Zagreb, 14.11.2019.
22. Doc. dr. sc. D. Krešić, sudjelovanje na tribini "Dubrovački turizam s pogledom na sutra" u organizaciji Hrvatskog kulturnog društva Napredak, Dubrovnik, 14.11.2019.
23. Dr. sc. J. Kranjčević, održano predavanje na temu: "Hrvatska obala na "Adria Ausstellung", u Hrvatskom veleposlanstvu, a u organizaciji Matice hrvatske Beč, Austrija, 13.11.2019.
24. Dr. sc. J. Kranjčević, pozvano predavanje na temu: "Winemaking and viticultural architecture", International Conference "Iter Vitis – from heritage to Brend", Motovun, 14. - 16.11.2019.
25. Doc. dr. sc. D. Krešić, sudjelovanje na panelu "Važnost korištenja namirnica lokalnih proizvođača u gastronomskoj ponudi i potencijal gastronomije u stvaranju prepoznatljivog turističkog proizvoda", 32. Kongres HOK, Šibenik, 25.11.2019.
26. XIV. Rasprave o turizmu na temu: "Privatni smještaj: Dobar, loš, zao?", uvodno izlaganje doc. dr. sc. Antonio Vlahov, s panelistima: dr. sc. Vjekoslav Bratić, ravnatelj, Institut za javne financije, Zagreb, Martina Nimac Kalcina, predsjednica, Zajednica obiteljskog turizma Hrvatske Gospodarske Komore, doc. dr. sc. Damir Krešić, ravnatelj, Institut za turizam, Zagreb, Sanja Šaban, pomoćnica ministra, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Zagreb, dr. sc. Maruška Vizek, ravnateljica, Ekonomski institut, Zagreb, u organizaciji Instituta za turizam s Ekonomskim fakultetom Zagreb, Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 28.11.2019.

Održane izložbe

1. Izložba "Češki arhitekti i počeci turizma na hrvatskom Jadranu", Zastupnički dom Češkog Parlamenta, Prag, autorice **Kranjčević, J.**, 7.1. – 25.1.2019.
2. Institut za turizam izradio, pripremio i prisustvovao otvaranju izložbe "Prostorni identitet Gradske četvrti Brezovica – jučer, danas, sutra" u prostorijama Gradske četvrti, Brezovica, autorice **Kranjčević, J.**, siječanj 2019.
3. Isješčici izložbe "Prostorni identitet Gradske četvrti Brezovica – jučer, danas, sutra", autorice **Kranjčević, J.**, postavljeni u prostorijama Instituta za turizam, ožujak-svibanj 2019.
4. Otvorenje izložbe "Stvaranje jedne nove ugostiteljsko-turističke namjene – Kupari do 1945." povodom Dana europske baštine, autorice **Kranjčević, J.**, prostorije Instituta za turizam, 16.10.2019.

TV i radio emisije

1. "O Institutu – prošlost i budućnost", Radio Sljeme, **Krešić, D.**, 15.1.2019.
2. "Turizam i njegova važnost za malog čovjeka", televizija N1, **Ivandić, N.**, 18.1.2019.
3. "Kupari – prvi turistički resort na Jadranskoj obali", Dubrovački list, **Kranjčević, J.**, 13. 2.2019.
4. "Upravljanje turizmom", HRT1, emisija Poligraf, **Ivandić, N.**, 1.3.2019.

5. "Znanost i društvo", HRT3 radio, Klarić, Z., 16.4.2019.
6. "Rasprave o turizmu – Turizam i prostor", NOVA TV, 30.5.2019.
7. Studio 4 – HRT4 – Konkurentnost hrvatskog turizma, Krešić, D., 6.6.2019.
8. N1 televizija, emisija "Newsroom" – tema Konkurentnost turizma i problem radne snage u turizmu, Krešić, D., 18.6.2019.
9. Dnevnik NOVA TV, Telišman-Košuta, N., intervju, 29.6.2019.
10. Dnevnik NOVA TV, Ivandić, N., intervju "Cjenovna konkurentnost turizma", 1.7.2019.
11. HRT1, emisija Otvoreno, Ivandić, N., sudjelovanje u emisiji s temom "Cjenovna konkurentnost hrvatskog turizma", 8.7.2019.
12. HRT1, Gastronomija i turizam, Ivandić, N., 15.7.2019.
13. N1, emisija "Newsroom" – tema Turizam i gospodarstvo Hrvatske, Ivandić, N., 16.7.2019.
14. Radio Knin, tema "Bolje korištenje turističkih resursa u Kninu", Čorak, S., 23.7.2019.
15. HRT radio – "Obrazovanje u turizmu", Čorak, S., 2.8.2019.
16. TV N1, tema "Budućnost turizma u Hrvatskoj - CROSTO", Marković Vukadin, I., 9.9.2019.
17. TV Al Jazeera, tema "Kontrasti", Krešić, D., 12.9.2019.
18. HRT emisija Pozitivno, Krešić, D., 17.9.2019.
19. HRT emisija Dobro jutro Hrvatska, tema 60. obljetnica Instituta za turizam, Tomljenović, R., 25.9.2019.
20. HRT Prizma, "Češki arhitekti i počeci turizma na hrvatskom Jadranu", Kranjčević, J., 28.9.2019.
21. Radio Sisak, emisija Manjinski parlamentarac, Kranjčević, J., 26.9.2019.
22. TV Beč - <http://www.tvbec.at/2019/11/14/hrvatska-obala-na-izložbi-adria-ausstellung-u-becu-1913-i-predstavljanje-male-knjiznice-drustva-hrvatskih-knjizevnika/>, Kranjčević, J., 15.11.2019.
23. HRT 1, emisija Poslovni ponedjeljak, Advent i nova turistička godina, Čorak, S., 2.12.2019.

Članci u dnevnim glasilima, portalima i društvenim mrežama

1. Izložba "Češki arhitekti i počeci turizma na hrvatskom Jadranu", http://www.krk.hr/novosti?item=izložba_prag, Kranjčević, J., 16.1.2019.
2. https://www.facebook.com/kabinetarchitekтуры/?__tn__=%2Cdk%2CP-R&eid=ARB_PMRj9Y8MIJ6ibGV4W-Z8NtmpcfmiNkrVsg8uiXJBlB6R5gvXvBXp4S2D7NUlhTzy8-TNpJvJ9knt9
https://www.facebook.com/institutzaturizam/?__tn__=%2Cd%2CP-R&eid=ARBu2sVepTln-AfEolpTigYjO9l-hL4Ca_jJ2uJQqm2j-F0Ei8XKfnWOiq6tcqZJQX01azJleCkoHU1AU, Kabinet architecture Ostrava, facebook, 7.1.2019.
3. Istra bilježi rapidni rast broja apartmana i kuća za odmor – najviše ih je otvoreno u Puli, <https://novac.jutarnji.hr/aktualno>, Krešić, D., 22.1.2019.
4. Otvorena izložba "Češki arhitekti i počeci turizma na hrvatskom Jadranu", <https://www.htz.hr/hr-HR/press/objave-za-medije/otvorena-izložba-ceski-arhitekti-i-poceci-turizma-na-hrvatskom-jadranu>, Kranjčević, J., 22.1.2019.
5. Državni tajnik Željko Uhlir otvorio izložbu "Češki arhitekti i počeci turizma na hrvatskom Jadranu", 23.1.2019.
6. Češki arhitekti dali pečat i bašćanskom turizmu, <http://novolist.hr/Vijesti/Regija/Otoci/Ceski-arhitekti-dali-pecat-i-bascanskom-turizmu>, 23.1.2019.
7. "Hrvatski projekti pod utjecajem najvećeg secesijskog arhitekta Wagnerovi sljedbenici na Hvaru zamislili spektakularni kasino, a za Lokrum viseći most", <https://www.jutarnji.hr/kultura/arhitektura/hrvatski-projekti-pod-utjecajem-najveceg-secesijskog-arhitekta-wagnerovi-sljedbenici-na-hvaru-zamislili-spektakularni-kasino-a-za-lokrum-viseci-most/8299652/?fbclid=IwAR0t3fsOMKmuU1d4P1OBlwC19Qus704noV3K0SMUqxW7BC-t4y539dAIRctk>, Jutarnji list, 23.1.2019.

8. "Rušimo rekorde, ali infrastruktura već pomalo puca! I zato je vrijeme d nešto poduzmemo ili se barem ugledamo na Španjolce", Marković Vukadin, I., Slobodna Dalmacija, 23.2.2019.
9. "Od turizma 10,4 milijarde eura u 2016.", prezentacija Satelitskog računa TSA 2016 u Ministarstvu turizma, časopis Ugostiteljstvo i turizam, 2/2019.
10. "Problem upravljanja: Do 150 milijuna kuna prihoda od koncesija plaža sada i bez javnog natječaja?", Klarić, Z., Globus, 2.3.2019.
11. "Imotskom Strategija turizma do 2025. godine", Kunst, I. i Krešić, D., Večernji list, 11.3.2019.
12. "Izložba o češkim arhitektima na Jadranu osvojila Češku", Kranjčević, J., Susreti – glasilo Hrvatsko-češkog društva, ožujak, 2019.
13. "Gorski kotar ima aduta da zadrži svoje stanovnike", Kranjčević, J., Novi list, 18.3.2019.
14. Projekt Hrvatski digitalni turizam – "Manje administracije, a više informacija za turiste i ulagače", Krešić, D., www.glas-slavonije.hr/vijest, 2.5.2019.
15. Vizikultura "Hrvatski arhitekt u Južnoafričkoj Republici", <https://vizikultura.hr/hrvatski-arhitekt-u-južnoafričkoj-republici/>, Kranjčević, J., 6.5.2019.
16. Hrvatski radio Jadran, Švedska, Malmö intervju Kranjčević, J., 10.5.2019.
17. Na Plitvicama održana konferencija "Održivi turizam u zaštićenim područjima RH", Marković Vukadin, I., www.mint/vijesti.hr, 14.5.2019.
18. "Kapaciteti su puni, treba ograničiti posjetitelje", konferencija na Plitvicama, Marković Vukadin, I., Večernji list, 15.5.2019.
19. "21. godišnjica Sveučilišta u Požegi", panel rasprava na temu "Kako brendirati u ruralnom razvoju", Krešić, D., Glas Slavonije, 22.5.2019.
20. "Može li naš kišno vrijeme uništiti turističku sezonu?", Krešić, D., Indeks.hr, 23.5.2019.
21. "Turistička zemlja koja na plaće birokrata troši više nego za nove plaže, šetnice, garaže", Krešić, D., Marković Vukadin, I., Jutarnji list, 1.6.2019.
22. "Profesori matematike najčešće nisu stimulirani za rad s učenicima", Marušić, Z., Lider media, 2.6.2019.
23. "Hrvatska je mogla zaraditi ozbiljan novac na golf-turizmu, ali nije. Zašto?", Institut za turizam, indeks.hr, 4.6.2019.
24. "Okupili se pljočkari iz šest europskih zemalja", Kranjčević, J. i Tokić, K., Glas Istre, 20.6.2019.
25. "Vinski turizam u Hrvatskoj može jačati uz ozbiljnija umrežavanja i partnerstva", Telišman-Košuta, N., Poslovni dnevnik, 25.6.2019.
26. "Postiže li hrvatski turizam svoj cilj: I s manje noćenja bi mogli više zaraditi", Ivandić, N., novac.hr, 8.7.2019.
27. "Dobra vijest je da bismo s manje noćenja mogli ostvariti veću zaradu", Ivandić, N., Glas Istre, 8.7.2019.
28. "Događa li se najbolji scenarij – manje gostiju, veća zarada?", Ivandić, N., Prvi plan, 8.7.2019.
29. "Prijete nam nizozemska bolest i bolest plaža: Zagrebački znanstvenih upozorio na katastrofalne posljedice turističkog buma", Kožić, I., tportal, 17.7.2019.
30. "Prihod od turizma veći za milijardu kuna", Čorak, S., Jutarnji list, 19.7.2019.
31. "Napravili ste apartman i očekujete zaradu? Zaboravite.", Kunst, I., danas.hr, 23.7.2019.
32. "Veliki broj ciljeva Strategije razvoja turizma 2013. – 2020. nije realiziran", Krešić, D., Nacional, 23.7.2019.
33. Tema tjedna: "Hrvatsko potrošačko društvo" (I.), Krešić, D., Glas Slavonije, 27.7.2019.
34. "DOSSIER: Kako je propala hrvatska turistička strategija", Krešić, D., Nacional, 27.7.2019.
35. "Po turistične vzore na sever, ne na jug", Kožić, I., Delo, Slovenija, 25.7.2019.

36. "Srpanj koji je srušio mitove o hrvatskom turizmu: Kako preobraziti naš turistički sadržaj?", Krešić, D., jutarnji.hr., novac.hr., 10.8.2019.
37. "Hrvatski strah od nemačke privredne slabosti", Krešić, D., Evropa, 16.8.2019.
38. "Veliki je problem kada se gosti osjećaju prevarenima", Krešić, D., HRT Vijesti, 19.8.2019.
39. "Hrvatski turizam dosegao je granice održivosti: Split i Dubrovnik treba rasteretiti", Marković Vukadin, I., Globus, 28.8.2019.
40. "Kuća s 10 apartmana? To je hotel, a ne privatni smještaj pa bi takav trebao biti i porez", Krešić, D., novac.hr, 15.9.2019.
41. "Kava za 'domaće' 10 kuna, a za strance 20 kuna, pa što?", Krešić, D., Deutsch Welle, 17.9.2019.
42. Sisački tjednik, Dani češke kulture u Sisku "Kako je izgledao 'Češki život'" u Hrvatskoj, 26.9.2019.
43. "Institut za turizam na Svjetski dan turizma obilježio 60. obljetnicu", HIA, 28.9.2019.
44. "Obilježena 60. godišnjica Instituta za turizam – Dvije panel rasprave na temu razvoja Primorske i Kontinentalne Hrvatske", turizmoteka.hr, 27.9.2019.
45. "Turizam na prekretnici", grabancijaš.com, 27.9.2019.
46. "Stručni skup KONTRASTI HRVATSKOG TURIZMA", Hina, 27.9.2019.
47. "Stručnim skupom obilježena 60. obljetnica Instituta za turizam", HrTurizam.hr, 28.9.2019.
48. "Stručnim skupom obilježena 60. obljetnica Instituta za turizam: Faza obnove starih otela gotova, kreće faza gradnje novih", Jutarnji list, 28.9.2019.
49. "Turizam će i dalje rasti, ali usporenije", Krešić, D., Ugostiteljstvo i turizam, 10/2019.
50. Glas Istre, Kranjčević, J., <https://www.glasistre.hr/kultura/paul-kupelwieser-ulozio-danasnjih-700-tisuca-eura-za-spas-brijuna-599353>, 12.10.2019.
51. Kabinet arhitekture Ostrava, izložba "Stvaranje jedne nove ugostiteljsko-turističke namjene – Kupari do 1945." u sklopu Dana europske baštine, autorice Kranjčević, J., 17.10.2019.
52. Institut za turizam obilježio 60. obljetnicu, Krešić, D., Restaurant & Hotel, listopad 2019.
53. "Franković otkrio spas za Dubrovnik: Oko Grada samo s PPK karticom, kamere na Glavicu i Boninovo, kroz Gruž tunel", Krešić, D., dubrovackidnevnik.rtl.hr, 14.11.2019.
54. "Rješenje za gužve: Autobusi bez najave neće moći na Pile, kazne 10 tisuća kuna", Krešić, D., Dulist.hr, 14.11.2019.
55. Večernji list, inozemno izdanje, <https://mojahrvatska.vecernji.hr/vijesti/jasenska-kranjcevic-odrzala-predavanje-o-jadranskoj-izlozbi-u-becu-1913-1359756>, Kranjčević, J., 15. 11.2019.
56. Feniks magazin <https://fenix-magazin.de/jasenska-kranjcevic-govorila-becanima-o-jadranskoj-izlozbi-u-becu-1913/>, Kranjčević, J., 15.11.2019.
57. Facebook Veleposlanstva Republike Hrvatske u Austriji, Beč, Kranjčević, J., 15.11.2019.
58. <https://www.facebook.com/Veleposlanstvo-Republike-Hrvatske-u-Becu>, Kranjčević, J., 15.11.2019.
59. "Privatni smještaj u Hrvatskoj", zaključni panel rasprave s XIV. Rasprava o turizmu u organizaciji Instituta za turizam i Ekonomskog fakulteta Zagreb, Krešić, D., turizmoteka.hr/vijesti, Zagreb, 29.11.2019.
60. "Manjak radnika u turizmu", Tomljenović, R., turizmoteka.hr/vijesti; vijesti.hrt.hr, Rijeka, 30.11.2019.

Prilog

1 DJELATNICI INSTITUTA ZA TURIZAM U 2019.

Znanstvenici i suradnici/ radna mjesta	Područja znanstvenog interesa
Dr. sc. Irena Ateljević , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Metodologija kvalitativnih istraživanja; istraživanje socioekonomske i prostorne problematike razvoja turizma; postmodernizam; obrazovanje u turizmu
Mr. sc. Ivo Beroš , asistent, od 1.9.2019.	<ul style="list-style-type: none"> • Primjena BI (<i>Business Intelligence</i>) u turizmu; informacijski sustavi u turizmu; statistička analiza istraživanja
Dr. sc. Snježana Boranić Živoder , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Destinacijski marketing i menadžment; promocija u turizmu; planiranje razvoja turizma; E-marketing; turizam i sport; brendiranje turističke destinacije
Dr. sc. Hrvoje Carić , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Zaštita okoliša i prirode; održivi razvoj turizma; zeleni turizam; nosivi kapacitet; analiza rizika
Dr. sc. Sanda Čorak , znanstveni savjetnik u trajnom zvanju	<ul style="list-style-type: none"> • Destinacijski marketing i menadžment; istraživanje i praćenje trendova turističke potražnje u Hrvatskoj; obrazovanje u turizmu; sportski menadžment
Dr. sc. Neven Ivandić , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomika turizma; strateško upravljanje u turizmu; razvoj metodologija za procjenu ekonomskih učinaka turizma na hrvatsko gospodarstvo; praćenje konkurentnosti hrvatskog turizma
Dr. sc. Zoran Klarić , znanstveni savjetnik	<ul style="list-style-type: none"> • Međuodnos turizma i prostora; prihvatni kapacitet u turizmu; obilježavanje turističkih atrakcija; interpretacija okoliša; posebne vrste turizma (cikloturizam); obrazovanje u turizmu
Izv. prof. dr. sc. Goran Kos , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Prometni tokovi i promet; prometno i prostorno planiranje; promet u gradovima; turizam i promet; sigurnost u prometu
Dr. sc. Ivan Kožić , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomika turizma; makroekonomski aspekti turizma; prognoziranje turističke potražnje; održivi razvoj turizma
Doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević , viši znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Prostorno planiranje turizma; međuodnos prostora i turizma; regionalni razvoj; ruralni razvoj; graditeljsko nasljeđe turizma; povijest arhitekture u turizmu
Dr. sc. Davor Krasić , viši znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Promet i turizam; prometno planiranje; promet u gradovima; promet u turističkim destinacijama
Doc. dr. sc. Damir Krešić , znanstveni suradnik - ravnatelj	<ul style="list-style-type: none"> • Faktori atraktivnosti turističke destinacije; destinacijski marketing i menadžment; informacijski sustavi u turizmu; primjena BI (<i>Business Intelligence</i>); E-marketing
Dr. sc. Ivo Kunst , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživanje i analiza turističke potražnje; destinacijski marketing i menadžment; strateško planiranje za potrebe poduzeća; studije ekonomske isplativosti
Dr. sc. Mackelworth Peter Charles , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Znanstveno istraživanje antropogene dimenzije zaštite mora s naglaskom na procese planiranja i donošenja odluka; Legislativni i vezani politički procesi koji facilitiraju prekograničnu konverzijsku biologiju i upravljanje zaštićeni morskim područjima – s naglaskom na upotrebu legislativnih i upravljačkih praksi u kontekstu prostornog planiranja mora
Dr. sc. Izidora Marković Vukadin , znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> • Prostorno planiranje u turizmu; održivi razvoj turizma; geoturizam; resursna osnova; zaštićena prirodna područja
Zrinka Marušić , mag. math., univ. spec. oec., stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju	<ul style="list-style-type: none"> • Metodologija istraživanja u turizmu (dizajn i alokacija uzorka, metode statističke analize); metodologija vrednovanja javnog dobra; mjerenje turističke potrošnje; baze podataka turističkog prometa

Doc. dr. sc. Hrvoje Mataković , znanstveni suradnik, od 9.9.2019.	<ul style="list-style-type: none"> • Sigurnost u turizmu; utjecaj kriminala, terorizma i korupcije na turizam
Izv. prof. dr. sc. Josip Mikulić , znanstveni suradnik, na 20% radnog vremena	<ul style="list-style-type: none"> • Destinacijski marketing i menadžment; tržišna komunikacija i brendiranje u turizmu; upravljanje kvalitetom u turizmu i uslužnim djelatnostima; održivost turizma; suvremeni trendovi u istraživanju tržišta; kvantitativne metode istraživanja u turizmu
Mr. sc. Neda Telišman-Košuta , stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju	<ul style="list-style-type: none"> • Tržišna istraživanja i trendovi; praćenje konkurentnosti turističkih destinacija i turističkih proizvoda; strateško planiranje razvoja turističkih destinacija; strateško marketinško planiranje; brendiranje turističkih destinacija
Dr. sc. Renata Tomljenović , viši znanstveni suradnik - pomoćnik ravnatelja	<ul style="list-style-type: none"> • Destinacijski marketing i menadžment; planiranje razvoja i strategija kulturnog turizma; istraživanja različitih oblika turizma; transturizam; obrazovanje u turizmu
Ives Vodanović Lukić , mag. geogr., mag. hist. art. et litt. comp., asistent, od 1.8.2019.	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturni i kreativni turizam; turizam umjetnosti; interpretacija baštine; turizam i duhovnost; turizam i lokalna zajednica
Biblioteka	Područje rada
Dr. sc. Ksenija Tokić , voditelj biblioteke	<ul style="list-style-type: none"> • Uloga knjižnica u turizmu; uloga kulturne baštine u turizmu; informacijska pismenost u odnosu na informacijsku nepismenost; znanstveno komuniciranje u digitalnom okruženju; bibliometrija
Administrativni djelatnici	Područje rada
Martina Ambrušec , bacc. oec., asistent na projektu-kontrolor, od 2.11.2019., radno mjesto financirano iz EU projekata	<ul style="list-style-type: none"> • Statistička analiza i prognoziranje; matematičko modeliranje; primjena novih tehnologija u kvalitativnoj i kvantitativnoj analizi podataka (strojno učenje, rudarenje podataka); strateško planiranje razvoja turističkih destinacija; održivi razvoj turizma
Diana Baus , mag. oec., stručni savjetnik, od 2.11.2019., radno mjesto financirano iz EU projekata	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomika turizma; makroekonomski aspekti turizma kroz primjenu kvantitativnih metoda; transfer novih tehnologija; cirkularna ekonomija
Branka Božić , oec., voditelj računovodstva u sustavu znanosti i visokog obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Analize poslovanja, bilance, završni izvještaji; ovlaštene računovođe; certifikat za proračunsko računovodstvo
Martinija Malić , dipl. iur., viši stručni suradnik u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, od 2.9.2019.	<ul style="list-style-type: none"> • Poslovi vezani uz područje trgovačkog prava, radnog prava, javne nabave, praćenje i provođenje usklađenosti svih zakonskih propisa, te provođenje EU Uredbe o zaštiti osobnih podataka
Višnja Mezak , struč. spec. oec., tajnik u sustavu znanosti i visokog obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Tajnički i kadrovski poslovi, pomoćni istraživački poslovi, prijevodi - njemački jezik; certifikat u području javne nabave
Mislav Mikec , prof., stručni suradnik u administraciji	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoćni istraživački poslovi; službenik za informiranje
Zoran Petrović , informatički tehničar	<ul style="list-style-type: none"> • Slaganje i dizajn
Mara Stanić , spremačica	<ul style="list-style-type: none"> • Poslovi spremačice
Božica Tošić , informatički tehničar	<ul style="list-style-type: none"> • Tajnica - ažuriranje i pomoćni tajnički poslovi; djelatnik u pismohrani (obrada arhivskog i registraturnog gradiva Instituta za turizam)
Dragica Vlašić , računovodstveni referent - financijski knjigovođa	<ul style="list-style-type: none"> • Likvidatura, obračun plaća, URE, IRE, baza podataka pretplatnika časopisa Turizam